

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

BURDUR İLİ OSMANLI DÖNEMİ KİTABELERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Senem KORKMAZ

1230208033

DANIŞMAN

Prof. Dr. Bahattin YAMAN

ISPARTA-2019

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin Adı Soyadı	Senem Korkmaz
Anabilim Dalı	İslam Tarihi ve Sanatları
Tez Başlığı	Burdur İli Osmanlı Dönemi Kitebeleri
Yeni Tez Başlığı ¹ (Eğer değişmesi önerildi ise)	

Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği hükümleri uyarınca yapılan Yüksek Lisans Tez Savunma Sınavında Jürimiz 9./7/2019 tarihinde toplanmış ve yukarıda adı geçen öğrencinin Yüksek Lisans tezi için;

☒ OY BİRLİĞİ ☐ OY ÇOKLUĞU²

ile aşağıdaki kararı almıştır.

- ☒ Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarılı bulunmuş ve tez **KABUL** edilmiştir.
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda tezin **DÜZELTİLMESİ**³ kararlaştırılmıştır.
☐ Yapılan savunma sınavı sonucunda aday başarısız bulunmuş ve tezinin **REDDEDİLMESİ**⁴ kararlaştırılmıştır.

TEZ SINAV JÜRİSİ	Adı Soyadı/Üniversitesi	Kabul/Ret	İmza
Danışman	Prof. Dr. Behrettin Yaman	☒ Kabul ☐ Ret	B. Yaman
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Deven Demirci	☒ Kabul ☐ Ret	Deven Demirci
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Cinnur Aydoğan	☒ Kabul ☐ Ret	Cinnur Aydoğan
Jüri Üyesi		☐ Kabul ☐ Ret	
Jüri Üyesi		☐ Kabul ☐ Ret	

¹ Tez başlığının DEĞİŞTİRİLMESİ ÖNERİLDİ ise yeni tez başlığı ilgili alana yazılacaktır. Değişme yoksa çizgi (-) konacaktır.

² OY ÇOKLUĞU ile alınan karar için muhalefet gerekçesi raporu eklenmelidir.

³ DÜZELTME kararı için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır.

YÖK LİSANSÜSTÜ EĞİTİM-ÖĞRETİM VE SINAV YÖNETMELİĞİ Madde 9-(8) Tezi hakkında düzeltme kararı verilen öğrenci en geç üç ay içinde düzeltmeleri yapılan tezi aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunma sonunda da başarısız bulunarak tezi kabul edilmeyen öğrencinin yükseköğretim kurumu ile ilişkisi kesilir.

⁴ Tezi REDDEDİLEN öğrenciler için gerekçeli jüri raporu eklenmeli ve raporu tüm üyeler imzalamalıdır. Tezi reddedilen öğrencinin enstitü ile ilişkisi kesilir.

Bu form bilgisayar ortamında doldurulacaktır.

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Burdur İli Osmanlı Dönemi Kitabeleri**” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.

İmza
Senem KORKMAZ

(KORKMAZ, Senem, “*Burdur İli Osmanlı Dönemi Kitabeleri*”, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2019)

ÖZET

Tez çalışması kapsamında; Burdur İli’nde Osmanlı Dönemine ait günümüze kadar kitabeleri ile birlikte gelen mezar taşları, cami, çeşme ve sivil konut örnekleri incelenmiştir. Burdur İli sınırları içerisinde bulunan yirmi dört adet cami, dört adet mezar anıtı, üç adet kütüphane, dokuz adet hamam, yirmi iki adet çeşme, beş adet ticari yapı tespit edilmiştir. Doğal ve beşeri faktörlerden dolayı çoğu yapıtlarımızın kitabeleri günümüze intikal edememiştir. Araştırmalarımız doğrultusunda; Müze, Yenice, Eski Değirmen, Üçdibek, Sinan, Mahallesi ve Yeşilova İlçesi Niyazlar Köyü Niyazi Baba Türbe Haziresi’nde bulunan mezar taşlarının, Değirmenler ve Pazar Mahallesi’nde bulunan cami kitabelerinin, Yukarı Pazar, Üçdibek, Akıncı, Değirmenler, Yeni Hamam Caddesi, İstiklal Caddesi Çay Boyun’da bulunan çeşme kitabeleri ve tarihi konak olan Taş Oda’daki pencere alınlık kitabelerinin günümüze kadar gelebildiği tespit edilmiştir. Burdur İli’nde bulunan mezar taşları, cami, çeşme kitabelerinin geneli Osmanlı Dönemi’ ne aittir.

Mezar taşlarında küfeki taşı kullanılmıştır. Ağıl mezarlığındaki mezar taşları diğerlerinden farklı olarak kitabeleri baş taşı üzerine sonradan monte edilen mermer levha üzerine yazılmıştır. Nadir rastlanan bir örnektir. Mezar taşlarının genelinde süsleme unsurlarına yer verilmemiştir. Mezar taşlarının genelinde, celî sülüs hattı kullanılmıştır. Kitabelerinde şahısların, ölüm yılları, isimleri, dua, şiir, unvan ve meslekleri hakkında bilgiler mevcuttur.

Cami, çeşme ve sivil yapılarda kesme moloz taş, mermer, ahşap ve kerpiç kullanılmıştır. Kitabelerinde yapının tarihi, yaptıran kişi ve mimarisini yapan usta hakkında bilgiler yer almaktadır. Genel olarak yazı türü tâlik ve celi sülüs dür.

Bu kapsamda günümüze kadar yok olmadan gelebilen yapıların yerleri tespit edilip, fotoğrafları çekilerek, çizimleri yapılmış, kitabelerinin hem orijinal metni hem transkripsiyonu yapılarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kitabe, Osmanlı, Mezar, Cami, Çeşme

(KORKMAZ, Senem, ‘‘Inscriptions of Ottoman Period in Burdur Province’’, Master’s Thesis, Isparta, 2019)

ABSTRACT

In this thesis; the examples of gravestones, mosques, fountains and civilian dwellings reached today with their inscriptions from the Ottoman period in Burdur are examined. Twenty-four mosques, four grave monuments, three libraries, nine baths, twenty-two fountains and five commercial buildings within the borders of Burdur Province are identified.

It is seen that due to natural and human factors, the inscriptions of most of our historical subject matters have not been reached today. In line with our research; it is detected that Museum, Yenice, Eski Değirmen, Üçdibek, Sinan, Neighborhood and Baba Niyazi Tomb, Tomb graves in Niyazlar Village near Yeşilova District, mosques inscriptions in the Değirmenler and Pazar Quarter, Yukarı Pazar, Üçdibek, Akıncı, Değirmenler, Yeni Hamam Street, It was found that the fountain inscriptions on the Çay Boyu on İstiklal Street and the window frontal inscriptions in the Stone Room, the historical mansion, still survive to the present day. The gravestones, mosques and fountain inscriptions found in Burdur belong to the Ottoman Period.

Küfeki stone was used in tombstones. Unlike the others, the gravestones in the Ağıl cemetery are inscribed on the marble slab which was later mounted on the headstone. It is a rare example. Ornamental elements are not included in the tombstones. In general, celul sülüs line was used throughout the gravestones. The inscriptions contain information about individuals' years of death, names, prayer, poetry, titles and professions.

Cut rubble stone, marble, wood and adobe were used in mosques, fountains and civil buildings. The inscriptions contain information about the history of the building, the person who built it and the master who made the architecture. Typically the font is talic and cell thuluth.

In this context, the locations of the structures that could survive until today were determined, their photographs were taken, their drawings were made and both the original text and transcription of the inscriptions were examined.

Keywords: Inscription, Ottoman, Grave, Mosque, Fountain.

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI.....	i
YEMİN METNİ	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
ÖNSÖZ.....	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

BURDUR MERKEZ VE İLÇELERİNDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ

1. YENİCE MAHALLESİ'NDEKİ AĞIL MEZARLIĞI MEZAR TAŞI KİTABELERİ.....	15
1.1.Y-1 Numaralı Mezar Taşı	15
1.2.Y-2 Numaralı Mezar Taşı	17
1.3.Y-3 Numaralı Mezar Taşı	18
1.4.Y-4 Numaralı Mezar Taşı	19
1.5.Y-5 Numaralı Mezar Taşı	20
1.6.Y-6 Numaralı Mezar Taşı	21
1.7.Y-7 Numaralı Mezar Taşı	22
1.8.Y-8 Numaralı Mezar Taşı	23
1.9.Y-9 Numaralı Mezar Taşı	24
1.10.Y-10 Numaralı Mezar Taşı	25
1.11.Y-11 Numaralı Mezar Taşı	26
1.12.Y-12 Numaralı Mezar Taşı	27
2.ESKİ DEĞİRMEN MAHALLESİ MEZARLIĞI MEZAR TAŞLARI.....	28
2.1.E-1 Numaralı Mezar Taşı.....	28
3. MÜZEDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ.....	30
3.1.M-1 Numaralı Mezar Taşı.....	31
3.2.M-2 Numaralı Mezar Taşı.....	32
3.3.M-3 Numaralı Mezar Taşı.....	33
3.4.M-4 Numaralı Mezar Taşı.....	34

3.5.M-5 Numaralı Mezar Taşı.....	35
3.6.M-6 Numaralı Mezar Taşı.....	36
3.7.M-7 Numaralı Mezar Taşı.....	37
3.8.M-8 Numaralı Mezar Taşı.....	38
3.9.M-9 Numaralı Mezar Taşı.....	39
3.10.M-10 Numaralı Mezar Taşı.....	40
3.11.M-11 Numaralı Mezar Taşı.....	40
4. ÜÇ DİBEK MAHALLESİ'NDEKİ ESKİ YENİ CAMİ BAHÇESİNDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ	42
4.1.Ü-1 Numaralı Mezar Taşı	43
4.2.Ü-2 Numaralı Mezar Taşı	44
4.3.Ü-3 Numaralı Mezar Taşı	45
4.4.Ü-4 Numaralı Mezar Taşı	46
4.5.Ü-5 Numaralı Mezar Taşı	48
4.6.Ü-6 Numaralı Mezar Taşı	49
5. SİNAN MAHALLESİ ŞEYH SİNAN CAMİ BAHÇESİNDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ.....	50
5.1.S-1 Numaralı Mezar Taşı.....	51
5.2.S-2 Numaralı Mezar Taşı.....	52
6. YENİCE MAHALLESİ TAŞ CAMİ BAHÇESİNDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ.....	53
6.1.Y-1 Numaralı Mezar Taşı	53
6.2.Y-2 Numaralı Mezar Taşı	55
7. YEŞİLOVA İLÇESİ NİYAZLAR KÖYÜ NİYAZI BABA TÜRBESİ MEZARLIĞI MEZAR TAŞI KİTABELERİ.....	56
7.1.Y-1 Numaralı Mezar Taşı	57
7.2.Y-2 Numaralı Mezar Taşı	59
7.3.Y-3 Numaralı Mezar Taşı	60
7.4.Y-4 Numaralı Mezar Taşı	61
7.5.Y-5 Numaralı Mezar Taşı	62

İKİNCİ BÖLÜM

BURDUR MERKEZ VE İLÇELERİNDEKİ CAMİ KİTABELERİ

1. SADEN CAMİİ KİTABESİ	65
2. BURDUR ULU CAMİ KİTABESİ.....	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR MERKEZ VE İLÇELERİNDEKİ ÇEŞME KİTABELERİ

1. ÇEŞME DAMI ÇEŞMESİ KİTABESİ	68
2. ZÜLÂL-İ HÛŞ ÇEŞMESİ KİTABESİ	70
3. HÜSEYİN AĞA ÇEŞMESİ KİTABESİ	71
4. HECİN DEDE CAMİ ÇEŞMESİ KİTABESİ	71
5. DİVAN BABA CAMİ ÇEŞMESİ KİTABESİ	72
6. İSLİLER ÇEŞMESİ KİTABESİ	73
7. RECEP CAMİ ÇEŞMESİ KİTABESİ.....	74
8. HATİCE HANIM ÇEŞMESİ KİTABESİ	75

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR SİVİL KONUT KİTABELERİ: TAŞODA KİTABELERİ

1. TAŞ ODA TARİHÇESİ.....	77
2. TAŞ ODA PENCERE ALINLIK YAZILARI.....	78
2.1.Pencere Alınlık Yazısı No:1	80
2.2.Pencere Alınlık Yazısı No:2	81
2.3.Pencere Alınlık Yazısı No:3	82
2.4.Pencere Alınlık Yazısı No:4	83
2.5.Pencere Alınlık Yazısı No:5	84
2.6.Pencere Alınlık Yazısı No:6	85
2.7.Pencere Alınlık Yazısı No:7	86
2.8.Pencere Alınlık Yazısı No:8	87
2.9.Pencere Alınlık Yazısı No:9	88
2.10.Pencere Alınlık Yazısı No:10	89
2.11.Pencere Alınlık Yazısı No:11	90
2.12.Pencere Alınlık Yazısı No:12	91
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	92
KAYNAKÇA	100
ÖZGEÇMİŞ.....	103

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e	: Adı Geçen Eser
a.g.m	: Adı Geçen Makale
a.g.t	: Adı Geçen Tez

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. 1 Yenice Mahallesiindeki Ağıl Mezarlığı Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi	15
Tablo 1. 2 Eski Değirmen Mahallesi Mezarlığı Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi	28
Tablo 1. 3 Müzedeki Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi	30
Tablo 1. 4 Üç Dibek Mahallesi Eski Yeni Cami Bahçesindeki Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi	42
Tablo 1. 5 Sinan Mahallesi Şeyh Sinan Cami Bahçesindeki Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi	50
Tablo 1. 6 Yenice Mahallesi Taş Cami Bahçesindeki Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi	53
Tablo 1. 7 Yeşilova İlçesi Niyazlar Köyü Niyazi Baba Türbesi Mezarlığı Mezar Taşlarının Kronolojik Listesi	57
Tablo D. 1 Burdur İli ve İlçelerindeki Mezar Taşı Kitabelerinin Genel Özellikleri.....	96
Tablo D. 2 Burdur İli ve İlçelerindeki Cami Kitabelerinin Genel Özellikleri	97
Tablo D. 3 Burdur İli ve İlçelerindeki Çeşme Kitabelerinin Genel Özellikleri	98

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 1 Burdur Merkez ve İlçelerindeki Mezar Taşlarının Harita Üzerinde Gösterilmesi.....	13
Şekil 1. 2 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi.....	16
Şekil 1. 3 No: 2 Mezar Taşı ve Çizimi.....	17
Şekil 1. 4 No:3 Mezar Taşı ve Çizimi.....	18
Şekil 1. 5 No: 4 Mezar Taşı ve Çizimi.....	19
Şekil 1. 6 No: 5 Mezar Taşı ve Çizimi.....	20
Şekil 1. 7 No: 6 Mezar Taşı ve Çizimi.....	21
Şekil 1. 8 No:7 Mezar Taşı ve Çizimi.....	22
Şekil 1. 9 No: 8 Mezar Taşı ve Çizimi.....	23
Şekil 1. 10 No: 10 Mezar Taşı ve Çizimi.....	24
Şekil 1. 11 No:10 Mezar Taşı ve Çizimi.....	25
Şekil 1. 12 No:11 Mezar Taşı ve Çizimi.....	26
Şekil 1. 13 No: 12 Mezar Taşı ve Çizimi.....	27
Şekil 1. 14 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi.....	28
Şekil 1. 15 No:1 Mezar Taşı (Müze arşivinden) ve Çizimi	31
Şekil 1. 16 No:2 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi	32
Şekil 1. 17 No:3 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi	33
Şekil 1. 18 No: 4 Mezar Taşı ve Çizimi.....	34
Şekil 1. 19 No:5 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi	35
Şekil 1. 20 No:6 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi	36
Şekil 1. 21 No:7 Mezar Taşı ve Çizimi.....	37
Şekil 1. 22 No:8 Mezar Taşı ve Çizimi.....	38
Şekil 1. 23 No:9 Mezar Taşı ve Çizimi.....	39
Şekil 1. 24 No:10 Mezar Taşı ve Çizimi.....	40
Şekil 1. 25 No:11 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi	41
Şekil 1. 26 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi.....	43
Şekil 1. 27 No:2 Mezar Taşı ve Çizimi.....	44
Şekil 1. 28 No:3 Mezar Taşı ve Çizimi.....	46
Şekil 1. 29 No:4 Mezar Taşı ve Çizimi.....	47
Şekil 1. 30 No:5 Mezar Taşı ve Çizimi.....	48
Şekil 1. 31 No:6 Mezar Taşı ve Çizimi.....	49
Şekil 1. 32 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi.....	51

Şekil 1. 33 No:2 Mezar Taşı ve Çizimi.....	52
Şekil 1. 34 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi.....	54
Şekil 1. 35 No:2 Mezar Taşı ve Çizimi.....	55
Şekil 1. 36 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi.....	58
Şekil 1. 37 No:2 Mezar Taşı ve Çizimi.....	59
Şekil 1. 38 No:3 Mezar Taşı	60
Şekil 1. 39 No:4 Mezar Taşı	61
Şekil 1. 40 No:5 Mezar Taşı	63
Şekil 2. 1 Burdur Merkez ve İlçelerindeki Cami Kitabelerinin Harita Üzerinde Gösterilmesi.....	64
Şekil 2. 2 Saden Cami	65
Şekil 2. 3 Ulu Cami	67
Şekil 3. 1 Burdur Merkez ve İlçelerindeki Çeşme Kitabelerinin Harita Üzerinde Gösterilmesi.....	68
Şekil 3. 2 Çeşme Damı Çeşmesi	69
Şekil 3. 3 Zülal_Huş Çeşmesi	70
Şekil 3. 4 Hüseyin Ağa Çeşmesi	71
Şekil 3. 5 Hecin Dede Cami Çeşmesi	72
Şekil 3. 6 Divan Baba Cami Çeşmesi	73
Şekil 3. 7 İsliler Çeşmesi.....	74
Şekil 3. 8 Recep Cami Çeşmesi	75
Şekil 3. 9 Hatice Hanım Çeşmesi.....	76
Şekil 4. 1 Burdur Sivil Konut Kitabeleri Taş Oda'nın Harita Üzerinde Gösterilmesi....	77
Şekil 4. 2 Taş Oda Genel Görünümü	78
Şekil 4. 3 Taş Oda Çizimi	79
Şekil 4. 4 Taş Oda Pencere Yazı Transkripsiyonları	79
Şekil 4. 5 No:1 Pencere Resmi.....	80
Şekil 4. 6 No:2 Pencere Resmi.....	81
Şekil 4. 7 No:3 Pencere Resmi.....	82
Şekil 4. 8 No:4 Pencere Resmi.....	83
Şekil 4. 9 No:5 Pencere Resmi.....	84
Şekil 4. 10 No:6 Pencere Resmi.....	85
Şekil 4. 11 No:7 Pencere Resmi.....	86
Şekil 4. 12 No:8 Pencere Resmi.....	87

Şekil 4. 13 No:9 Pencere Resmi.....	88
Şekil 4. 14 No:10 Pencere Resmi.....	89
Şekil 4. 15 No:11 Pencere Resmi.....	90
Şekil 4. 16 No:12 Pencere Resmi.....	91

ÖNSÖZ

Kitabeler, yapıların kimlik kartları olarak bilinirler ve yapıtlar, üzerlerindeki kitabeler sayesinde tanınırlar. Yapıların biyografik bilgilerini elde etmenin yanında idari tarihi, dini yapı, dili, tarihsel topografya, aile yapısı, göç, yerleşim şekilleri, salgın hastalıklar, dönemin mimari yapısı gibi çeşitli bilgiler de kitabeler sayesinde elde edilir.

Mezar taşı kitabeleri incelendiğinde ölen kişinin kimliği, mesleği, lakabı, rütbesi gibi birçok bilgiler içerir. Ayrıca bu bilgilerin yanı sıra da şiir, mâni, dua, Allah'a yakarış gibi bölümleri de vardır. Dolayısıyla biyografi çalışmaları, mezar taşlarından en çok yararlanılan alanlardan birisidir.

Anadolu'nun fethiyle Selçuklu ve Beylikler Dönemi'nden Osmanlılara ve oradan da günümüze kadar gelen her biri ayrı tarih ve sanat eseri olan bu önemli kültür kalıntılarımız, günden güne yok olup bilinçsizce tahrip edilmektedir.

İstanbul başta olmak üzere Anadolu'nun birçok ilinde geçmişimizin aynası olan mezarlıklarımız vardır. Bunlardan bazıları da Burdur İli Merkezinde bulunan Yenice Mahallesi Ağıl Mezarlığı, Müze, Eski Değirmen Mahallesi, Taş Cami Haziyesi, Eski Yeni Cami Haziyesi, Şeyh Sinan Cami Haziyesi ve Yeşilova İlçesi Niyazlar Köyü'nde bulunan mezar taşlarıdır. Ağıl Mezarlığı mezar taşları başta olmak üzere geçmişimizden bu güne ağır bir tahribata uğramış, yok olma derecesine gelmiş ve daha önce incelenmeye alınmamıştır. Bunların incelenmesi oldukça önemlidir.

Bunların yanı sıra daha önce incelenmiş olan, Üç Dibek, Değirmenler, Pazar Mahallesi'nde bulunan Cami Kitabeleri, Çeşme Damı, Yukarı Pazar, Üç Dibek, Akın, Değirmenler, Yeni Hamam, Recep Cami Mahallelerinde bulunan çeşme kitabeleri ve Pazar Mahallesi'nde yer alan Taş Oda pencere alınlıklarının incelendikleri günden bu yana nasıl bir evreden geçtiklerini gözlemlemek adına tekrar ele alıp incelemek oldukça önemlidir.

Bu düşüncelerden hareketle çalışmaya uygun bulduğumuz mezar taşları, cami, çeşme kitabeleri ve Taş Oda pencere alınlıklarını incelemek, hakkında araştırma yapmak ve elde ettiğimiz sonuçları kayıt altına alarak, yukarıda adı geçen mahallelerdeki mezar taşları, çeşme kitabeleri, cami ve Taş Oda pencere alınlıkları ile ilgili bir çalışma yapılmasına karar verilmiştir.

Araştırma konumu destekleyerek çalışmamda yardımlarını esirgemeyen bana yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Bahattin YAMAN'a, kitabeleri okumamda yardımcı olan hocam Prof. Dr. Sadık AKDEMİR'e, Burdur mezarlıkları hakkında bilgi edinmemi sağlayan Burdur Belediyesi Mezarlıklar Müdürlüğü'ne ve mezarlıkların yerlerini bulmama yardımcı olan Burdur esnaflarından kunduracı Mustafa TURAN'a, Müze Müdürlüğü'ne, kendi kütüphanesini bana açan değerli büyüğüm Burdur Yazarlar Derneği kurucusu Yusuf ÇAKAR'a, tez düzenlememde yardımcı olan Mustafa UÇAN'a, araştırma konum da hem maddi hem de manevi desteklerini veren aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Senem KORKMAZ

ISPARTA - 2019

GİRİŞ

Burdur İli; Güneybatı Anadolu’da, Akdeniz Bölgesi sınırları içindeki Göller Yöresi olarak isimlendirilen coğrafi alan içerisinde yer almaktadır. İlin yüz ölçümü 6883 km² ve denizden ortalama yüksekliği 1000 metredir. Burdur İline bağlı 10 adet ilçe bulunmaktadır. Bunlar Ağlasun, Altınyayla, Bucak, Çavdır, Çeltikçi, Gölhisar, Karamanlı, Kemer, Tefenni ve Yeşilova’dır.

Burdur; doğu ve güneyde Antalya, batıda Denizli, güneybatıda Muğla, kuzeyde Afyon, kuzeydoğuda ise Isparta İlleri ile komşudur. İl; güneyde Batı Torosların uzantısı olan Boncuk Dağları, Elmalı Dağı ve Katrancı Dağı, doğudan yine Batı Torosların uzantısı olan Kuyucak ve Dede Göl Dağı, kuzeyden Burdur Gölü ve Karakuş Dağ sırası batıda ise Acıgöl ve Eşeler Dağları gibi doğal sınırlarla çevrilidir.

Akdeniz Bölgesi sınırları içinde olmasına rağmen, Torosların kuzeyinde kaldığı için ilde karasal iklim özellikleri görülür.

Burdur dünyanın en eski yerleşim yerlerinden birisidir. Burdur çevresinde ve merkezinde 10.000 yıl öncesine ait yerleşim yerlerinin izleri mevcuttur. İlk çağlarda Burdur Gölü’nün kıyısında Göl Şehri adında bir şehrin var olduğu söylenmektedir. Eski çağlarda Burdur, Isparta, Antalya’nın kuzey kısımları ve Konya’nın batı kısımlarına “Pisidya Bölgesi” olarak adlandırılmaktadır. Bu bölgeler birçok devlet egemenliğine girmiş. Örnek; Hitit, Frigya, Lidya, Bergama Krallığı daha sonra Roma İmparatorluğu, Roma İmparatorluğu’nun ikiye ayrılması ile Doğu Roma İmparatorluğu yani Bizans İmparatorluğu gibi birçok devletin egemenliğine girmiştir. Bizans Dönemi’nde Burdur’a Polydorion adı verilmiştir.⁵

Burdur isminin menşei hakkında çeşitli rivayetler ve efsaneler mevcuttur. Örneğin; rivayetlere göre Burdur şehrini kuran Türkmen boylarından Kınalı Aşireti mensupları burayı bulduklarında gördükleri güzellik karşısında “Cennet buradadır” demişler ve buradadır sözcüğü halk arasında zamanla Burdur haline dönüşmüştür. Bir diğer rivayete göre de Burdur şöhretli bir devlet ileri gelenin ismidir. Burdur’un Osmanlı Devleti hâkimiyeti altına girmesiyle Osman Gazi hizmetindeki soylu birisi olan Burdur isminde bir zatın ismi buraya verilir. Bizans İmparatorluğu zamanında Polydorion ismi verilmiştir. Selçuklular zamanında Malazgirt Zaferi’nden sonra

---

⁵ Metin Özata, *İlk Çağlardan Kurtuluş Savaşı’na Burdur Tarihi*, Umay Yayınları, İzmir, 2008, s.13.

Türkmen ve Oğuz Kabileleri Anadolu'ya göç etmeye başlamıştır. Türkmenlerin Kınalı Aşireti 200'e yakın çadır kurarak buraya yerleşmiştir. Başka aşiretler ve oymaklar da bu bölgede köyler ve çadırlar kurmuştur. Çadırların çok güzel sıralandığını gören bir başka aşiret beyi “*ne güzel Tirkemiş*” diye takdirlerini bildirdiğinden buraya Tirkemiş adı verilmiştir. Daha sonra çadırların kurulduğu bölgede sel baskınlarının sık olması, sıtma hastalıklarının ortaya çıkması nedeniyle aşiret buradan Burdur Çayı kenarına ve şimdiki Ulu Cami'nin yer aldığı tepeye yerleşmişlerdir. Aşiret reisi bu göç esnasında halkının aile reislerine “*sen burada dur*” “*sen de burada dur*” diyerek buraya yerleşmişlerdir. Bu yeni yerleşim yerine de “*burada dur*” veya kısaltılmış olarak “*Burdur*” diye anmaya başlamışlardır.⁶ Bunlara benzer Burdur isminin nereden geldiği hakkında daha birçok rivayet vardır fakat bunları destekleyecek herhangi bir belge henüz saptanmamıştır.

Kitabeler, yapıların kimlik kartları olarak bilinirler ve yapıtlar üzerlerindeki kitabeler sayesinde tanınırlar.

Kitabe kelimesi “ke-te-be” kökünden türemiş olup yazılmış şey, yazılı belge, kölenin özgür bırakıldıktan sonra bir daha satın alınamayacak şekilde azat edilmesi vb. anlamına gelen bir mastar isimdir.⁷

Kitabenin terim olarak anlamı ise, binaların iç ve dış duvarlarında mermer, taş, ahşap, çini, maden gibi maddeler üzerine oyma veya kabartma şeklinde işlenmiş yazı;⁸ binaların kemerlerine, kapı üzerine, çeşme ve sebillerin cephelerine konulan yazılı levha,⁹ yapılar ve eserler üzerinde bulunan ve bunlarla ilgili bilgi veren en temel kaynak¹⁰ şeklinde tarifleri yapılmıştır.

Kitabe ile uğraşan ilme İlm-i Kitabet veya Epigrafi denir.¹¹ Bu bilimle uğraşan kişilere de yazıt bilimci ya da epigraf denir.

Genellikle dini, sivil, cami, çeşme, mezar taşı gibi yapıların belirli yerlerine özenle işlenen kitabe verdiği bilgilerle ve yapının estetiğini tamamlayan dekoratif bir unsur olması ile önem taşıyan bir mimari elemandır. Çoğunlukla giriş kapıları üzerinde yer alan ve eserin kimin tarafından ne zaman yapıldığı bilgisini veren kitabe şekline

⁶https://www.academia.edu/37595617/Burdur_%C4%B0sminin_Men%C5%9Fei_Cennet_buradad%C4%B1r_BURda_DUR_BURDUR Osman Koçibay , Yeni Gün Gazetesi, (08.02.2019)

⁷ Ali b. Muhammed el-Cürcani, *Kitabu 't – Ta'rifat*, Darü'l- Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1308, s.84

⁸ Ali Alpaslan, “*Kitabe*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Ankara-2002, Cilt: XXVI, s.76

⁹ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul-1983, C.II, s.283-284

¹⁰ Ali Rıza Özcan, *İstanbul' un 100 Kitabesi*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul-2011, s.10

¹¹ Özcan, 2011, s.10

tarih kitabesi, onarımı hakkında bilgi veren kitabelere tamir kitabesi denilmektedir. Kelimeler ile iç kapılar üstünde yazılı olanlara da kitabe levhası adı verilmektedir.

Osmanlı Dönemi'nden günümüze intikal eden cami, mescit, tekke, türbe, okul, hastane, kütüphane, çeşme vb. yapılar üzerinde yer alan kitabelerin büyük kısmı Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır. Az da olsa Arapça yazılı olan kitabeler bulunmaktadır.¹² Aynı şekilde mezar taşı kitabeleri de Arapça yazılan az bir kısmı dışında Osmanlı Türkçesi ile yazılmıştır.

Her toplum gibi Türk toplumunun da geçmişinde olup bitenleri, faaliyetlerini, hayat tarzını ve genel olarak uygarlık gelişimini takip etmek için ilk müracaat edilecek kaynaklar maddi kültür unsurlarıdır. Bunlar arasında mezar taşları da ayrı bir önem taşırlar. Bu taşlar sadece mermer veya taş bloklar olmayıp aynı zamanda birer tarihi vesika niteliğindedirler.

Eski Türkçede “sintaş” “mezarların üzerine dikilen veya konulan taşlar” diye tanımlanan mezar kitabeleri her insan için farklı anlamlar ve değerler taşımaktadır.¹³ Ölenlerin ardından yapılan törenlerin söylenenlerin değil yazılan ve çizilenlerin kalıcı olacağını düşünen Türkler sevdikleri için bir mezar kitabesi dikip, onunla ilgili bilgileri ve düşünceleri taşta kazımışlardır. Böylece hatıralarını hep canlı tutmayı ve nesiller boyu aktarmayı düşünmüşlerdir. Mezar ve mezar taşları sadece mezarda yatan kişiyi değil, zamanı ve zaman içinde onların başlarından geçen olayları, kazandıkları zafer ve tarihlerini, mevkilerini, dertlerini, korkularını, inançlarını, geride bıraktıkları bölge insanının duygu ve düşüncelerini de anlatır

Mezarlıklar bir toplumun tarih, edebiyat, sanat ve yaşam tarzlarıyla ilgili önemli belgeler niteliğindedir. Mezar taşları; şahısların isimleri, meslekleri ve ölüm tarihleri ile toplumun geçmişine ışık tutarken duygusal şiirleri ve ifadeleri ile o toplumun edebî anlayışlarını da ortaya koymaktadır. Taşlardaki işleme ve estetik unsurları toplumun sanatsal düşüncelerini anlamaya yardımcı olurken mezarların basit ya da işlemeli olması da toplumun gelir düzeyini aydınlatmaya katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda,

---

¹² İsmail Yücedağ, *Osmanlı Epigrafisi Kitabeler ve Mezar Taşları*, İdeal Kültür ve Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.27

¹³ Gülgün Elitez, “Türk Mezar Taşlarında Bitki Motifleri” Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1996, s.1

bölgedeki eski mezar taşlarının incelenmesi, ilgili toplumun geçmişteki kültürünü aydınlatmaya mutlak surette katkı sağlayacaktır.¹⁴

1. KONUNUN ÖNEMİ, AMACI VE KAPSAMI

Burdur İli ve ilçelerinde Osmanlı Dönemi'nden günümüze kadar gelen yirmi dört adet cami, dört adet mezar anıtı, üç adet kütüphane, dokuz adet hamam, yirmi iki adet çeşme ve beş adet ticari yapıdan günümüze kadar kitabeleri ile bozulmadan gelebilen çok az sayıda yapıt bulunmaktadır.

Geçmişimizin aynası olan bu yapıtlarımız hakkında bilgiler üzerlerinde yazılı olan kitabeler sayesinde elde edilir.

Fakat tarihimizin bu eşsiz tanıkları günümüzde ilgisizlik ve bilinçsizlik ile her biri tarihimizin aynası olan kitabelerimiz harap ve yok olmaya terk edilmiştir.

Bu sebeplerden, Burdur Merkez ve ilçelerinde geçmişimizin en önemli kaynaklarından olan sivil ve mimari yapılarımız, çeşme ve mezar taşlarımızdan, iki adet cami, sekiz çeşme, on iki adet sivil mimari yapı pencere kitabeleri ve otuz dokuz adet mezar taşı kitabesi ile günümüze kadar gelebilmiştir.

İncelemiş olduğumuz cami, çeşme, türbe vb. yapıtlarımızın kitabelerinin yanı sıra mezar taşlarındaki yazılara da kitabe denilmektedir. Mezar taşı kitabeleri de incelendiğinde ölen kişinin kimliği, mesleği, lakabı, rütbesi gibi birçok bilgiler içerir. Ayrıca bu bilgilerin yanı sıra da şiir, mani, dua, Allah'a yakarış gibi bölümleri de vardır. Dolayısıyla biyografi çalışmaları, mezar taşlarından en çok yararlanılan alanlardan biridir.

Toplumların sosyo-kültürel özelliklerinin belirtildiği, siyasi ve dini düşüncelerin yansıtıldığı farklı bölgelere ve dönemlere göre tezyinatlarının biçimlerinin değiştiği ve vefat eden şahısların özelliklerinin belirtildiği mezar taşlarımız geçmişte birçok önemsiz nedenden dolayı tahrip edilmiş, günümüzde de hala tahrip edilmektedir. Nüfusun artması, şehirleşmenin gün geçtikçe büyümesi, yeni vefat eden şahıslar için mezarlık alanlarının olmaması, bazen şehir plânlaması, bazen yol yapımı ve bazen de bu ve buna benzer birtakım estetik kaygısı taşımayan düşüncelerle geçmişimizin aynası niteliğindeki mezar taşları, cami, çeşme gibi kültürel mirasımız olan değerlerimiz, tarih, kültür ve sanat anlayışından yoksun kişiler ve yerel halk tarafından bilinçsiz olarak tahrip edilip, parçalanarak adeta yok olma derecesine gelmektedir.

¹⁴ Bahattin Yaman, "İsparta'da Bir Mezar Taşı ve Hatırlattıkları", *Türk Kültür ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*- Research Quarterly- ISSN:1306-8253, Isparta, 2007 s.166

İslam'ın kabulü ile birlikte ibadethane mimarisinin gelişmesi neticesinde yapılan bir diğer kültürel mirasımız camilerdir. Bazı kitabelerde camilerin imar edilmesi konusunda ayetler yer almaktadır. Cami giriş kapıları üzerinde, kapının sağ ve sol tarafında bulunan kitabeler, ayetler, caminin yapım yılı, yaptıran kişi ile ilgili bilgiler ve onarım geçirdiyse tadilat geçirdiği yıl ve tadilatı yapan kişiler hakkında bilgiler içermektedir.

Mezar taşı, çeşme, konut gibi yapıların kitabelerine göre daha iyi korunan cami kitabeleri günümüzde halk tarafından ne yazıldığı bilinmemekte ve birçok cami kitabesi cami içinde ilave yapılan koruma amaçlı mimarı yapılar altında korunmaktadır.

Burdur'daki saha çalışmamız da geçmişimizden günümüze gelen birçok cami bulunmaktadır. Lakin birçoğu Burdur depreminden sonra hasar görmüş ve tadilattan geçerek tarihi dokusunu kaybetmiştir. Pek azı bozulmadan kitabesi ile birlikte günümüze kadar gelebilmiştir.

Aynı şekilde saha çalışmalarımızda tespit etmiş olduğumuz çeşmelere baktığımızda, mahallede yaşayan insanların su ihtiyaçlarını mahalle çevresinde bulunan çeşmelerden karşılamakta olduklarını biliyoruz. Mahalle merkezlerinde bulunan bu çeşmeler küçük ölçekli yapılar olmasına rağmen mahalle dokusunun gelişmesinde büyük rol oynamaktadırlar. Çeşme yapımlarının hayır yapma geleneği ile ilgisi vardır. Kişi öldükten sonrada sevap kazanmaya devam edeceği düşünülür. Çeşmelerde genellikle “ ve cealna min mai külli şeyin hayyen” yani biz her şeye su ile hayat verdik manasındaki ayeti kerime yazar. Günümüzde değer bilmezlik ve ilgisizlik ile karşı karşıya kalmışlardır. Birçoğu yıkılmış yok olmuş sadece kalıntıları bulunmaktadır. Geri kalanlar da estetik değerlere önem verilmeden tadilat geçirmiş ve çoğunun kitabesi yok olmuştur.

Araştırmalarımız sırasında sivil yapılar içerisinde pencere üzerlerine yazılmış kitabelere de rastlanmıştır. Lakin geçmişten günümüze kadar birçok kez tadilat geçirdikleri için günümüze aynı şekilde gelememişlerdir.

Yukarıda saydığımız olumsuz sebeplerden dolayı geçmişimizin aynası olan bu kültürel miraslarımızın, Burdur İli ve ilçelerinde bulunan tüm mezar taşı, cami, çeşme, sivil yapı kitabelerinin tespit edilmesi ve tarihin akışında kaybolup gitmesinin önlenmesi ve gelecek nesillere ışık tutabilmesi amacı ile bu çalışmaya yönelmenin önem taşıdığı düşünülmektedir.

2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Burdur İli merkez ve ilçelerinde mezar taşları, cami, çeşme ve konut kitabeleri konulu çalışmamızda başlangıçta saha çalışması yapılmıştır. Daha sonra kitabesi olan yapıların yerleri tespit edilerek, tespit etmiş olduğumuz yapılar hakkında, halk ile röportaj, eski ve yeni kaynaklardan bilgi toplanmaya çalışılmıştır.

Burdur ve çevresinde tarihi mezar taşları, cami, çeşme ve konut kitabelerinin bulunduğu mahalleler tespit edildikten sonra üzerlerinde gerekli incelemeler yapıp, çalışılması uygun görülenlerin envanter çalışmaları yapılmıştır.

Ele aldığımız bütün mezar taşları, cami, çeşme ve konut kitabelerinin yer tespiti yapıldıktan sonra fotoğraf çekimleri yapılmış, yapısal özellikleri ve kullanılan malzeme incelenmiş, yapının ölçüleri alınarak çizimleri yapıldıktan sonra çevirileri yapılmıştır.

Çalışmamızda Burdur civarında yaşayanların düşüncelerinden, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Burdur Müze Müdürlüğü'nün kayıtlı belgelerinden de istifade edilmiştir. Böylelikle ölen kişinin sosyal sınıfı, mesleği, hayat tarzı, lakabı hakkında, cami, çeşme ve konutların imarı ve şahıslar hakkında bilgilere ulaşılmıştır.

3.KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.

Kitabeler yapıların kimlik kartları olarak bilinirler ve yapılar üzerlerinde yazılı olan kitabeler sayesinde tanınırlar. Kitabeler sayesinde yapı hakkında birçok bilgiyi elde etmek mümkündür. Yapıların kimlik bilgilerinin yanı sıra, tarihi, inşa eden kişi, sosyo-kültürel durumları, siyasi anlayışları, dini hakkında birçok bilgiyi üzerlerinde yazılı olan kitabeler sayesinde elde edilir.

Burdur Merkez ve ilçelerinde toplamda altmış bir adet kitabe tespit edilmiştir. Tespit edilen kitabelerin tarihi süreci ve transkripsiyonunun yapımı için çalışmamıza kaynak olabilecek yayınlar tespit edilmiştir.

Mustafa Murat BOZCU, Burdur İlinde Türk Mimarisi Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı Eserleri çalışmasında Burdur İli ve ilçelerinde kapsamlı şekilde Burdur mimarisi, tarihi ve mimari elemanların kitabeleri hakkında bilgiler vermektedir.¹⁵

Burdur Müze Müdürü Hacı Ali EKİNCİ, Geçmişten Günümüze Kadar Burdur Kültür Varlıkları adlı çalışmasında geçmişten günümüze Burdur Kültür Varlıkları hakkında bilgiler vermiştir.¹⁶

---

¹⁵ Mustafa Murat Bozcu, *Burdur İlinde Türk Mimarisi Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı Eserleri*, Burdur Ticaret ve Sanayi Odası, Ocak 2013

Burdur dini kurumları hakkında genel bilgiler veren Prof. Dr. M. Sadık AKDEMİR, Osmanlı Arşiv Belgeleri Altında XIX. Yüzyıl Burdur Vakfı, adlı çalışmasında Burdur'un en eski tarihli camisi olan Ulu Cami hakkında geniş bilgiler vermektedir.¹⁷

Osmanlı mezar taşları hakkında bilgi veren Şevkiye KAZAN ve Muammer GÖÇMEN Burdur Müzesi ile Merkez Cami Hazirelerindeki Ata Yedigârı Eserlerimiz, Osmanlı Mezar Taşları adlı çalışmalarında müze ve camilerdeki Osmanlı mezar taşlarının genel özellikleri ve kitabeleri hakkında bilgiler vermişlerdir.¹⁸

Mustafa EKMEKÇİ, Burdur Merkezdeki Osmanlı Dönemi Çeşmeleri adlı yüksek lisans tezinde Burdur merkezdeki Osmanlı Dönemine ait çeşmelerin yapısal özellikleri, kitabelerinin orijinal metni ve transkripsiyonu ile sebiller ve su kaynakları hakkında bilgiler vermektedir.¹⁹

Yapmış olduğumuz saha çalışmasında, Burdur Merkez ve ilçelerinde tespit etmiş olduğumuz kitabesi ile günümüze kadar gelebilen mezar taşı, cami, çeşme ve sivil konut kitabeleri hakkında kaynak araştırmaları yapıp çalışmamız bu doğrultuda bölümler halinde ele alınmıştır.

Birinci bölümde tespit etmiş olduğumuz Burdur Merkez ve ilçelerinde bulunan otuz dokuz mezar taşının fotoğrafı, çizimi, kitabesinin transkripsiyonu, orijinal metni, kitabenin yazı türü, mezar taşının ölçüleri, kitabenin malzemesi ve mezar taşlarının genel özellikleri çizelgeler halinde ele alınmıştır.

İkinci bölümde tespit etmiş olduğumuz kitabesi mevcut Burdur' un en eski camisi olan Ulu Cami ve 1914 depreminde yıkılmadan günümüze gelen Saden Cami tarihçeleri hakkında bilgi, fotoğrafları, kitabelerinin transkripsiyonu, orijinal metni, yazı türü hakkında konular ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde Burdur Merkezde tespit etmiş olduğumuz kitabesi mevcut olan sekiz adet çeşmenin tarihçesi, fotoğrafı, yapım şekli, kitabesinin transkripsiyonu, orijinal metni ve genel özellikleri hakkında konular ele alınmıştır.

---

¹⁶ Hacı Ali Ekinci, ve Öte, *Geçmişten Günümüze Burdur Kültür Varlıkları*, Burdur Belediye Başkanlığı Yayını, Burdur, 2009

¹⁷ Sadık Akdemir, "Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığında XIX. Yüzyıl Burdur Vakıfları" *Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2007/1

¹⁸ Şevkiye Kazan, Muammer Göçmen, "Burdur Müzesi İle Merkez Cami Hazirelerindeki Ata Yedigârı Eserlerimiz: Osmanlı Mezar Taşları" 1. Burdur Sempozyumu

¹⁹ Mustafa Ekmekçi, "Burdur Merkezdeki Osmanlı Dönemi Çeşmeleri", Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Denizli, 2012

Dördüncü bölümde araştırmalarımız sırasında tespit etmiş olduğumuz sivil yapılardan Taş Oda'daki Baş Oda'da bulunan on iki adet pencerenin üzerinde kitabe olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümde Taş Oda hakkında bilgi, tarihçesi, fotoğrafı, pencerelerin yapısı, malzemesi, kitabelerinin transkripsiyonu, orijinal metni ve genel özellikleri hakkında konular ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

BURDUR MERKEZ VE İLÇELERİNDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ

Mezarlıklar bir toplumun tarih, edebiyat, sanat ve yaşam tarzlarıyla ilgili önemli belgeler niteliğindedir. Mezar taşları, şahısların isimleri, meslekleri ve ölüm tarihleri ile toplumun geçmişine ışık tutarken duygusal şiirleri ve ifadeleri ile o toplumun edebî anlayışlarını da ortaya koymaktadır. Taşlardaki işleme ve estetik unsurları toplumun sanatsal düşüncelerini anlamaya yardımcı olurken mezarların basit ya da işlemeli olması da toplumun gelir düzeyini aydınlatmaya katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda, bölgedeki eski mezar taşlarının incelenmesi, ilgili toplumun geçmişteki kültürünü aydınlatmaya mutlak surette katkı sağlayacaktır.²⁰

Bir beldenin mezarlığı, o yerin kültür tarihi hakkında bilgi veren en önemli mekânıdır. Milletimizin geçirdiği kültür safhalarını göstermesi bakımından önemlidir ve tarihî, edebî, folklor ve sanat değerleri yönünden incelenmeye değerdir. Bir araya toplanmış Osmanlı mezar taşları, geçmişimizin kimlik belgeleri, yazılı kanıtlardır. Bu yazılı kanıtların üzerinde bulunduğu baş taşı ahşaptan da olabiliyordu, ancak ömrünün fazla olmaması nedeni ile daha sonra taş yazıtlarda tercüman olmuşlardır.²¹ Asırlardır doğanın ve insanların zararlı etkileriyle mücadele eden mezar taşlarımız; tarih, kültür ve sanatımızın en önemli kaynaklarından.

Mezar taşları taşıdığı tarihi bilgiler ve sembolik motifler içermesinin yanında bazı kişilerin duygularına da tercüman olmuşlardır.²²

Ölülere mezar açmak ve mezarlar üzerine taş koymak, tarih öncesi devirlere kadar uzanan bir gelenektir.

Tarihin en eski dönemlerinden bu yana atalara duyulan büyük saygı nedeniyle mezarlara ayrı bir önem verilmiştir. Mezarlar iki dünya arasındaki kapı olarak düşünülmüş, ölenin geride bıraktıkları ile ilişkisini kesmediğine, yaşantılarına olumlu ya da olumsuz etkilerine inanılmış, bu inançta çeşitli milletlerde “ölü kütü” nün ortaya

---

²⁰ Yaman, 2007, s.166

²¹ Cebe Özer, “Edirne’de Osmanlı Dönemi Natürmort Süslemeli Mezar Taşları”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (*Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*), Ankara, 1993 s.9

²² A. Demir “Bir Mezar Taşının Düşündürdükleri”, *Tarih ve Toplum*, Ankara, Şubat 1990, XIII/74, s.40-41

çıkmasına sebep olmuştur. Geride kalanlar lahit, tekne, kaya mezarını yapmayı veya mezarın süslemesini bir görev bilmiştir.²³

İnsanlık tarihi boyunca bu dünyadan ayrılanlar genelde dine dayandırılanlar çeşitli törenler, değişik usuller ve kurallar çerçevesinde dünyadan uğurlanmışlardır. İslam öncesi Türkler ölümlerini muayyen zamanlarda defnetmişlerdir. Yazın ölenleri sonbaharda otlar ve yapraklar sarardığı zaman, kışın ölenleri ise karın çekildiği ilkbaharda defneder üzerine taş dikerlerdi.²⁴

Orta Asya'nın Pazırık, Şıbe, Kızart, Kurçin, Alamişik, Noin, Ula kurganları gibi diğer bölgelerinde yapılan kazılarda da değişik büyüklükte kurganlar bulunmuştur. Bunların genellikle yüksek dağlara gömülen Hun Prenslarına ait olduğu belirlenmiştir. Yükseklerde bulunan bu mezarların, içine süzülerek damlayan kar sularının kurganın içinde donması neticesinde cesetlerin asırlarca kalabildiği anlaşılmıştır. Bu sebeple taş ve toprakla örtülü mezarlarda kumaşlar, halılar, ahşap eserler ve hatta cesetler çürümeden zamanımıza kadar kalabilmiştir. Dışarıdan bakıldığında yığma toprakla oluşturulmuş höyükler gibi görünen ve adına kurgan denilen bu mezarlar²⁵ içten ağaç kütüklerinin dikey ve yatay olarak dizilmesiyle kaplanan ve ölünün eşyaları ile birlikte gömüldüğü²⁶ süslenmiş, dışına ipek kumaşlarla kaplı tabutlar konulan ve duvarları çeşitli resimlerle süslü olan, toprak altındaki oda şeklindeki mezar hücreleridir.²⁷

Şamanizm'i de Göktürkler'de Hunlar'da olduğu gibi Kurgan mezarlara ölenin adına üzerine ölen kişinin hakkında bilgiler ve tarih hakkında bilgiler yazılmış olan bengütaş denilen büyükçe bir taş dikmişlerdir.²⁸ Ölen kişi mal varlığı kişisel eşyaları ve atını mezar içerisine atıp, daha sonra üzerine toprak ile doldurup kubbe şeklinde yığıntı oluşturmuşlardır. Ölen kişi hayatta iken öldürdüğü kişi sayısı kadar adına balbal denilen ölen kişileri temsil eden heykeller dikilmiştir. Bunu Orhun Kitabeleri'nden anlıyoruz.²⁹

IX. yüzyılda Oğuz Boyları'nın cenaze merasimi de Göktürkler'in cenaze merasimine çok benzerlik göstermektedir. İbni Fadlan Oğuzlar'ın cenaze merasimlerini

²³ Sedat Veyis Örnek, *Yüz Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsanesi*, Bilge Yayıncılık, İstanbul, 1988, s. 93

²⁴ Nejat Diyarbakirli "Türklerde Mezar Yapısı ve Defin Merasimleri", *Türk Kültürü Araştırmaları*, C. XXVIII S.1-2, Ankara, 1992 s.55

²⁵ Gül Tuncel, "Türklerde Mezar Taşı Geleneğine Kısa Bir Bakış" *Nevruz*, Ankara, 1996 s. 16

²⁶ H.T Dağlıoğlu "Sanat Bakımından Mezarlar ve Mezar Taşları", *I. Milletler Arası Türk Sanatları Kongresi*, C.1 İstanbul 1962 s.120-123

²⁷ Bahaeddin, Ögel, *İslamiyet'ten Önce Türk Kültür Tarihi*, Babil, Ankara, 1991 s. 57-82

²⁸ Okyat Aslanapa, *Türk Sanatı*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2000 s.2-3

²⁹ Abdul Haluk Çay, *Anadolu'da Türk Damgası Koç, Heykel Taşları ve Türklerde Koç Koyun Meselesi*, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, 1983, s.33

şu şekilde anlatmaktadır, onlardan birisi hasta olduğunda evden uzak bir yerde çadırlar kurulu hastalara o çadırlarda cariyeler ve köleler bakıp ilgilenirlermiş. Öldükten sonra da bir çukur kazarak ölen kişiyi giysileri giydirilip hazırlıkları tamamlandıktan sonra ellerine kadeh verilerek kımız ve yayı ile beraber ve diğer şahsi eşyaları ile birlikte çukura koyulup üzerine kubbe şeklinde toprakla doldururlarmış. Eğer kölelerden ya da cariyelerden birisi ölür ise cenazesini boş bir araziye bırakırlarmış.³⁰

Budizm ve Mani dininin etkisinde kalan Uygur Türkleri'nde gömü şekli değişme gösterse de üstü kubbe şeklindeki gömülme şeklinde bir değişme görülmemiştir.³¹

Atalarında böyle kültüre sahip olan Türkler, Göktürkler, Uygurlar ve diğer Türk Boyları bu geleneği nesiller boyu aynı şekilde devam ettirmişlerdir. Uygurlularla ilk şeklini bularak İslamiyet'i kabul eden Karahanlılar türbe geleneğine bürünen defnetme kültürü Gazneliler, Selçuklular ve Osmanlılar döneminde de yaşatılmıştır.

Karahanlılar döneminde İslamiyet hızlı bir şekilde yayılmaya başlayınca Türklerin mezar anlayışlarında ve kültürlerinde değişmeler göstermeye başlamıştır. Türk çadırı şeklini andıran kurgan mezarlarının yerini benzer şeklindeki kümbetler almaya başlarken, İslamiyet'in etkisiyle ölen kişinin eşyaları ile gömülmesi terk edilmeye başlamıştır.³²

Erzincan ve Konya'daki bazı yerleşkelerdeki mezar taşlarında ok, yay benzeri savaş aletleri ve hayvan araç gereçleri figürleri bulunmaktadır. Kadınların mezar taşlarında ise dokuma tezgâhı, ibrik, kandil vb. figürler bulunmaktadır. Doğu ve Batı Anadolu'da mezar taşlarına yapılan kuş, koyun, ok, yay, bitki vb. figürler Türk inançları etkisinden başka bir şey değildir.³³

Bugün hala Sivas'ın bazı köy ve kasabalarında ölen kişinin sevdiği eşyalar ile gömüldüğü, Şanlıurfa'da yeni gelin iken ölenlerin gelinlik ve takıları ile gömüldüğü bilinmektedir.³⁴ Bu da ölümden sonra hayatın devam ettiği inancını taşımaktadır.

---

³⁰ Diyarbakirli, 1992, s.55

³¹ Candaş Keskin, "İstanbul'da Bulunan Osmanlı Dönemi Armalı ve Madalyalı Mezar Taşları", Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Sanat Tarihi Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2002, s.6

³² Nilgün Çıplak, "Anadolu'da Ölüm Sonrası Mezarlıklar Çevresinde Oluşan İnanç ve Pratikler", *Türk Kültürü*, Y.XL, s.474 Ankara 2002, s. 611

³³ Haldun Özkan, "Erzincan ve Çevresinde Orta Asya Türk Geleneğini Sürdüren Bezemeli Mezar Taşları", *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, say. 15, Erzurum 2000, s. 35

³⁴ Yaşar Kalafat, *Doğu Anadolu da Eski Türk İnançlarının İzleri*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 1999, s.133

İslam anlayışında bazı kısıtlamalar neticesinde Türklerin evrensel konularda heykel yapmasına bu engel olmuştur. Tarih öncesinden bu güne kadar malzemeleri üç boyutlu bir şekilde düzenleme tutkusu Türkler de ayrı bir uygulama ile malzemelerin verilerini sonsuz bir düzen şeklinde iyi bir şekilde bilen eller, yaratıcı beyinler, taş gibi somut bir malzemeyi ince bir şekilde nakış gibi dantel şeklinde işleyerek, 20. yüzyılın başlarında ilerleme ve gelişme gösteren soyut plastik sanat anlayışını heykel diyebileceğimiz bir şekilde ancak günümüze sunabilmişlerdir.³⁵

Buna bağlı olarak Türk sanatları Selçuklu ve Osmanlı Dönemi'nde figürlü resim ve heykel yapmaktan kaçınmışlar, sanatlarının inceliklerini mezar taşı üzerinde yazı ve bitkisel figür diyebileceğimiz bir şekilde ancak günümüze sunabilmişlerdir.

Anadolu'daki Türk mezar geleneği Beylikler Dönemi'nde köprü olması ile Osmanlılara geçmiş ana hatları ile pek çok benzerliği beraberinde taşımıştır. Dönemler arasında Selçuklular, Beylikler ve Erken Osmanlılar Dönemleri arasında farklılıklar görülmektedir. Osmanlılar Dönemi'nde 15. yüzyıldan itibaren Selçuklu Beylikler döneminde görmüş olduğumuz sanduka şeklindeki mezarlar bu dönemde yavaş yavaş kaybolarak yerine baş taşı ve ayak taşı arasına yerleştirilen lahitler şeklinde görülmektedir.³⁶ Lahit mezarlar ölünün içerisine yerleştirildiği özel sandukalar olup pişmiş tuğla, mermer ya da kesme taştan olabileceği³⁷ gibi tek parça taşı oyma şeklinde de yapılabilmektedir. Hemen hemen bütün İslam ülkelerinde her çağdan sanat değeri olan mezar süslemeleri vardır. Ama Osmanlılar Dönemi'nde daha ileri boyutlarda ve realist bitki motifleri ve süslemeleri batılılaşma döneminde en gelişmiş şekilde görülmektedir. Öyle ki mezar taşları değerlendirildiğinde adeta soyut bir anlayışta heykel gibidirler.³⁸

Ülkemizdeki genel olarak mezar taşlarında sanatlı yazılara rastlanmaktadır. Bilhassa Osmanlılar yazıya daha fazla önem verdikleri için Osmanlı mezar taşlarında yazı ve hüsnü hat sanatı ön plana çıkmaktadır. Kitabeler kadar yazı şekilleri dahi değişkendir. Çoğu önceden oluşturulmuş kalıplar ve şablonlarla yazıldığı için taşların

³⁵ Metin Haseki, *Plastik Açısından Türk Mezar Taşları*, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayını, İstanbul 1997, s.8

³⁶ Feray, Demirel, "Besni Mezar Taşları", Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Türk Dünyası ve Ortaçağ Kültürleri Arkeolejisi Bilim Dalı, (Yüksek Lisans Tezi), Konya 2008

³⁷ B.N. Efe, "Mezar Taşların da Plastik Düzen", Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1995, s.9

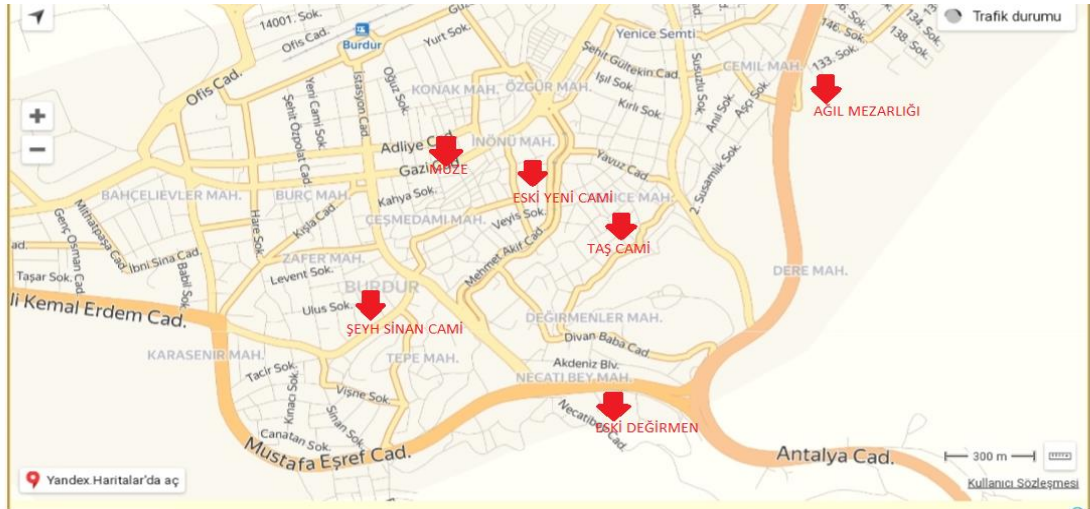
³⁸ Özlem Özcan, "Ahlat Anadolu Selçuklu Mezar Anıtlarının Çizgisel Analizi", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir, 1993, s.7

kitabeleri birbirleri ile benzerlikler göstermekte ve kitabeleri yazan taş ustaları okuma yazma bilmedikleri için yanlışlıklar da görülmektedir.³⁹

İslamiyet'in figüratif açıdan resim ve heykel dalındaki bazı kısaltmaları yazının bir sanat dalı gelişmesine olanak sağlamıştır. Kufi, nesih, sülüs ve talik mezar taşları dik köşeli ve sert karakterleri ile sülüs sert köşeleri eğrilere bırakan hareketli görünümü dikey şekilde uzanan elemanları, istifli ve girift şekilleri ile nesih sülüsün sade yazımı ile abartılı bir şekilde uzatılması ile dikkat çekmektedir.⁴⁰

Ayet, hadis, şiir, atasözü, dua, atıf adeta mezar taşlarının dili olmuştur. İnsanlar adeta bu dönemde birbirleriyle yarışarcasına güzel şiirler sözler yazarak hislere duygulara tercüman olmuşlardır. Mezar taşları görüntü bakımından insana her zaman ölümü hatırlattıkları için doğru bir yaşantı sürülmesini hatırlatmaktadırlar.

Burdur Merkez'de üç mezarlık bulunmaktadır. Otogar yakınında ki Asri Mezarlık, Sultan Deresi Mezarlığı ve 300 yıllık tarihi geçmişi olan Mehmet Akif Mahallesi'ndeki Burdur'un en eski mezarlığı olan Ağıl Mezarlığı'dır. (Şekil 1.1) Mezarlıkta eski ve yeni mezarlar bir aradadır. Elliye yakın eski mezar vardır. Bunlardan yaklaşık yirmi tanesinin kitabesi mevcuttur. Bilinçsizlik ve çevre faktörleriyle büyük tahribata uğramıştır. Kitabelerin bir kısmı düşmüş bir kısmı da okunmayacak şekilde tahribata uğramıştır.

Şekil 1. 1 Burdur Merkez ve İlçelerindeki Mezar Taşlarının Harita Üzerinde Gösterilmesi⁴¹

³⁹ A.S. Açıkgözoğlu, Eyüp Sultan Civarında İmzalı Mezar Taşı Kitabeleri, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul 1995, s.15

⁴⁰ Haseki, 1997, s.36

⁴¹ https://www.haritalar.web.tr/burdur_haritasi.html (23.05.2019)

Bunun yanı sıra Eski Değirmen Mahallesi'nde beş mezar bulunmaktadır. Bunların sadece bir tanesinin kitabesi mevcut ve okunabilir durumdadır. Burdur Müzesi'nde de on bir adet, Eski Yeni Cami'de altı adet, Şeyh Sinan Cami'de iki adet, Taş Cami'de iki adet ve Yeşilova İlçesi Niyazlar Köyü Niyazi Baba Türbe Mezarlığı'nda dokuz adet Osmanlı Dönemi'ne ait kitabeli mezar taşı bulunmaktadır. (Şekil1.1) Niyazi Baba Türbe bahçesindeki bu eski mezarlardan yalnızca beş tanesinin kitabesi okunur vaziyettedir.

1. YENİCE MAHALLESİ'NDEKİ AĞIL MEZARLIĞI MEZAR TAŞI KİTABELERİ

300 yıllık tarihi geçmişli olan Yenice Mahallesi'ndeki Ağıl Mezarlığı Burdur'un en eski mezarlığıdır. Mezarlıkta eski ve yeni mezarlar bir aradadır. Elliye yakın eski mezar vardır. Bunlardan yaklaşık yirmi tanesinin kitabesi mevcuttur. Kitabesi okunabilir durumda olan sadece on iki adet mezar taşı bulunmaktadır. (Tablo1.1) Bilinçsizlik ve dış çevre faktörleriyle büyük tahribata uğramıştır. Kitabelerin bir kısmı düşmüş, bir kısmı da okunmayacak şekilde tahribata uğramıştır.

Mezar Taşı No	İsim	Cinsiyet	Ayakta şı	Tarih
1.1 No'lu Mezar Taşı	Havva Hanım	Kadın	Var	Sene 1321 15 Mart
1.2 No'lu Mezar Taşı	Deveci Zade İsmail Efendi	Erkek	Var	Reb-i ül Evvel 19 Sene 1331
1.3 No'lu Mezar Taşı	Şerife	Kadın	Var	1332
1.4 No'lu Mezar Taşı	Emir Ali Zade Hacı İsmail Efendi	Erkek	Var	1938
1.5 No'lu Mezar Taşı	Deveci Hacı Salih Zade Hasan	Erkek	Var	Fi 16 Sefer 1315 Sene
1.6 No'lu Mezar Taşı	Hacı Hacer Hanım	Kadın	Var	Sene 13
1.7 No'lu Mezar Taşı	Boyacı Zade Yakub	Erkek	Var	Muharrem 1337
1.8 No'lu Mezar Taşı	Deveci Mahmut Ağa	Erkek	Var	Gurre-i Rebi-ül Evvel Sene 1313
1.9 No'lu Mezar Taşı	Fatima	Kadın	Var	Sene 1299
1.10 No'lu Mezar Taşı	Abbazzade Veli Bin Mehmed Ali	Erkek	Var	Zilhicce 1315 Sene
1.11 No'lu Mezar Taşı	Boyacı Zade Ali Rıza	Erkek	Var	Sene 1320 15 Ağustos
1.12 No'lu Mezar Taşı	İplikçi Hacı Veli Ağa	Erkek	Var	23 Şaban Sene 1317

Tablo 1. 1 Yenice Mahallesi'ndeki Ağıl Mezarlığı Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi

1.1.Y-1 Numaralı Mezar Taşı

Yerel bir taş olan küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı dikdörtgen formda olup üst kısmı sivri kemer şeklindedir. Benzer özellikte mezar taşları Konya Beşiktarla Mezarlığı'nda görülmektedir.⁴² Baş taşının boyutları; boy 1,10 cm, en alt

⁴² Demirel, 2008, s.20

kısmı 45 cm, üst kısmı 56 cm, kalınlığı 16 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 75 cm, en alt kısım 31,5 cm, üst kısım 39 cm, kalınlık 14 cm'dir. Baş taşı ile ayak taşı arasındaki mesafe 1,89 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşının ön yüzüne ayrılmış bölüme sonradan eklenen mermer levha üzerine kabartma harflerle üç paftaya yazılmıştır. Talik hattıyla yazılan kitabesi manzum türündedir. Kitabenin boyutları, boy 43,6 cm, en 28,5 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.2)

Şekil 1. 2 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي سنة ١٣٢١ ١٥ مارت
يا الهی قیل عنایت یریمی دار ایلمه
کوشکومی ایله جنت یریمی نار ایلمه
بویاجی زاده علی ریضا
افندیڭ حارمی حوا حانیم روحونا
فاتحة

Metni

Hüve'l-bâkî sene 1321 (M. 1903) 15 mart

Ya ilâhî kıl inâyet yerimi dar eyleme

Köşkümü eyle cennet yerimi nâr eyleme

Boyacı Zâde Ali Rızâ

Efendinin haremi Havva Hanım ruhuna

Fâtîha

1.2.Y-2 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı dikdörtgen formda şekil verilmiştir. Baş taşı boyutları; boy 86 cm, en 58 cm, kalınlık 13,5 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 80 cm, en 44 cm, kalınlık 10,7 cm'dir. İki taş arası mesafe 1,76 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşının ön yüzüne ayrılmış kısma sonradan eklenmiş mermer levha üzerine kabartmalı harflerle dört paftaya yazılmıştır. Celî sülüs hattıyla yazılan kitabesi manzum türde yazılmıştır. Kitabe boyutları; boy 36,2 cm, en 31,6 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.3)

Şekil 1. 3 No: 2 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

ربيع الأول ١٩ سنة ١٣٣١
باقوب كچمه أي محمد أمتي
اولونون ديريدن فاتحه دير منتي
دوجي زاده ايسمايل افندي روحونا فاتحة

Metni

Rebîü'l-evvel 19 sene 1331 (M. 1912)
Bakub geçme ey Muhammed ümmeti
Ölünün diriden fâtihadır minneti
Deveci Zâde İsmâîl Efendi ruhuna fâtiha

1.3.Y-3 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı dikdörtgen formda olup üst kısmı sivri kemer şeklindedir. Baş taşı boyutları; boy 92 cm, en alt kısmı 46 cm, üst kısmı 58 cm, kalınlık 18 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 87 cm, en alt kısmı 37 cm, üst kısmı 49 cm, kalınlık 16,2 cm'dir. İki taş arası mesafe 1.72 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış bölüme ayrıca eklenmiştir. Kitabe kısmı baş taşının dış yüzündedir. İç kısmında yazı bulunmamaktadır. Kabartma tekniğiyle beş paftaya celî sülüs hattıyla yazılan kitabesi manzum türünde yazılmıştır. Kitabe boyutları; boy 38 cm, en 30 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.4)

Şekil 1. 4 No:3 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هول الباقي

يا الهى ناسيب ايلدى سعادت

بولما تاكرير رسولدن شفاعات

كتهودا زاده حاجى حوسين چاوش

حليلى شريفه روحونا فاتحة ١٣٣٢

Metni

Hüve'l-bâkî

Yâ ilâhî nasîb eyledi saâdet

Bulma takrîr Rasûlden şefâat

Kethüdâ Zâde Hacı Hüseyin Çavuş

Halîlesi (zevcesi) Şerîfe ruhuna fâtîha 1332 (M.1913)

1.4.Y-4 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı ve ayak taşı sütun formunda olup üst kısmı sivri kemer şeklindedir. Baş taşı boyutları; boy 1.23 cm, oval kısmı 69 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 97 cm, oval kısım 62 cm'dir. İki taş arası mesafe 1.83 cm en 82 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış bölüme ayrıyeten eklenen mermer levha üzerine kabartma tekniği ile yedi paftaya ayrılarak celî sülüs hattıyla yazılmıştır. Hüve'l-Bâkî ibaresiyle başlayan ilk satır yarım daire niş içine alınmıştır. Kitabe kısmı bordürlerle satırlara ayrılmıştır. Kitabe boyutları; boy 56 cm, en 42 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.5)

Şekil 1. 5 No: 4 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي

بنی قیل مغفرت یا راب یزدان.

بی حق عر شی ازام نوری قرآن .

کلوب کابریمی زیارت ایدن اھوان .

ایده روھوما بیر فاتحہ اھسان

امیر علی زاده حاجی اسماعیل افندی

روحنا فاتحہ سنہ ۱۹۳۸

Metni

Hüve'l-bâkî

Beni kıl mağrifet Yarabbi Yezdân

Bi hakk-ı arş-ı azam Nûr-i Kur'ân

Gelüp kabrimi ziyâret iden ihvân

İde ruhuma bir fâtiha ihsân
Emîr Ali Zâde Hacı İsmâîl Efendi
Ruhuna fâtiha sene 1938

1.5.Y-5 Numaralı Mezar Taşı

Dikdörtgen biçiminde küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı boyutları; boy 99,5 cm, en 56 cm, kalınlık 19 cm dir. Ayak taşı boyutları; boy 75 cm, en 42,7 cm, kalınlık 17 cm'dir. İki taş arası mesafe 1.93 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış kısma ayriyeten eklenmiş mermer levha üzerine yazılmıştır. Kabartma tekniği ile altı paftaya ayrılarak celî sülûs hattıyla yazılan kitabesi manzum türde yazılmıştır. Kitabe boyutları; boy 51,5 cm, en 34 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.6)

Şekil 1. 6 No: 5 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

وجهی حقدان معادا اوماقدادیر هر شی هلاک
بو ربات کوهنیہ آکیل اولان باغلار می بل
کړک شاه کدا اولسون کړک میر جیوان
واقیت کلدیکده مهیل یوک بویلدیر هکم ازل
دوجی حاجی صالح زاده حسان نین
روهونا فاتحه فی ۱۶ سفر ۱۳۱۵ سنه

Metni

Vech-i hakdan maada olmaktadır her şey helâk
Bu rabat köhneye âkil olan bağlar mı bel
Gerek şâh-u gedâ olsun gerek mîr-u civân

Vakti geldikde mehîl yok böyledir hükmü ezel
Deveci Hacı Sâlih Zâde Hasanın
Ruhuna fâtiha fi 16 sefer 1315 sene (M.1897)

1.6.Y-6 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı dikdörtgen formda olup üst kısmı sivri kemer şeklinde yapılmıştır. Baş taşı boyutları; boy 1.28 cm, en alt kısmı 47,8 cm, üst kısmı 62 cm, kalınlık 18 cm'dir. Ayak taşı dikdörtgen formdadır boyutları; boy 93 cm, en 56 cm'dir. İki taş arası mesafe 1.67 cm, kalınlık 14 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış bölüme ayriyeten eklenen mermer levha üzerine beş paftaya ayrılarak kabartma tekniğiyle celî sülûs hattıyla yazılmıştır. Kitabe boyutları; boy 52 cm, en 41 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.7)

Şekil 1. 7 No: 6 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي
يا الهى ناصب ايله سادت
بولان تاكى رسول نذن شفاعات
امير على زاده حاجى اسماعيل افندي
زوجسى حاجى جاجر هانيم روھونا فاتحة سنه 13

Metni

Hüve'l-bâkî

Ya ilâhî nasîb eyle saâdet

Bulan tâ ki Resûlünden şefâat

Emîr Ali Zâde Hacı İsmâîl Efendi

Zevcesi Hacı Hacer Hanım ruhuna fâtiha sene 13

1.7.Y-7 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı dikdörtgen formda olup üst kısmı sivri kemer şeklindedir. Baş taşı boyutları; boy 83 cm, en alt kısım 32,4 cm, üst kısım 48 cm, kalınlık 19,6 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 63 cm, en alt kısım 34 cm, üst kısım 43,7 cm, kalınlık 16 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış bölüme ayriyeten eklenen mermer levha üzerine yazılmıştır. Kabartma tekniğiyle dört paftaya ayrılarak talik hattıyla yazılan kitabesi nesih türünde yazılmıştır. Kitabe boyutları; boy 37 cm, en 26,2 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.8)

Şekil 1. 8 No:7 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

بويله امر اولدو معبود
اهواندان فاتحة مطلوب
بوياجی زاده يعقوب
محرم ۱۳۳۷

Metni

Böyle emroldu (emretti) mâ'bûd

İhvândan fâtiha matlûb

Boyacı Zâde Yâ'kûb

Muharrem 1337 (M.1918)

1.8.Y-8 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayaktaşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı dikdörtgen formda şekil verilmiştir. Baş taşı boyutları; boy 1.17 cm, en 49,6 cm, kalınlık 27,5 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 95 cm, en 44 cm, kalınlık 20 cm'dir. İki taş arası mesafe 1.58 cm, en 57 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış kısma ayrıyeten eklenen mermer levha üzerine yazılmıştır. Kabartma tekniğinde beş paftaya ayrılarak celî sülûs hattıyla yazılan kitabesi manzum türde yazılmıştır. Kitabe boyutları; boy 51 cm, en 27 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.9)

Şekil 1. 9 No: 8 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

يا الهی قیل انایت یریمی دار ایلمه
کوشکمو ایله جنت یریمی نار ایلمه
دوجی محمود اغانین
روھی ایچون فاتحه
کورئ ربع اول سنه ۱۳۱۳

Metni

Ya ilâhî kıl inâyet yerimi dar eyleme
Köşkümü eyle cennet yerimi nâr eyleme
Deveci Mahmûd Ağanın
Ruhi içun fâtiha
Gurre-i rebî'u-l evvel sene 1313 (M.1895)

1.9.Y-9 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı dikdörtgen formda olup üst kısmı sivri kemer şeklindedir. Baş taşı boyutları; boy 96 cm, en alt kısım 38 cm, üst kısım 57 cm, kalınlık 18 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 63 cm, en alt kısım 29 cm, üst kısım 41,8 cm, kalınlık 16 cm'dir. İki taş arası mesafe 1.68 cm, en 48,7 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış bölüme ayriyeten eklenen mermer levha üzerine yazılmıştır. Kabartma tekniğiyle beş paftaya ayrılarak sülüs hattıyla yazılan kitabesi manzum türünde yazılmıştır. Kitabesinin boyutları; boy 42,5 cm, en 21,3 cm'dir. Kitabe kısmı bordürlerle satırlara ayrılmıştır. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.10)

Şekil 1. 10 No: 10 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

الموت سنة ١٢٩٩
الهى روزئ جينان
ايله مقامى هشته همن
دوجى حاجى صالح
زوجسى فاطمة روحونا فاتحة

Metni

Elmevt sene 1299 (M.1881)
Îlâhî ravza-i cinân
Eyle makamı heşte hemen
Deveci Hacı Sâlih
Zevcesi Fatima ruhuna fâtiha

1.10.Y-10 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı dikdörtgen formda şekil verilmiştir. Baş taşı boyutları; boy 98 cm, en alt kısım 47 cm, üst kısım 61 cm, kalınlık 15 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 87 cm, en alt kısım 32 cm, üst kısım 52,4 cm, kalınlık 16 cm'dir. İki taş arası mesafe 2.13 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış kısma ayriyeten eklenen mermer levha üzerine yazılmıştır. Kabartma tekniğinde beş paftaya ayrılarak celî sülüs hattıyla yazılan kitabesi manzum türde yazılmıştır. Kitabe boyutları; boy 51 cm, en 34 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.11)

Şekil 1. 11 No:10 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

جهانا دويمادی جانيم
اجل کلدی قاريبانا
بويله امير اتدی سبحانم
عباص زاده ولی بن محمد علي
روحنه فاتحه زيلهجہ ۱۳۱۵ سنه

Metni

Cihân-na doymadı canım
Ecel geldi garibana
Böyle emir etti Sübhânım
Abbazzade Veli Bin Mehmed Ali
Ruhuna fâtiha zilhicce 1315 sene (M.1897)

1.11.Y-11 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayak taşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı ve ayak taşı sütun formunda olup üst kısmı sivri kemer şeklindedir. Baş taşı boyutları; boy 1.08 cm, oval kısım 57 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 98,7 cm, oval kısım 49 cm'dir. İki taş arası mesafe 1.97 cm'dir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış bölüme ayrıyeten eklenen mermer levha üzerine yazılmıştır. Kabartma tekniğinde altı paftaya ayrılarak talik hattıyla yazılan kitabesi manzum türünde yazılmıştır. Kitabe boyutları; boy 53 cm, en 26,8 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.12)

Şekil 1. 12 No:11 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي سنة ١٣٢٠ ١٥ اغوستوس
کیمکی بنی راهمت یلیوب د
یشلیوب د روحونزه
بویاجی زاده علی رضا
افندن روحونا
فاتحة

Metni

Hüve'l bâkî sene 1320 15 ağustos (M.1902)

Kimki beni rahmet eyleyüb de

Ruhunuza ____ işleyüb de

Boyacı Zâde Ali Rıza

Efendinin ruhuna

Fâtiha

1.12.Y-12 Numaralı Mezar Taşı

Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı ve ayaktaşı direkt toprağa saplanmış şekildedir. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşı ve ayak taşı sütun formunda olup üst kısmı sivri kemer şeklindedir. Kitabe kısmı baş taşı üzerine ayrılmış bölüme ayrıyeten eklenen mermer levha üzerine yazılmıştır. Baş taşı boyutları; boy 1.48 cm, oval kısım 73 cm'dir. Ayak taşı boyutları; boy 1.19 cm, oval kısım 58 cm'dir. İki taş arası mesafe 1.96 cm'dir. Kabartma tekniğinde altı paftaya ayrılarak sülüs hattıyla yazılan kitabesi manzum türünde yazılmıştır. Hüve'l-Bâkî ibaresiyle başlayan ilk satır yarım daire niş içine alınmıştır. Üst kısmında karşılıklı iki tane altı kollu yıldız motifi bulunmaktadır. Kitabe boyutları; boy 62 cm, en 27,4 cm'dir. Genel olarak bakıldığında taş fazla özenilmeden yapılmıştır.(Şekil1.13)

Şekil 1. 13 No: 12 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي
ياكمه نارينا الهى ضعيف مجرمي
قيل مس جنتين يا ربى بانا
السينلار مزاريمدان اوکو بير فاتحة ابرت
ابيليكچى حاجى ولى اغانين
هاسن روھونا فتحة ۲۳ شعبان سنه ۱۳۱۷

Metni

Hüve'l bâkî

Yakma nârına ilâhî zayıf mücrimi

Kıl mis cennetin Yârabbi bana

İbret alsınlar mezârımdan oku bir fâtiha

İplikçi Hacı Veli Ağanın

Hasin ruhuna fâtiha 23 Şaban sene 1317

2.ESKİ DEĞİRMEN MAHALLESİ MEZARLIĞI MEZAR TAŞLARI

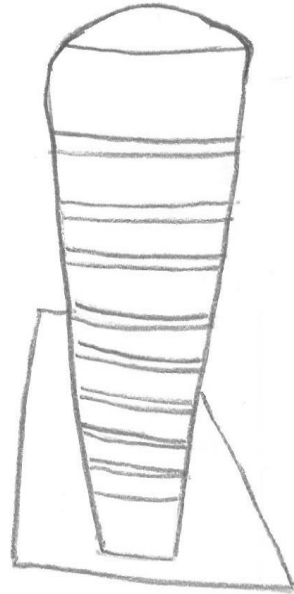
Antalya yolu beşinci kilometre eski değirmen yanı yol kenarında bulunan küme şeklindeki dört adet mezar taşı bulunmaktadır. (Tablo1.2) Bunlardan yalnızca bir tanesinin kitabesi mevcuttur. Yerel halktan ve Müzeden edindiğimiz bilgiler doğrultusunda bu mezarların bir aileye ait olabileceği düşünülmektedir.

Mezar Taşı No	İsim	Cinsiyet	Ayaktaşı	Tarih
2.1 Nolu Mezar Taşı	Abdülbaki Beyzade MerhumAli Bey	Erkek	Yok	Miladı 1327

Tablo 1. 2 Eski Değirmen Mahallesi Mezarlığı Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi

2.1.E-1 Numaralı Mezar Taşı

Yerel bir taş olan küfeki taşından yapılmıştır. Ayak taşı mevcut değildir. Oval bir şekilde yapılmış olan baş taşı üst kısmı sivri kemer şeklindedir. Burdur genelinde olduğu gibi basit bir yapıya sahip olan mezar taşında başlık bulunmamaktadır. Baş taşının ölçüleri; boy: 1,20 m. oval kısım: 63 cm'dir. Mezar sandukasının boyu: 2,13 m'dir. Kitabesi sülüs hattında manzum türde on paftaya ayrılarak yazılmıştır.(Şekil1.14)

Şekil 1. 14 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

دغيلمدر صونى اولمك حياتن اى زائر
معر الصه ده بين يل جانه انصانب
دشنمه لزة زوقي...
بوتون صفا وجفانين نتيجه سي مكبر
عبد الباقي بيزاء مرهوم
علي بك روحنه فاتحة
۱۳۲۷

Metni

Değil midir sonu ölmek hayatın ey zair
Muammer olsa da bin yıl canda insana
Düşünme lezzet-i zevki.....
Bütün safa ve cefanın neticesi makber
Abdülbaki beyzade merhum
Ali bey ruhuna Fatiha
M.1909 H.1327

3. MÜZEDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ

Burdur yöresi bulunduğu konum bakımından Ege, Akdeniz, İç Anadolu uygarlıklarının ortak özelliklerini barındırmaktadırlar.

Burdur Müzesi'ndeki eserler M,Ö 7000'den günümüze kadar gelmiş kültür ve tarih hazinesidir. Zengin bir tarihe sahip olan Burdur 1950 yıllarının ortasında bir müze açma çabasına girmiştir.1963 yılında ise resmen kurulmuştur. 1956 yıllarında müzenin çekirdeğini oluşturan eserler medresenin kütüphanesinde biriktirilmiştir. 1969'da teşhir salonları açılan müze için binanın yetersiz kalması sonucu ile 1992 yılında yeni gelişim alanları yapılmış ve 2001 yılında başlayan çalışmalar ile müzeye ek salonlar, konferans salonları ve idari binası yenilenerek hizmete sunulmuştur.⁴³ Müze bahçesi ve envanterde kayıt olan kitabesi okunabilir durumda olan on bir adet mezar taşı bulunmaktadır. (Tablo1.3)

Mezar Taşı No	İsim	Cinsiyet	Ayaktaşı	Tarih
3.1 No'lu Mezar Taşı	Paşa Zade Seyyid Ahmed	Erkek	Var	15 Ramazan 1196
3.2 No'lu Mezar Taşı	Şerife Esmâ	Kadın	Yok	1166
3.3 No'lu Mezar Taşı	Şerife Adile Hanım'ın Şerif Şakir Bey	Erkek	Var	Mâh-ı Zil Kade'nin On Beşinci Salı Gecesi Saat Beşde 1204
3.4 No'lu Mezar Taşı	Hacı Mehemed Efendi	Erkek	Yok	-----
3.5 No'lu Mezar Taşı	Ümmühan Hanım	Kadın	Yok	1225 Sene-i Mâh-ı Zil Kade'nin Yirminci Günü
3.6 No'lu Mezar Taşı	Seyyid Yakub Bey	Erkek	Var	Sene 1183
3.7 No'lu Mezar Taşı	El-Hac Ali Ağa Mahdumu Muhammed Efendi	Erkek	Yok	Muharrem 302
3.8 No'lu Mezar Taşı	Vesile	Kadın	Yok	1322
3.9 No'lu Mezar Taşı	Siyâhî- Zâde Tefvik Efendi	Erkek	Yok	Sene 1321
3.10 No'lu Mezar Taşı	Muhammed	Erkek	Yok	-----
3.11 No'lu Mezar Taşı	Zeliha Hanım	Kadın	Yok	Sene1213

Tablo 1. 3 Müzedeki Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi

⁴³ <http://www.burdurmuzesi.gov.tr/> (12.09.2918)

3.1.M-1 Numaralı Mezar Taşı

Alt kısmı pirizmal, üst kısmı kavuk şeklinde mermer mezar taşıdır. Kavuk kısmı Katibi denilen kavuk şeklindedir. Osmanlı Dönemi'nde genelde bu başlığı yazı işlerinde uğraşan devlet memurları takmaktadır. Pirizma ile kavuk kısmı kırıldığı için taş birbirinden ayrılmıştır. Kırılma noktası boynun tam alt kısmıdır. Ön yüz köşelerinde kırıklar vardır. Sülüs hattıyla yazılan kitabesi beş paftaya ayrılmıştır. Eserin prizma şekliyle kavuk kısmı arasında bulunan boyun kısmının dört tarafında da yazı vardır. Boyutları; boy 87 cm, en 21,5 cm, kalınlık 12 cm'dir. Burdur Müzesi'nde envanter no: 1289 ve kayıt no: 368' dir. (Şekil 1.15)

Şekil 1. 15 No:1 Mezar Taşı (Müze arşivinden) ve Çizimi

Kitabesi

يا الله
شفاعت
يا نبي الله
مرهوم وماغفور احمد
پاشا زاده سيد احمد
بك مقامى جنت اول
روهو ايچون فاتحة
وفاتى ١٥ راماضان ١١٩٦

Metni
Ya Allah
Şefâat
Ya Nebiyyu'llah
Merhûm ve mağfûr Ahmed
Paşa zâde Seyyîd Ahmed
Beg makam-ı cennet ola
Rûhu için Fâtiha
Vefatı 15 Ramazân 1196 (M.1781)

3.2.M-2 Numaralı Mezar Taşı

Pirizma şeklinde yassı bir mermerdir. Kenarları burmalı nişlerle süslü olup ortada dört paftaya ayrılmış kitabesi vardır. Arka kısmında bitki motifleri mevcuttur. Taşın üst sivri kısmında da bir bitki motifi işlenmiştir. Kitabesi sülüs hattıyla yazılmıştır. Üstteki iki satırlık yazı dikdörtgen, alttakiler ise elips şeklindeki bir niş içindedir. Boyutları; boy 95 cm, en 7 cm, kalınlık 25 cm'dir. Burdur Müzesi'nde kayıtlı envanter no: 1284 ve kayıt no: 363' dür.(Şekil1.16)

Şekil 1. 16 No:2 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi

Kitabesi

وزیری مکرم صدری اعظام
اولیا علی پاشا
اهلی شریف احمد پاشانین
کیزی شریفه اسمایی مرہوم
روہو ایچون فاتحہ ۱۱۶۶

Metni

vezîr-i mükerrerem sadr-ı ‘azam

Evliyâ Ali Paşa’nın

Ehl-i Şerîf Ahmed Paşa’nın

kızı Şerîfe Esmâ-yı merhûm

Ruhu için Fâtîha 1166 (M.1752)

3.3.M-3 Numaralı Mezar Taşı

Alt kısmı prizma, üst kısmı kavuk şeklinde olup mermerden yapılmıştır. Kavuk Kâtibi şeklindedir. Dönemin devlet memurlarının taktığı bu kavuk türü birçok yöremizde de görülmektedir. Benzer örnekte kavuklu mezar taşları Bolu Müzesi’nde de görülmektedir.⁴⁴Prizma şeklindeki kısmın ön yüzünde beş paftaya ayrılarak talik hatla yazılmış kitabesi vardır. Kavuk kısmında dikey giden çizgiler vardır. Kitabesi sülüs hattıyla yazılmıştır. Boyutları; boy 87 cm, en 22 cm, kalınlık 12 cm’dir. Burdur Müzesi’nde envanter no:1281 ve kayıt no:360’dır.(Şekil1.17)

Şekil 1. 17 No:3 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi

Kitabesi

شریف احمد پاشا کریمسی
شریفه ادیلہ حانیم شریف شاکیر بگ
ماہی زیل قعدہ نین اون بشینجی

⁴⁴ Azize, Aktaş, Yasa, Bilge, Kaya, Yiğit, Turgay Yazar, “Bolu Müzesi’nde Osmanlı Dönemi Mezar Taşları”, 21. Yüzyıl Köroğlu ve Bolu Araştırmaları Uluslar Arası Köroğlu, Bolu Tarihi ve Kültürü Sempozyumu Bildirileri(17,18 Ekim 2009),AİBÜ Bamer Yayınları No:9 Bolu 2011, s.68-107

صالی کجسی بشده مرهوم اولدو
روحو ایچون فاتحه ۱۲۰۴

Metni

Şerîf Ahmed Paşa kerîmesi
Şerîfe Âdile Hanım'ın Şerîf Şâkir Bey
Mâh-ı zi'l-ka'de'nin on beşinci
Salı gecesi saat beşte merhûm oldu
Ruhu için Fâtîha 1204 (M.1789-90)

3.4.M-4 Numaralı Mezar Taşı

Burdur Müze bahçesinde bulunan mezar taşı baş taşı (şahide taşı) bahçeye girişte sol kısımda toprağa monte edilmiş şekildedir. Silindirik formda mermer taşından yapılan baş taşı manzum yazı türü ile yazılmıştır. Kitabesi yedi paftaya ayrılarak sülûs hattıyla yazılmıştır. Alt kısımda sembolik desenler yapılmıştır. Boyutu; boy 1.35 m, çapı 58 cm'dir.(Şekil1.18)

Şekil 1. 18 No: 4 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

حاجی حسین افندی هو الباقي
حاجی محمد افندی ایله ینجه ارتحال
جمله حایاتنده کلدی سالدی مونکالیبی ملال
احسنی احلاکلا موسوف کوزل بیر زات ایدي

ايليه احسانى هودا او كبادا لوطفيل جمال
اول حابيبي اكرميين هورمتينه دم بدم
بحرى ارفاندا سير ايلدوپ ذو الجلال
روحنا فاتحة

Metni

Hacı Hüseyin Efendi Hüve'l-Bâkî ...

Hacı Mehmed Efendi eyleyince irtihâl

Cümle hayâtında geldi saldı münkalib-i melâl

Ahsen-i ahlâkla mevsûf güzel bir zât idi

Eyleye ihsân-ı Hüdâ ukbâda lutfıyla cemâl

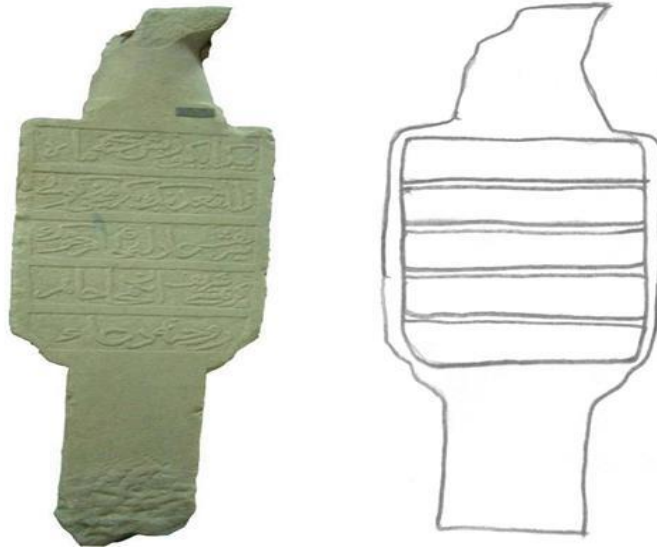
Ol habîb-i ekreminin hürmetine dem-be-dem

Bâhr-ı irfânda seyr eyledüp zü'l-celâl

Ruhuna Fâtihâ

3.5.M-5 Numaralı Mezar Taşı

Alt ve üst kısmı ince uzun, kitabe kısmı dikdörtgen şeklinde mermer bir taştır. Kaide kısmı prizma şeklinde olup, üst kısmı yuvarlak bir şekilde sona ermektedir. Geniş olan kısımda beş paftaya ayrılmış kitabe vardır. Üst ve kaide kısmında hafif kırıklar mevcuttur. Kitabesi celi sülüs hattıyla yazılmıştır. Boyutu; boy 86 cm, en 9 cm, kalınlık 11 cm'dir. Burdur Müzesi 'nde envanter no: 1286 ve kayıt no: 365'dir. (Şekil1.19)

Şekil 1. 19 No:5 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi

Kitabesi

بين ايکى يوز بش سنسى ماهي
زيل کعدنين بيرمينجى کونو
شریفة آدیله حانیم مرهومه نین
کریمسى امحان حانیم
روحنا دعا

Metni

Bin iki yüz beş senesi mâh-ı
Zi'l-ka'de'nin yirminci günü
Şerîfe Âdile Hanım-ı merhûmenin
Kerîmesi Ümmühan Hanım
ruhuna duâ

3.6.M-6 Numaralı Mezar Taşı

Alt kısmı prizma, üst kısmı kavuk şeklinde mermer bir mezar taşıdır. Aynı şekilde Katibi kavuk şeklindedir. Ön yüzünde dört satırlık bir kitabe vardır. Satırlar dört paftaya ayrılmıştır. Kitabenin etrafında eğik çizgilerden meydana gelen nişler vardır. Dar cephelerde bitki motifleri, arka cephede ise bir servi ağacı işlenmiştir. Kaide kısmı prizma şeklindedir ve kaba bir şekilde işlenmiştir. Kitabesi sülüs hattında yazılmıştır. Boyutları; boy 89 cm, en 22,5 cm, kalınlık 13,5 cm'dir. Burdur Müzesi'nde envanter no: 1283 ve kayıt no: 362'dir.(Şekil1.20)

Şekil 1. 20 No:6 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi

Kitabesi

مرحوم [و] معصوم

سيد يعقوب بي

روحو ايچون فاتحة

سنه ١١٨٣

Metni

Merhûm [ve] ma'sûm

Seyyîd Ya'kûp Bey

Ruhu için Fatihâ

Sene 1183 (M.1769)

3.7.M-7 Numaralı Mezar Taşı

Dikdörtgen şeklinde bir kitabe olup çapraz dört pafta üzerine yazılmıştır. Üst kısmında kırıklar mevcuttur. Kitabesi celi sülüs hattıyla yazılmıştır. Boyutları; boy 41 cm, en 29 cm, kalınlık 6 cm'dir. Burdur Müzesi'nde envanter no: 1279 ve kayıt no: 357'dir.(Şekil1.21)

Şekil 1. 21 No:7 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي محارم ٣٢٠

مرحوم ومغفور له سعد زاده

الحاج على آغا محدومو محمد افندي

روحنا فاتحة

Metni

Hüve'l-Bâkî Muharrem 302 (?)

Merhûm ve mağfûrun leh Sa'd-zâde

El-Hac 'Ali Ağa mahdûmu Muhammed Efendi

Ruhuna Fâtiha

3.8.M-8 Numaralı Mezar Taşı

Dikdörtgen formda ince bir mermer kitabedir. Kenarları dekoratif çerçeve ile süslenmiştir. Kitabenin üst ve yan taraflarında kırıklar vardır. Kitabesi beş paftaya celi sülüs hattıyla yazılmıştır. Boyutları; boy 32,5 cm, en 25,5 cm, kalınlık 2 cm'dir. Burdur Müzesi'nde envanter no: 1291 ve kayıt no: 370'dir.(Şekil1.22)

Şekil 1. 22 No:8 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي

باکوپ کچمه ای محمد امتی

الونون دیریدن بیر فاتحه منتی

کوناکجی زاده حاجی اسحاق افندی

حاليله سی وسیله کادین روحنا فاتحه محرم ۱۳۲۲

Metni

Hüve'l-Bâkî

Bakıp geçme ey Muhammed ümmeti

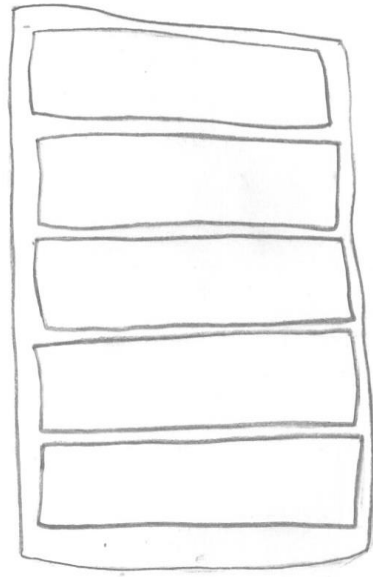
Ölünün diriden bir Fâtihadır minneti

Konakcı-zâde Hacı İshâk Efendi

Halîlesi Vesîle Kadın ruhına Fâtîha Muharrem 1322 (M.1904)

3.9.M-9 Numaralı Mezar Taşı

Dikdörtgen formda beyaz bir mermerdir. Üzerinde beş satırlık bir yazı vardır. Levhanın üst kısmı kırılmış vaziyettedir. Dört tarafı ve satır araları kabartma bantlıdır. Aralarındaki boşluklar kabadır. Kitabesi celi sülüs hattıyla yazılmıştır. Boyutları; boy 27,5 cm, en 17,5 cm, kalınlık 3 cm'dir. Burdur Müzesi'nde envanter no: k.106-30-76'dır.(Şekil1.23)

Şekil 1. 23 No:9 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

رجا منك غفران
ولا تأخذ بعصيانى
و كمل كل نقصانى
سيامى زاده توفيق افندي
روحنه فاتحه، سنه ١٣٢١

Metni

Ricâî minke gufrânî

Velâ te'hûz bî-isyânî

Ve kemmîl küllî noksânî

Siyâmî-zâde Tefvik Efendi

Ruhuna Fâtiha, sene 1321 (M.1321)

3.10.M-10 Numaralı Mezar Taşı

Prizma şeklinde bir taştır. Üst kısmı sivri kemerle nihayetlenmiş üç paftaya ayrılmış kitabesi vardır. Kitabenin detayları silinmiştir. Taşın üst kısmında kırıklar vardır. Boyutları; boy 48 cm, en 17 cm, kalınlık 5 cm'dir. Burdur Müzesi'nde envanter no: 1292 ve kayıt no: 371'dir.(Şekil1.24)

Şekil 1. 24 No:10 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

المرحوم
ولى اوغلى
محمد

Metni

El-merhûm

Velî oğlu

Muhammed,

3.11.M-11 Numaralı Mezar Taşı

Prizma formunda olup üst kısmı ince mermerdir. Ön yüzde sekiz paftaya ayrılmış kitabesi vardır. İnce kısmında bir çiçek motifi işlenmiştir. Sol üst ve karşıda kırıklar vardır. Kitabenin detayları bellidir. Sülûs hattıyla yazılmıştır. Boyutları; boy 85

cm, en 30 cm, kalınlık 11,5 cm'dir. Burdur Müzesi'nde envanter no:1287 ve kayıt no:366'dır.(Şekil1.25)

Şekil 1. 25 No:11 Mezar Taşı (Müze Arşivinden) ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي
اي بنم درتلى واليدم اغلايوپ اتمه فيكان
اشيم اقرايام دعادن اتمسين بيزى همان
چليك پاشا زاده مرهوم
احمد پاشا كريمسى مرحوم ومغفور
زليحا حانيم روى ايچون
رضاء لله فاتحه
سنه ١٢١٣

Metni

Hüve'l-Bâkî

Ey benim dertli vâlidem ağlayup etme figân

Eşim akrabam duâdan etmesin bizi hemân

Çelik Paşa-zâde merhûm

Ahmed Paşa kerîmesi merhûm ve mağfûr

Zelîha Hanım Ruhı için

rızâen li'llâh Fâtîha

sene 1213 (M.1798)

4. ÜÇ DİBEK MAHALLESİ'NDEKİ ESKİ YENİ CAMİ BAHÇESİNDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ

Kaynaklarda 1919 depreminde yıkılması ile 1925-26 yılları arasında inşa edildiği bilinmektedir.⁴⁵. Yapının depremden önceki ilk inşaat tarihi bilinmemektedir. Caminin 1914 depreminde yıkılan minaresi hayır sahiplerinden Sadık ERDEM tarafından yeniden inşa edilmiştir. Caminin son olarak 2005 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce tadilatı ve tamiratyapılmıştır.

Giriş kapısının sağında ve solunda ikişer tane, caminin arka tarafında, duvarın yanına üst üste dizilmiş kitabeli iki mezar taşı daha vardır ancak bunların buraya ait olup olmadığı şüphelidir. Caminin bahçesinde toplam altı adet mezar taşı bulunmaktadır. (Tablo1.4) Caminin 1971 depreminden sonra yeniden inşa edilmesi esnasında mezar taşları hasar görüp kırılmışlardır. Mezar taşları zemine dökülen beton ile birleştirilmiştir. Taşların üzerinde yer yer boya lekelerine rastlanmaktadır. Girişte sağ taraftaki mezar taşların bir tanesi kırılmış, parçası duvarın kenarına yaslanılmıştır.

Mezar Taşı No	İsim	Cinsiyet	Ayaktaşı	Tarih
4.1 No'lu Mezar Taşı	Es Seyyid Ali Efendi	Erkek	Yok	-----
4.2 No'lu Mezar Taşı	Dergâh-ı Ali Kapıcıbaşlarından Çil Zâde Merhum Mehmed Ağa	Erkek	Yok	Sene 9 Şevvel 1259
4.3 No'lu Mezar Taşı	Emine	Kadın	Yok	Sene 11 Ramazan 1264
4.4 No'lu Mezar Taşı	-----	-----	Yok	13 Muharrem 1294
4.5 No'lu Mezar Taşı	Mehmed Raşid Bey	Erkek	Yok	Sene 13 Recep 1266
4.6 No'lu Mezar Taşı	Timur Zâde Hacı Süleyman	Erkek	Yok	Sene 1 Muharrem 1301

Tablo 1. 4 Üç Dibek Mahallesi Eski Yeni Cami Bahçesindeki Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi

⁴⁵ Bozcu, 2013, s.22

4.1.Ü-1 Numaralı Mezar Taşı

Cami giriş kapısının sağ tarafında duvar kenarında duvara yaslanmış vaziyettedir. Mermer taştan yapılmış olan baş taşı buraya ait olduğu düşünülmemektedir. Kavuşu Nezkebi kavuk şeklindedir. Osmanlı Dönemi'nde bu kavuşu hattat, kaşıkcı, nalbant, hekim ve esnaflar kullanırdı.⁴⁶ Genel olarak her yöremizde karşılaşılabileceğimiz bir mezar taşı örneğidir. Celi sülüs hattıyla nesir yazı türünde yazılmış olan kitabesi kemerli alınlık ile süslenmiştir. Kitabesi dokuz paftaya ayrılmıştır. Ölçüleri; boy 98,5 cm, en 47 cm, kalınlık 11 cm'dir.(Şekil1.26)

Şekil 1. 26 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي
مرحوم ومغفور المحتاج
الى رحمتى ربه الغفور
جنة مكان مأزون بالافتا
الفضلا الفهام السيد
الحاج خليل افندى زاده
مرحوم السيد على افندى
روحى ايجون فاتحه
سنه ١٢٣٧ غره محرم

⁴⁶ <https://www.tarihduragi.com/2016/07/osmanli-mezar-taslarinin-sembolleri-ve-anlamlari.html>
(14.07.2019)

Metni
Hüve'l-Bâkî
merhûm ve mağfûru'l-muhtâc
ilâ -rahmeti rabbihi'l-gafûr
cennet-mekân me'zûn bi'l-iftâ
El-fuzalâ el-fihâmu's-Seyyîd
El-Hac Halîl Efendi-zâde
Merhûm es-Seyyid 'Ali Efendi
Ruhu için Fâtiha
sene 1237 (M.1821) gurre Muharrem

4.2.Ü-2 Numaralı Mezar Taşı

Cami giriş kapısının sağ tarafında duvara yaslanmış şekilde bulunmaktadır. Taş buraya ait değildir daha sonradan buraya getirildiği düşünülmektedir. Kavuşu fes şeklindedir. Şeklinden erken dönem Osmanlı feslerinden Hamidi fesidir. Fes Osmanlı'nın resmi başlığı olmuş ve 1925 şapka kanununun ilanına kadar, Mahmudi, Aziz ve Hamidi fesler olarak üç ayrı türde kullanılmıştır.⁴⁷ Mermer taştan yapılmış olan baş taşı dilimli kemerli alınlık, fesli başlık şeklinde yapılmıştır. Kitabesi sekiz paftaya ayrılarak celi sülüs hattıyla yazılmıştır. Taşın ölçüleri; boy 1.25 cm, en 39 cm, kalınlık 8,5 cm'dir.(Şekil1.27)

Şekil 1. 27 No:2 Mezar Taşı ve Çizimi

⁴⁷ <http://www.turizmhaberleri.com/koseyazisi.asp?ID=2801> (16.07.2019)

Kitabesi

هو الخلاق الباقي
يا الهي كلميشم ديواننا رحمت ات بانا
مسكنيم قيل لوطفونلا يا رب جنتيني بانا
چون اجل كلدى طارومار اتدى بني
راضيم الحكم لله بو امرى اتمسين حودا
درگاه آلى كاپيجي لاريندان چيل
زاده مرحوم محمد آغانين روحى ايچون فاتحه
سنه ۹ شوال ۱۲۵۹

Metni

Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî
Yâ İlâhî gelmişem divânına rahmet et bana
Meskenim kıl lutfunla yâ Rab cennetini bana
Çün ecel geldi târümâr etti beni
Râzıym el-hükmü lillâh bu emri etmesin Hüdâ
Dergâh-ı Âli Kapıcıbaşlarından Çil
Zâde Merhûm Mehmet Ağa'nın Ruhu içün Fâtîha
Sene 9 Şevvâl 1259 (M.1843)

4.3.Ü-3 Numaralı Mezar Taşı

Cami girişinde sol tarafta duvara yaslanmış şekilde yer almaktadır. Diğer taşlar gibi sonradan buraya taşınıldığı düşünülmektedir. Mermer taştan yapılmış olan baş taşı üst kısmı sivri, gövdesi düz cephelidir. Taşın üst kısmına cami ve çiçek motifleri işlenmiştir. Cami motifi Osmanlı Dönemi'nde kadın mezar taşlarına işlenirdi.⁴⁸ Türkiye'de genel olarak Ege Bölgesi'nin; Tire, Çeşme, Kuşadası, Gördes, İzmir, Bergama taraflarında yoğun olarak kullanılmıştır. Kuşadası Adalı Zade Mezarlığı'nda benzer özellikte birçok mezar taşı bulunmaktadır. Bu konu ile ilgili en kapsamlı çalışma Prof. Dr. Gül TUNCER Hoca'nın Batı Anadolu Bölgesi'ndeki Cami Tasvirli Mezar Taşları adlı çalışmasıdır. Kitabesi beş ayrı bölümden oluşan bordürler içine sülüs hattı ile yazılmıştır. Ölçüleri; boy 86 cm, en 49 cm, kalınlık 7,5 cm'dir.(Şekil1.28)

⁴⁸ <http://www.kusadasikulturelmiras.com/?pnum=127&pt=Cami+Fig%C3%BCrl%C3%BC> (14.06.2019)

Şekil 1. 28 No:3 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الحي الباقي سنة ١١ رمضان ١٢٦٤
يا الهي كلميشم ديوانينا رحمت ات بانا
چون اجل كلدى طارومار اتدى بني
راضيم الحكم لله بو امرى اتمسين حودا
چيل زاده عمر آغانين حاليلسي
مرهحومه و مغفوره امينه كادين روحنا فاتحه

Metni

Hüve'l-hayyü'l-Bâkî sene 11 Ramazân 1264 (M.1847)

Yâ İlâhî gelmişem divânına rahmet et bana
çün ecel geldi târümâr etti beni
râzıyım el-hükmü lillâh bu emri etmesin Hüdâ
Çil-zâde Ömer Ağa'nın halîlesi
merhûme ve mağfûre Emine Kadın ruhuna Fâtîha

4.4.Ü-4 Numaralı Mezar Taşı

Cami girişinde sol tarafta duvara yaslanmış şekilde bulunmaktadır. Mermer taştan yapılmış olan baş taşı sarıklı başlık ile nihayetlenmiştir. Kavuk türü Örfi Destari şeklindedir. Osmanlı Dönemi'nde bu kavuğu takanların büyük bölümü küçük dereceli ulema, küçük ve orta dereceden kadılar, müftüler, imamlar ve vakıflarda çalışanlar ile

derviş ve şeyhlerdir.⁴⁹ Alt kısmı kırılmış şekilde üzerine konulmuş vaziyettedir. Diğer taşlar gibi buraya sonradan taşınmış olduğu düşünülmektedir. Kitabe kısmı çapraz şekilde altı paftaya ayrılmış sülüs hattı ile yazılmıştır. Metni Arapça-Türkçe manzum türdedir. Ölçüleri; boy 1.34 cm, en 37 cm, kalınlık 8 cm'dir.(Şekil1.29)

Şekil 1. 29 No:4 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

۱۳ محرم ۱۲۹۴
الهي انت رحمانى
رجاء منك غفرانى
ولا تأخذ بعصيانى
وكمل كل نوكسانى
مرحوم و مغفور

Metni

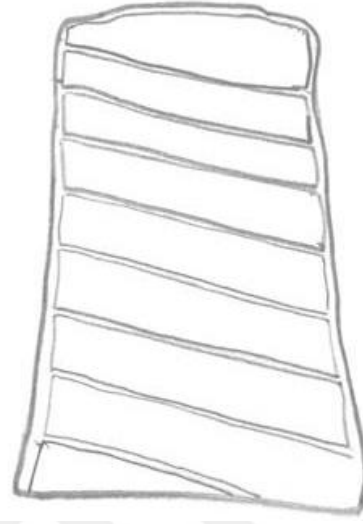
13 Muharrem 1294 (M.1877)

Îlâhî ente rahmânî
ricâî minke gufrânî
velâ te'hûz bî-isyânî
ve kemmîl küllî noksânî
merhûm ve mağfûr

⁴⁹ <https://www.tarihduragi.com/2016/07/osmanli-mezar-taslarinin-sembolleri-ve-anlamlari.html>
(14.06.2019)

4.5.Ü-5 Numaralı Mezar Taşı

Caminin arka cephesinde duvar kenarında bulunmaktadır. Nereden buraya geldiği hakkında yazılı bir kaynak bulunmamaktadır. Mermer taştan yapılmış olan baş taşı düz kartuşlu başlıksız şekildedir. Kitabesi dokuz paftaya ayrılmış şeklide sülüs hattı ile yazılmıştır. Ölçüleri; boy 97 cm, en 48 cm, kalınlık 4 cm'dir.(Şekil1.30)

Şekil 1. 30 No:5 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الخلاق الباقي

اي بيرادر توبكار يتمز مي ايبرت صانا

امري حق كلينجه روحوم كيتدى جانانندان سانا

بير مورادا سعي ايدردم چوك زامان ليل نههار

اول موراديمز نيده كوسترمدي فلك بانا

بوردور اشراقى حندانندان احمد پاشا زاده

مرحوم و مغفور محمد راشيد بي

افندينين روحو ايچون رضائن فاتحه

سنه ١٣ رجب ١٢٦٦

Metni

Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî

Ey birâder-i tevbekâr yetmez mi ibret sana

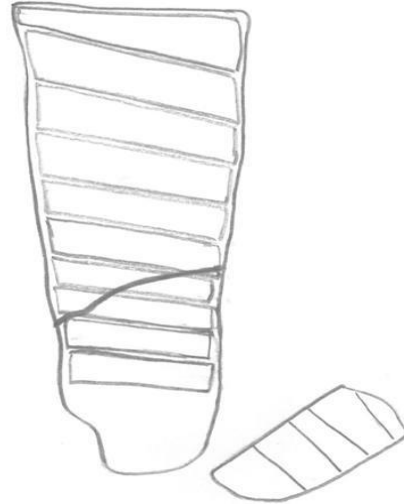
emr-i Hak gelince rûhum gitti cânândan sana

bir murâda sa'y iderdüm çok zaman leyl ü nehâr

ol murâdımız n'ide göstermedi felek bana
Burdur eşrâf-ı handânından Ahmet Paşa-zâde
merhûm ve mağfûr Mehmed Râşit Bey
efendinin Ruhu içün rızâen Fâtîha
sene 13 Recep 1266 (M.1849)

4.6.Ü-6 Numaralı Mezar Taşı

Caminin arka cephesinde bahçede toprak üzerinde yatar vaziyette bulunmaktadır. Mermer taştan olan baş taşı düz kartuşlu tekniğinde yapılmıştır. Taşın bir kısmı kırılmış vaziyette yan tarafındadır. Kitabesi on bir paftaya ayrılmış sülüs hattı ile yazılmıştır. Ölçüleri; boy 1.46 cm, en 9 cm, kalınlık 7 cm'dir.(Şekil1.31)

Şekil 1. 31 No:6 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو المعين سنة 1 محرم ١٣٠١
بو مسافير حاذدن ايتدوم بكايي اهتیار
مسکينين دار الاسلام ايتسون جنابی کيردوکار
کرچی جورموم بی بدلسه بیوردن لا تقنطو
اولدی انجاک بو کلامین دیلده جایي ايفتخار
وعینی خلف ایتمک بورهان ايلي سابیتدور
بو سببدن اما زمینی رحمتن میسلی باهار
طیمور زاده آغانون هجرتتی شرح ایچون
سالی کارک تاریخ نده ایتدوم اوکبایی دیار

Metni

Hüve'l-mu'în sene 1Muharrem 1301 (M.1883)

Bu misâfirhânedan itdüm bekâ-yı ihtiyâr

Meskenin dârü'l-İslâm itsün Cenâb-ı girdükâr

Gerçi cürmüm bî-bedelse buyurdun lâ-taknutû

Oldı ancak bu kelâmın dilde cây-ı iftihâr

Va'dini halef itmek bürhân ile sâbitdür

bu sebebden amma zemîn-i rahmetin misl-i bahâr

Timûrzâde Ağanın hicretini şerh için

sâl-i gark tarihinde itdüm ukbâ-yı diyâr

Tüccâr-ı Hayriyye'den Tîmûr-zâde Hacı Süleyman

Ağa'nın Ruhu için Fâtiha

5. SİNAN MAHALLESİ ŞEYH SİNAN CAMİ BAHÇESİNDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ

1914 depreminden önce düz dam ile örtülü bir yapı iken depremde yıkıldığı daha sonra tekrar inşa edildiği bilinmektedir. Minaresinin de depremde sonra inşa edildiği kayıtlarda belirtilmiştir. Caminin H.111 M. 1779-77 tarihli bir vakfiyesi bulunduğu ve bu vakfiyeye göre yapının bitişiğindeki medrese ile birlikte Çelik Mehmed Paşa tarafından inşa ettirildiği belirtilse de bu bilgi verilirken herhangi bir kaynak gösterilmemiştir.⁵⁰. Yapı son olarak 2006 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce restore edilmiştir. Cami bahçesinde on adet eski mezar taşı bulunmaktadır. Bunlardan sadece iki tanesinin kitabesi mevcut ve okunabilir durumdadır. (Tablo1.5)

Mezar Taşı No	İsim	Cinsiyet	Ayaktaşı	Tarih
5.1 No'lu Mezar Taşı	Şeyh Ali-Zade Merhum Hacı Ömer Efendi	Erkek	Yok	Ramazan 1313
5.2 No'lu Mezar Taşı	Es'ad-Zade Hacı Mehmed	Erkek	Yok	-----

Tablo 1. 5 Sinan Mahallesi Şeyh Sinan Cami Bahçesindeki Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi

⁵⁰ Bozcu, 2013, s.47

5.1.S-1 Numaralı Mezar Taşı

Cami girişinde sağ tarafta bahçe içinde toprağa gömülü şekilde bulunmaktadır. Mermer taştan yapılmış olan taş, sütun formunda şahide şeklinde sarık başlıklıdır. Kitabesi on paftaya ayrılmış celi sülüs hattında yazılmıştır. Ölçüleri; boy 1.57 cm, çevresi 87 cm'dir.(Şekil1.32)

Şekil 1. 32 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الخلاق الباقي
حدا باهتین کوشاد ایلله شاد
بنی قبل مغیرت کویما شفاعت
شفعدن محمد مصطفی ده
یوزوم اوکیون یارین روزی جزاده
ناصیب ایلله جمالیندن بانا ده
و سکاحم ربهم حمر ازله
کی عشاکین همان قلبی راساتده
شیخ علی زاده مرحوم حاجی عمر افندی
روهي ایچون فاتحه رمضان ۱۳۱۳

Metni

Hüve'l-Hallâku'l-Bâkî

Hüdâ bahtın küşâd eyleye şâd

beni kıl mağfiret koyma şefâate
şefî'inden Muhammed Mustafâ'da
yüzüm okuyun yârin rûz-ı cezâda
nasîb eyle cemâlinden bana da
ve sekâhum Rabbuhum hamrîn-i ezelde
ki 'uşşâkın hemân kalb-i rasatda
Şeyh Ali-zâde merhûm Hacı Ömer Efendi
Ruhu için Fâtîha Ramazan 1313 (M.1895)

5.2.S-2 Numaralı Mezar Taşı

Cami girişinin sağ tarafında bahçede toprağa gömülü şekilde bulunmaktadır. Mermer taştan sütunlu şahide şeklinde yapılmıştır. Kitabesi baş taşı üzerine ayriyeten eklenen mermer levha üzerine yedi paftaya ayrılmış talik yazı türüyle Arapça manzum türde yazılmıştır. Ölçüleri; boy 97,5 cm, çevresi 78 cm'dir.(Şekil1.33)

Şekil 1. 33 No:2 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

هو الباقي
الهي انت رحمتي
رجاء منك غفراني
ولا تاخوز بي عصياني
و كمل كل نقصاني
اسعد زاده حاجي محمد
افندی روحنا فاتحه

Metni
Hüve'l-Bâkî
Îlâhî ente rahmânî
ricâî minke gufrânî
velâ te'hûz bî-isyânî
ve kemmîl küllî noksânî
Es'ad-zâde Hacı Mehmed
Efendi ruhuna Fâtiha

6. YENİCE MAHALLESİ TAŞ CAMİ BAHÇESİNDEKİ MEZAR TAŞI KİTABELERİ

Caminin üç devir geçirdiği ve son halinin 1914 depreminde yıkıldıktan sonra inşa edildiği, aynı depremde yıkılan minaresinin de daha sonra usta Arap Hüseyin tarafından şerefeye kadar 80 ayaklı, şerefeden sonra 12 ayaklı inşa edildiği, minare kitabesinin de Hacı Velizade Hasan Efendi'nin eseri olduğu belirtilmiştir. Ayrıca caminin haziresinde 12 Recep 1289 M.1872 tarihinde vefat eden Burdur'un ilk mutasarrıfı (sancak yöneticisi) Miri Miran Muhammed İzzet Paşa'nın mezarı bulunduğu da kayıtlara geçmiştir,⁵¹. Yapının ilk inşa tarihi bilinmemekle birlikte eldeki bazı mevcut bilgilerden caminin 19. yüzyıl ortalarında mevcut olduğu ve bitişiğinde de bir medrese olduğu bilinmektedir Cami en son 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce aslına uygun olarak restore ettirilmiştir. Cami bahçesinde iki adet kitabesi okunabilir durumda olan mezar taşı bulunmaktadır. (Tablo1.6)

Mezar Taşı No	İsim	Cinsiyet	Ayaktaşı	Tarih
6.1 No'lu Mezar Taşı	Muhammed İzzet Paşa	Erkek	Yok	17 Recep 1280
6.2 No'lu Mezar Taşı	-----	-----	Yok	-----

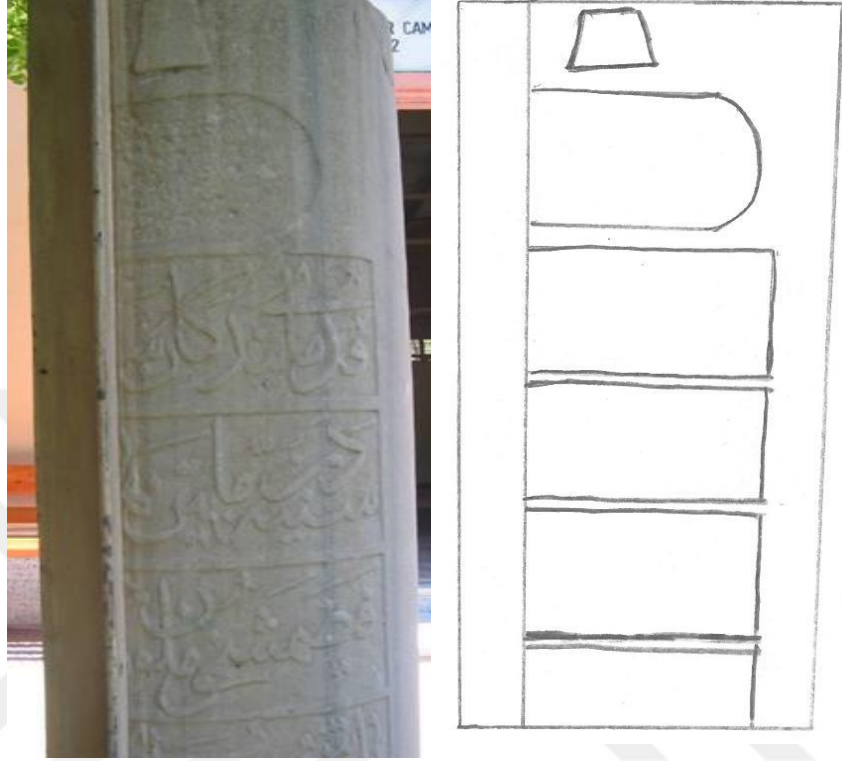
Tablo 1. 6 Yenice Mahallesi Taş Cami Bahçesindeki Mezar Taşı Kitabelerinin Kronolojik Listesi

6.1.Y-1 Numaralı Mezar Taşı

Cami avlusunda girişin karşısında yer almaktadır. Mermer taştan yapılmış olan taş sütun şeklindedir. Sütunun üzerine fes resmi kazınmıştır. Kitabesi dört paftaya ayrılmış celi sülüs hattı ile yazılmıştır. Mezar taşı üzerindeki kitabeden önceleri baş kapı

⁵¹ Bozcu, 2013, s.51

 uhadarlığı yaptığı anlaşılmaktadır. Çuhadar: Eskiden sarayın büyük memurlarından ve padişahların hizmetlerinde bulunanlardan birine verilen addır.⁵² ölçüleri, boy 1.63 cm, çevresi 79 cm'dir.(şekil1.34)

şekil 1. 34 No:1 Mezar Taşı ve  izimi

Kitabesi

 odmayı bndkanı sl nati
snidin mabin hamyon
fiy   m   n  ml kan
bařk  i       asbak
           san     m     
                    
                           
                            
                            
                           

⁵² <https://islamansiklopedisi.org.tr/cuhadar> (14.07.2019)

Metni

Kudemâ-yı bendegân-ı saltanât-ı

Seniyeden mâbeyn-i hümâyûn

Feyz-ı meşhûn-ı mülûkâne

Başkapı çuhâdâr-ı esbâk

Olup Burdur sancağı mutasarrıfı

İken irtihâl-i dâr-ı bekâ eden

Esbâk silâhdâr-ı Hazreti Şehriyâri

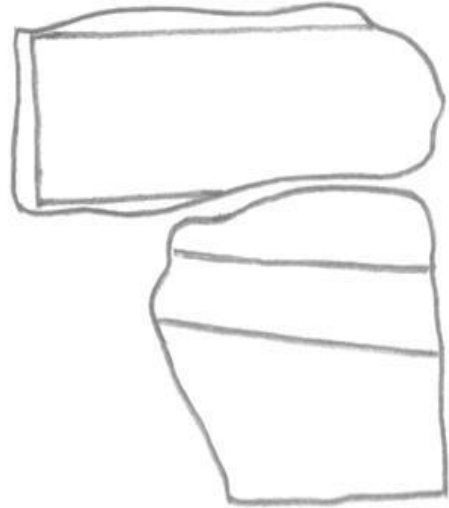
Mîr-i Turâni Ahmed Reşîd Bey-zâde

Mîr-i mirândan(Paşa olmayan ama sivil halk içerisinde saray tarafından uygun
görülen bazı ileri gelenlere verilen rütbe) Muhammed İzzet Paşa

Ruhuna Fâtîha 17 Recep 1289 (M.1872)

6.2.Y-2 Numaralı Mezar Taşı

Cami bahçesinde kırık şekilde toprağa gömülü haldedir. Mermer taştan yapılmış olan taş iki parçaya ayrılmıştır. Kitabesi paftalara ayrılmış şekilde talik yazı türüyle yazılmıştır.(Şekil1.35)

Şekil 1. 35 No:2 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi
Üst Parçası

هو الباقي
بنی مغفور کیلسون عفو غفران
بی حقی عرشی اعزام نور قرآن
اهوان .....

Alt Parçası

کاپونا کلیدیم امان عفو ایلپه یا رب بانا
بیلدوم اما چاره یوق کıldوم بکایی ارتھال
کابریمه کلدیگچه مومینلر دعا اتسین بانا

Metni
Üst Parçası
Hüve'l-bâkî
Beni mağfûr kılsun 'afv u gufrân
Bi-hakkı 'arş-ı a'zâm nûr-ı Kur'an
.....ihvân

Alt Parçası

Kapuna geldim emân af eyleye yâ Rab bana
Bildüm amma çare yok kıldum bekâ-yı irtihâl
Kabrimе geldikçe mü'mînler duâ etsin bana

7. YEŞİLOVA İLÇESİ NİYAZLAR KÖYÜ NİYAZİ BABA TÜRBESİ MEZARLIĞI MEZAR TAŞI KİTABELERİ

Yeşilova İlçesi Niyazlar Köyü'nde bulunan hazire; türbede bulunan zat Niyazi Baba isimli birisidir. Anadolu'nun Türkleşmesinde büyük katkıları bulunan Horasan erenlerindendir. Niyazi Baba'nın önce Denizli'ye geldiği oradan da Denizli Tavas İlçesi'nin bir köyünde yorgun düşerek uykuya yattığı ve hırkasını orada bıraktığı bu sebeple de o köyün adının Hırka Köyü kaldığı, daha sonra yine Tavas'ın Solmaz Köyü yakınlarına geldiği ve burada kendisine iyilik yapıldığı için “ kesilen çamlarınız

kurumasın, güzelleriniz solmasın “ duasını ettiği o zamandan beridir de köyün Solmazlar olduğu, son olarak da Niyazlar Köyü’ne geldiği köyün alt tarafındaki çilehanede uzun zaman ibadet ettikten sonra şuan ki türbesinin olduğu yerde vefat ettiği rivayet edilmektedir. Niyazi Baba Türbesi’nin ilk inşasının 13.yüzyılda ya da 14.yüzyılda olduğu rivayet edilmektedir. Yapının haziresinde bulunan çok sayıda Osmanlı Devri tarihi mezar taşlarından, Türbenin Osmanlı Dönemi’nde de aktif bir ziyaret yeri olduğu anlaşılmaktadır.⁵³ Türbenin bahçesinde bulunan hazirede baş taşı ve ayak taşı günümüze kadar gelebilen dokuz adet mezar taşı bulunmaktadır. Bunlardan yalnız beş tanesinin kitabesi okunur vaziyettedir. (Tablo1.7)

Mezar Taşı No	İsim	Cinsiyet	Ayaktaşı	Tarih
7.1 Nolu Mezar Taşı	Yok	Yok	Yok	Yok
7.2 Nolu Mezar taşı	Lehü Kocabekir Oğlu Ahmed	Erkek	Yok	Yok
7.3 Nolu Mezar Taşı	Hüseyin Dede Oğlu Mehmed Dede	Erkek	Yok	1858
7.4 Nolu Mezar Taşı	Niyazlar Şeyhi Hüseyin Dede	Erkek	Yok	1171-1754
7.5 Nolu Mezar Taşı	Mustafa Dede	Erek	Yok	1885

Tablo 1. 7 Yeşilova İlçesi Niyazlar Köyü Niyazi Baba Türbesi Mezarlığı Mezar Taşlarının Kronolojik Listesi

7.1.Y-1 Numaralı Mezar Taşı

Niyazi Baba Türbesi bahçesinde bulunan mezar taşı sonradan başka bir mezara monte edilmiş şekildedir. Mermer blok üzerine kazıma tekniği kullanılarak yazılan kitabesi sülüs yazı türündedir. Baş taşın ölçüleri; boy: 98 cm, en alt kısmı 36 cm, üst kısmı 62 cm’dir. Baş taşı basit bir şekle sahip olup üst kısma gelindiğinde oval bir şekilde yapılmıştır.(Şekil1.36)

⁵³ Bozcu, 2013, s.93

Şekil 1. 36 No:1 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

دقة ايلي نظر ايله شو قبرم داشنه
عقلك وار اسه عقليني ديز باشكه
دنياده كزر كن نه لر كلدي باشمه
عاقبت تراب اولدم دا

Metni

Dikkat ile nazar eyle şu kabrim taşına
Aklın var ise aklını diz başına
Dünyada gezerken neler geldi başıma
Akibet türab oldum da

7.2.Y-2 Numaralı Mezar Taşı

Türbe bahçesinde yer alan mezar taşının sandukası yoktur direkt toprağa saplı şekildedir. Ayak taşı bulunmamaktadır. Küfeki taşından yapılmış olan baş taşı süslemesiz sade bir şekilde yapılmış olup sadece kavuk şekli verilmiştir. Baş taşı ölçüleri; boy: 79 cm, en alt kısım 37 cm, üst kısım 58 cm'dir. Kitabesi dört paftaya ayrılmış olup sülüs yazı türüyle manzum bir şekilde yazılmıştır.(Şekil1.37)

Şekil 1. 37 No:2 Mezar Taşı ve Çizimi

Kitabesi

سنه ١٣٣٩

هو الخلاق الباقي

المرحوم والمغفور

له قوجه بكر اوغلي

احمد روحنه فاتحه

Metni

Sene 1339

Hüve'l-Hallaku'l Baki

El- merhum ve'l-mağfur

Lehü Kocabekir Oğlu

Ahmed ruhuna Fatiha

7.3.Y-3 Numaralı Mezar Taşı

Niyazi Baba Türbe bahçesindeki mezar taşlarından birisi olan bu taş yıllar içinde doğal sebeplerden dolayı yazıları silinmiş taşın üzeri yosun tutmuştur. Taşın üzerindeki yazı eldeki kayıtlı verilerden yola çıkılarak mermer levha üzerine transkripsiyonu yazılarak ön kısmına bırakılmıştır. Direkt toprağa saplı olan baş taşının sandukası toprak etrafına çevrilmiş tahtadandır. Sanduka boyu 2,36 m, en 1,9 m'dir. Baş taşının ölçüleri; boy:68 cm. en: 42 cm'dir.(Şekil1.38)

Şekil 1. 38 No:3 Mezar Taşı

Kitabesi

تاریکی نازنین
مولانادان پوستنیشین
حسین ده ده او غلو
محمد ده ده
روحونا فاتحه
۱۸۵۸

Metni

Tarık-i nazenin-i
Mevlanadan postnişin
Hüseyin dede oğlu

Mehmed dede
Ruhuna Fatiha
1858

7.4.Y-4 Numaralı Mezar Taşı

Türbe bahçesinde yer alan bir diğer mezar taşı da bir önceki gibi aynı şekilde doğal sebeplerden dolayı yazıları zaman içerisinde yosun bağlayıp okunamaz hale gelmiştir. Orijinal metnin transkripsiyonu bir levha üzerine yazılarak ön kısmına konulmuştur. Sandukası aynı şekilde toprağı çerçeve haline alan tahtalardan oluşmaktadır. Sanduka boyu 1,97 m, en: 76 cm'dir. Baş taşı direkt toprağa gömülü şekildedir. Baş taşının boyu 54 cm, en 43 cm'dir. Basit bir şekilde küfeki taşından yapılmış olan baş taşı kavuğu Örfi Destari şeklinde yapılmıştır⁵⁴.(Şekil1.39)

Şekil 1. 39 No:4 Mezar Taşı

Kitabesi

پیشوایی تاریکات
وه رهمای حقیقت
المرحوم نییازلار شیخی

⁵⁴ <https://www.tarihduragi.com/2016/07/osmanli-mezar-taslarinin-sembolleri-ve-anlamlari.html>
(15.07.2019)

Metni

Pişva-yı tarikat

Ve rehüma-yı (Orijinal metin okunamadığı için tarnskripsiyonunda yazan rehüma yanlış yazılmıştır. Asıl şekli rehnüma dır. Anlamı yol gösteren demektir.)hakikat

El-merhum Niyazlar Şeyhi

Hüseyin Dede

Ruhuna Fatiha

1754

7.5.Y-5 Numaralı Mezar Taşı

Türbe bahçesindeki mezar taşı diğerleri gibi zaman içerisinde aşınarak yazıları okunamaz hale gelmiştir. Orijinal metnin transkripsiyonu bir levha üzerine yazılarak ön kısmına bırakılmıştır. Baş taşı direkt toprak üzerine saplı şekilde olup sandukası tahtalar ile toprağı çerçeve içerisine almıştır. Sanduka boyu 2m, en 1.10 m'dir. Baş taşı küfeki denilen yerel taş ile yapılmış ve kavuk Örfi Destari kavuk şeklinde yapılmıştır.⁵⁵ Bu kavuğu takanların büyük bölümü küçük dereceli ulema, küçük ve orta kademedeki kadılar, müftüler, imamlar ve vakıflarda çalışanlar ile dervişler ve şeyhlerdir. Baş taşı ölçüleri; boy 1.03m, oval kısım 52 cm'dir.(Şekil1.40)

⁵⁵ <https://www.tarihduragi.com/2016/07/osmanli-mezar-taslarinin-sembolleri-ve-anlamlari.html>
(15.07.2019)

Şekil 1. 40 No:5 Mezar Taşı

Kitabesi

مرحوم شيخ
صادق ده ده مخدومي
مصطفي ده ده
روحونا الفاتحه
١٨٨٥

Metni

Merhum Şeyh
Sadık Dede Mahdumu
Mustafa Dede
Ruhuna El- Fatiha
1885

İKİNCİ BÖLÜM

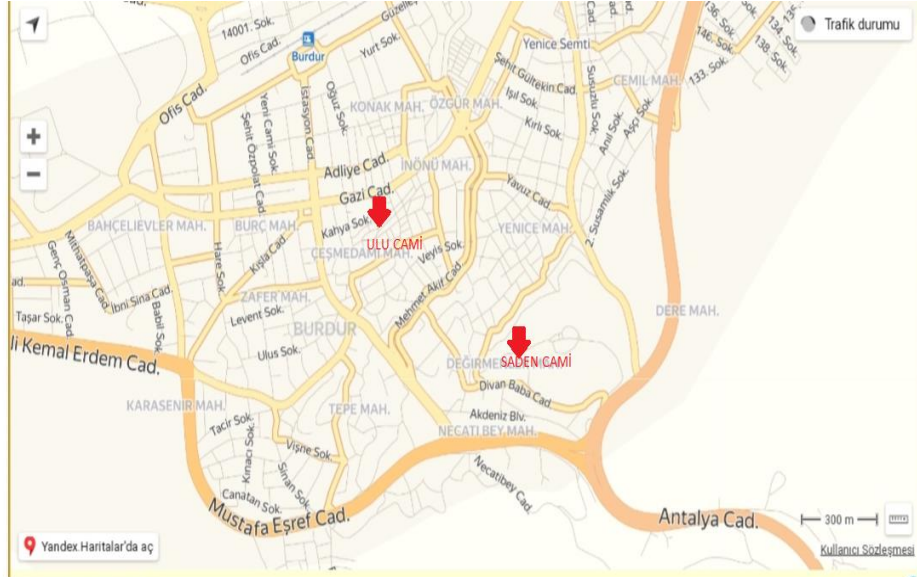
BURDUR MERKEZ VE İLÇELERİNDEKİ CAMİ KİTABELERİ

İslamiyet'in yayılması ile camiler İslam âlimleri için büyük önem taşıyan yapılar olmuştur. Camiler Müslümanların ibadet ettikleri yerlerdir.

Arpça cem kökünden türeyen “ toplayan, bir araya getiren” anlamındaki cami kelimesi başlangıçta sadece Cuma namazı kılınan büyük mescidler için kullanılan el-Mescidü'l-Cami (cemaati toplayan mescid) tamlamasının kısaltılmış şeklidir.⁵⁶

İslam âleminin ilk mescidi Mescidi Nebi'dir. Bizzat Hz. Peygamberimizin yaptırmış olduğu iki mescit den biridir. Bu sebepten camilerin önemi Müslümanlar için büyük önem taşır.

Burdur merkezde günümüze kadar ayakta kalarak gelen on altı adet cami vardır. Lakin bunların çoğunun kitabeleri geçmişten günümüze doğal afetler vb. nedenlerden dolayı günümüze kadar gelememiştir. Birçoğu restorasyon sonucu birçoğu da depremde sonra yok olmuş durumdadır. Araştırmalar esnasında merkezdeki camilerden sadece ikisinde kitabe olduğunu görülmüştür. Biri Burdur'un en eski tarihli camisi olan Pazar Mahallesi'ndeki Ulu Cami diğeri 1914 depreminden yıkılmadan günümüze kadar gelebilen Değirmenler Mahallesi'ndeki Saden Cami'dir.(Şekil.2.1)

Şekil 2. 1 Burdur Merkez ve İlçelerindeki Cami Kitabelerinin Harita Üzerinde Gösterilmesi⁵⁷

⁵⁶ <https://islamansiklopedisi.org.tr/cami> (13.05.2019)

1. SADEN CAMİİ KİTABESİ

Caminin inşa kitabesine göre Saden Zade İsmail Ağa tarafından H. Safer 1278 M. Ağustos ya da Eylül 1861 yılında inşa ettirilmiştir⁵⁸. Orijinalinde ahşap direkler üzerine toprak dam ile örtülü ve kesme taştan bir minaresi bulunan yapı 1914 depreminde zarar görmüş, tamir sırasında dam yerine ahşap çatı, yıkılan minaresinin taş kaidesinin üstüne de ahşap bir minare yapılmıştır. Yapı, Burdur'un 1914 depreminde tamamen yıkılmayan yegâne camisidir. Cami son olarak 2006 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce restore ettirilmiştir⁵⁹.(Şekil2.2)

Şekil 2. 2 Saden Cami

İnşa Kitabesi

جنابی حقدان اولدی اهیاء قیلدی واسی جامیعینی
نامینا کوچوک دیوان بابا موسانا جامی
صاحب الخرینا مولا جنتی احسان ایووپ
حاجی اسمعیل آغا تیماری خیری سادنی
وقفنده اولدو جو جامی ناظری یوک کیی
بولدی تینوم جیهنله اولدو غایت موکی
حانسه تام تارخی سویلر دخی شهر سفر
مابدی اسلام بولندی حمد جامی روشنی
سنه ۱۲۷۸

İnşa Kitabesinin Metni

Cenâb-ı haktan oldu ihyâyı kıldı va'si i camiîni

⁵⁷ https://www.haritalar.web.tr/burdur_haritasi.html (23.05.2019)

⁵⁸ <http://www.burdurmuzesi.gov.tr/> (13.04.2019)

⁵⁹ Bozcu, 2013, s.42

Namına küçük divan baba musanna' camiî
Sâhib'ül-hayrına Mevlâ cenneti ihsân idüp
Hacı İsmâîl Ağa timâr-ı hayr-ı sadeni
Vakfında oldu, cu-câmi-i nazîri yok gibi
Buldu teynüm cihetle oldu gayet mevkiî
Hansa tam tarihi söyler dahî şehr-i safer
Mâbedi İslâm bülendi ham'dü câmi-i rûşeni
Sene 1278 (M. 1861) (İl Yıllığı, 1955: 97)

2. BURDUR ULU CAMİ KİTABESİ

Ulu Cami, günümüzde Burdur Müzesi'nde koruma altında olan inşa kitabesine göre; Feleküddin Dünder Bey tarafından H. 700 M. 1300-01 yılında inşa ettirilmiştir⁶⁰. Feleküddin Dünder Bey, Anadolu Selçuklu Devleti'nin siyasi olarak zayıflamasından sonra Burdur ve çevre illerinde hüküm süren Hamidoğulları Beyliği'nin kurucusu Hamid Bey'in torunudur ve dedesinin sağlığında beyliğe bağlı güçlü bir emir olarak Burdur'da ikamet etmiştir⁶¹. Burdur Ulu Camii'nin ilk inşası da bu dönemde gerçekleştirilmiştir. Hamidoğulları Dönemi'nden önce, Ulu Camii'nin bulunduğu yerde küçük bir mescit olduğu rivayet olunmakla birlikte; bunu ispatlayan bir belge mevcut değildir. Ayrıca, 1928 Burdur İl Yıllığı'nda; yapının 1914 depreminde yıkılan minaresi üzerinde bir kitabe olduğu, bu kitabenin metninin caminin o zamanki kayyumu Hüseyin Haki Efendi tarafından metne geçirildiği, depremden sonra kitabeyi bulmak için araştırmalar yapıldığı ancak kitabenin bulunamadığı belirtilmiştir. Osmanlı Dönemi'ne geldiğinde ise zaman içerisinde harap olduğu anlaşılan Ulu Camii'nin, Çelik Mehmed Paşa tarafından 1747 yılında yeniden inşa ettirildiği; bundan yaklaşık bir asır sonra, 15 Ekim 1846 tarihinde çarşıda meydana gelen bir yangında yapının büyük hasar görmesi üzerine caminin mütevellisi Hacı Mehmed Efendi'nin de içinde bulunduğu 12 kişilik bir heyet oluşturularak caminin yeniden inşası için halktan yardım, hazineden de destek alındığı ve tamiratın da 1851 yılında tamamlandığı Osmanlı arşiv belgelerinden anlaşılmaktadır.⁶² Cami kesme blok taşlardan yapılmıştır. Ahşap tavanlı ve kiremit çatılıdır. Beden duvarlarında iki sıra halinde sivri kemerli pencereler yer almaktadır.

⁶⁰ Bozcu, 2013, s.56

⁶¹ Bozcu, 2013, s.56

⁶² Bozcu, 2013, s.56

Geniş kare planlı camiinin kuzey cephesinde dikdörtgen şekilli son cemaat yeri beden duvarlarından daha alçak ve ayrı bir yapı görünümündedir.⁶³ Günümüzde Ulu Camii ve çevresindeki geniş bölge, Burdur Belediyesi'nin girişimleriyle, kentsel sit alanı olarak koruma altına alınmıştır.(Şekil2.3)

Şekil 2. 3 Ulu Cami

Müze Bahçesinde Bulunan İnşa Kitabesi

بسم الله الرحمن الرحيم وإن المساجد لله فلا تدعوا مع الله عهدا وانه لما كان عبد الله يدعوه قادي يكونون عليه لابدى عمارة خذه الامارة الشريفة في أيام دولة ملك الأمراء والأكابر ببلد فلك الدين دندار بن إلياس بن الحميد الابناه في الشهور سنة سبع مائة

Müze Bahçesinde Bulunan İnşa Kitabesi Metni

Bismillahirrahmanirrahim. Ve inne'l-mesâcide'lillâhi felâ ted'u me' Allâhi ahden ve ennehu lemmâ kâne abdullahî yed'ûhû kâdı yekûnûne'aleyhi ebedi Ammara hâzihi'l-'imareti'-ş-şerîfeti fî eyyâmî devlet-i melikü'l-ümera ve'l-ekâbîri bi belede Feleküddîn Dünder ibn İlyas ibn el-Hamid el-ebnâh fî'-ş-şuhûr sene seb'a mie'te.

Tercümesi

Rahmân ve Rahîm olan Allahın adıyla. Mescidler şüphesiz Allah'ındır. Öyleyse oralarda Allah'a yalvarırken başkasını katmayın. Allah'ın kulu Muhammed, O'na yalvarmak, namaz kılmak için kalkınca, cinler birbirlerine karışmış keçenin tüyleri gibi olmağa yakın sıkıştırlar. Bu imaret-i Şerife 700 (M.1300-01) senesinde devletin ekmel ve ulusu olan Hamid oğlu İlyas oğlu Feleküddin Dünder tarafından bina olunmuştur.⁶⁴

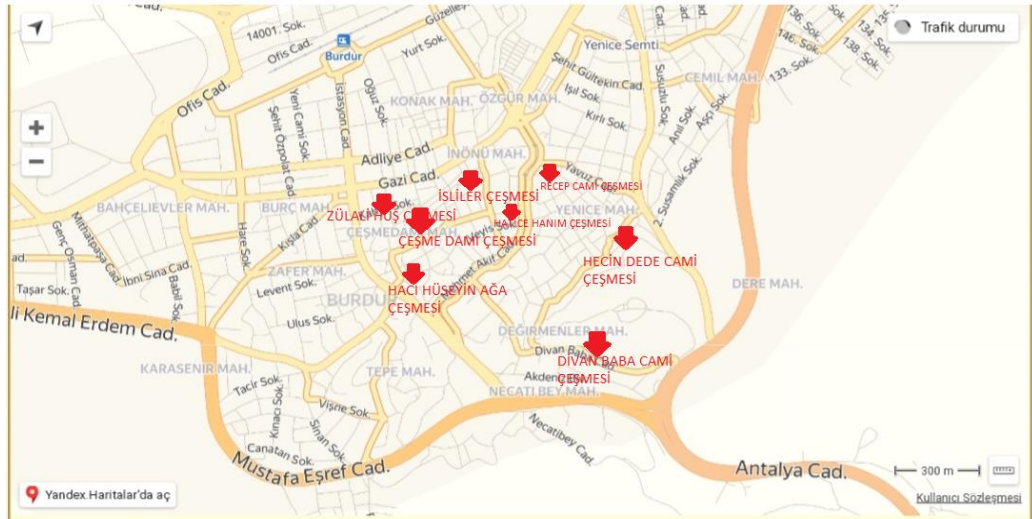
⁶³ <https://burdur.ktb.gov.tr/TR-155558/ulu-cami.html> (15.07.2019)

⁶⁴ Sait, Kofoğlu, *Hamitoğulları Beyliği*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2006, s.145

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR MERKEZ VE İLÇELERİNDEKİ ÇEŞME KİTABELERİ

Hızlı kentleşme sonucunda ilerleyen teknolojiyle birlikte insanların su ihtiyaçlarını karşılamak ve şehirlerdeki yaşamı kolaylaştırmak için şebeke su sistemleri kurulmuştur. Bunun sonucunda mahalle ve meydan çeşmeleri gibi geçmiş dönemlerde insanların su ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan çeşmeler zaman içerisinde işlevini yitirerek kendi hallerine terk edilmişlerdir. Ve yıllar içerisinde şehirleşmenin hızla artması ile bu küçük ölçekli yapılar ya yıkılmış ya da başka yere taşınmıştır. Burdur Merkez Yukarı Pazar Mahallesi, Üçdibek Mahallesi, Akıncı Mahallesi, Değirmenler Mahallesi, Yeni Hamam Caddesi, Recep Cami, Çeşme Damı Mahallelerinde bulunan kitabesi ile birlikte günümüze kadar gelebilen sekiz tane çeşme bulunmaktadır. (Şekil3.1)

Şekil 3. 1 Burdur Merkez ve İlçelerindeki Çeşme Kitabelerinin Harita Üzerinde Gösterilmesi⁶⁵

1. ÇEŞME DAMI ÇEŞMESİ KİTABESİ

Çeşme inşa kitabesine göre; II. Beyazıt'ın oğlu ve Yavuz Sultan Selim'in abisi Korkut Han'ın tabibi Ali bin Hamza tarafından 1502 yılının Mart ayında inşa ettirilmiştir. 1467'de Amasya'da doğan Şehzade Korkut, 1502'de merkezi Antalya olan Teke Sancakbeyliği'ne gönderilmiş, Hâmid Sancağı da kendisine bağlanmıştır.

⁶⁵ https://www.haritalar.web.tr/burdur_haritasi.html (23.05.2019)

Çeşmedamı Çeşmesi, Sultan Korkut Han'ın Antalya'ya gidişi esnasında Burdur'dan geçmesi sırasında yaptırılmış olmalıdır. Burdur'da günümüze ulaşan en eski çeşme olan yapının ismi, çeşmesinin arkasında bulunan haznenin üst örtüsünün düz dam şeklinde olmasından kaynaklanmaktadır.⁶⁶ Çeşme kesme taşlarla inşa edilmiştir. Yalak ve muslukları sonradan değiştirilmiştir. Muslukların hemen üstünden demir kapıyla kapalı depo kısmına girilir. Tam cephede ise mermer küçük kitabesi vardır. Çeşme son olarak 1997 yılında hayırseverlerce restore ettirilmiştir⁶⁷. Kitabesi iki paftaya ayrılarak sülüs hattıyla yazılmıştır. (Şekil3.2)

Şekil 3. 2 Çeşme Damı Çeşmesi

Kitabesi

هذا عمارة البناء على بن حمزة الطبيب السلطان حان قرقوت
عز نصره غفر الله ولوالديه في غرة
شهر رمضان سنة تسع ومائة سبع 907

Metni

Ammara Haz el-bina Ali İbn-i Hamze et-tabip es-sultan Korkud han
Azze nasrahu gaferallahu velivalideyhi gurret fi şehr-ü Ramazan el mubarek
Sene tis'un ve tis'a..

Tercümesi

Sultan Korkut Han'ın tabibi Hamza oğlu Ali bu çeşmeyi yaptırdı.
Allah onu ve ana, babasını mağferet eylesin
907 senesi mübarek ramazan ayının başı

⁶⁶ Bozcu, 2013, s.140

⁶⁷ <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/yazdir?249190F41CBC76883ABA626BC088AE41> (15.07.2019)

2. ZÜLÂL-İ HÛŞ ÇEŞMESİ KİTABESİ

Kitabesinden, çeşmenin II. Selim'in Kütahya Valiliği sırasında ona ithaf edilmek üzere yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Çeşmenin kitabesi, dolayısıyla da çeşme, Burdur'daki en erken tarihli örneklerdendir. Ancak, harf inkılâbı sırasında kitabenin yazıları kazınmış ve kitabe okunamaz bir hale gelmiştir.⁶⁸ Çeşme 2005 yılında Burdur Belediyesi tarafından restore ettirilmiştir. Bu restorasyon sırasında, çeşmenin üstüne ve yanına sonradan yapılmış ve dükkan olarak kullanılan eklemelerin cepheleri, çeşmenin tarihi dokusuna uygun şekilde taşla kaplanmıştır. Bunların orijinal yapıya ait unsurlar olmadığına dikkat çekmek gerekmektedir. Çeşmeye günümüzde şehir suyu bağlanmış durumdadır. Kitabesi sülüs hattıyla yazılmıştır.(Şekil3.3)

Şekil 3. 3 Zülal_Huş Çeşmesi

Kitabesi

بندی شاه سایم حانی ثانی باهیسانی هوش
چون تاریخی شوت زولالی هوش

Metni

Bende-i Şah-ı Selîm Hân-ı sâni bahisanı huş

Çun tarihi şut zülâl-i huş

(Zülal-i huş, ebcet hesabına göre 974)

Tercümesi

Şah Selim Han'ın güzel huylu kölesi Bali(bey) bu dünya üzerinde, su gibi ayan beyan aşikâr oldu ki bu çeşmenin tarihi “ Zülal-i hoş” tur.

⁶⁸ Bozcu, 2013, s. 173

3. HÜSEYİN AĞA ÇEŞMESİ KİTABESİ

Kitabesine göre H. 1245 / M. 1829-30 yılında Hacı Hüseyin Ağa tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Zaman içerisinde şehir suyu şebekelerinin değişmesiyle suyu kesilmiş ve atıl duruma düşmüştür. Çeşme son olarak 2008 yılı içerisinde Burdur Belediyesi'nce restore ettirilmiştir. Çeşme dikdörtgen planlı depolu bir çeşmedir. Çeşmenin dikdörtgen kütleyle sahip olduğu cephesinde bulunan sivri kemerli niş yapının asıl kullanım alanını oluşturmaktadır. Sivri kemerli cephenin kilit taşının üzerinde üç paftaya ayrılarak sülüs hattıyla yazılmış kitabesi bulunmaktadır. Malzeme olarak kesme ve moloz taş kullanılmıştır.⁶⁹(Şekil3.4)

Şekil 3. 4 Hüseyin Ağa Çeşmesi

Kitabesi

سنة ١٢٤٥ ما شاء الله تعالى حاجي حسين آغا چشمسيدر
نوش ادن اولسون صافر سبيل الخيرات شفاعت كيل محمد مصطفى

Metni

Sene 1245 Maşaallahü teâla Hacı Hüseyin Ağa çeşmesidir

Nûş iden olsun safer Sahibü'l-hayrât şefâat kıl Muhammed Mustafa

4. HECİN DEDE CAMİ ÇEŞMESİ KİTABESİ

İlk inşası M. 1845 yılında gerçekleştirilen caminin 1914 depreminde yıkıldığı ve daha sonra tekrar inşa edildiği anlaşılmaktadır.⁷⁰ Caminin çeşmesin kitabesi bu bilgiyi

⁶⁹ Ekmekçi, 2012, s.24

⁷⁰ Bozcu, 2013, s.30

doğrular niteliktedir. Yapının kitabelerinde yazılı tarihler dışında, giriş kapısı üzerindeki sundurmanın alınlığına Arap alfabesiyle 1920 yazılmıştır. Çeşmenin cephesinin ortasındaki dikdörtgen açıklık ile lülenin bulunduğu alana yakın yere açılan dolu savağının bulunması çeşmenin depolu bir çeşme olduğunu kanıtlar niteliktedir. Dolu savağının batısında zemine yakın seviyede, çeşmenin lüle bölümüne yer verilmiştir. En alt kısmında ise çeşmenin yalak kısmı bulunmaktadır. Kitabesi dört paftaya ayrılarak yazılmıştır. Malzeme olarak kesme taş kullanılmıştır.(Şekil3.5)

Şekil 3. 5 Hecin Dede Cami Çeşmesi

Kitabesi

سنة ١٢٤١ صاحب الخيرات

درويش آغا زاده حاجی مصطفى آغانين محدوم
السيد الحاج على آغا مرحوم روجي ايجون فاتحه

Metni

Sene 1261 Sâhib'ül hayrât

Derviş Ağazâde Hacı Mustafa Ağanın mahdûmu

Es-Seyyid El-Hac Ali Ağa merhûmun rûhu için Fâtiha

5. DİVAN BABA CAMİ ÇEŞMESİ KİTABESİ

Kitabesine göre Timurzade Süleyman Ağa adına H. 1279 M. 1862-63 yıllarında yaptırılmıştır. Ancak çeşmenin yeri sonradan değiştirilmiş ve yeni yapılan çeşmeye ek kitabe monte edilmiştir. Sonradan yapılan bu çeşmeden günümüzde şebeke suyu akmaktadır.(Şekil3.6)

Şekil 3. 6 Divan Baba Cami Çeşmesi

Kitabesi

حمد الله اولدو احيا جامی نیتی رضاء
اولدو فوق العاده محکم رفعات فردوس
صاهب الخيرات هنوز تجاری خایریه اولوپ
طموری زاده الحاج سلیمان آغا نامینا
حق تعالی دو جیهانده آنا ماکصودن وره
ایلیه سافی حابیبی روزی ماهشرده انا
حسنای کویا ایلدی تاریخنی یاکوت وشه
موزی روشنده بونیادی جامعی دیوان بابا ۱۲۷۹

Metni

Hamdulillâh oldu ihyâ câmii niyeti rızâ
Oldu fevke'l-âde muhkem rifat Firdevs
Sâhibulhayrât henüz tüccârı hayriye olup
Temûri zâde elhac Süleyman ağa namına
Hak-Teâlâ dü cihanda ana maksûdun vere
Eyleye safii habibi rûzi mahşerde ana
Hüsna güyâ eyledi tarihini yakut veşh
Mevzi-i rûşende bünyadı camii Divanbaba 1279

6. İSLİLER ÇEŞMESİ KİTABESİ

Tarihsiz kitabesinden Bülbül Cevahir adına inşa edildiği anlaşılan çeşme mimari özellikleri dikdörtgen prizma yöresel adıyla kurna taşından yapılmış caddeye bakan

cephesinde oyuklar halinde çerçeve içine alınlık suretiyle süsleme yapılmıştır. Beyaz mermerden iki satırlık bir beyit bulunan tarih belirtilmemiş bir kitabesi vardır. İsliler çeşmesi diye bilinen çeşme Geç Osmanlı Dönemi XIX. yüzyıla. ait bir çeşmedir.⁷¹ Çeşme, Burdur Belediyesi tarafından 2006 yılında restore ettirilmiştir.(Şekil3.7)

Şekil 3. 7 İsliler Çeşmesi

Kitabesi

اتی بلبول جواهر بو مای سبیلی اجرا
خیر ایچین و روحنی رحمت ایله قیلسون احیا

Metni

Etti Bülbul Cevâhir bu mâ-i sebîli icrâ
Hayır için ve ruhunu rahmet ile kılsun ihyâ

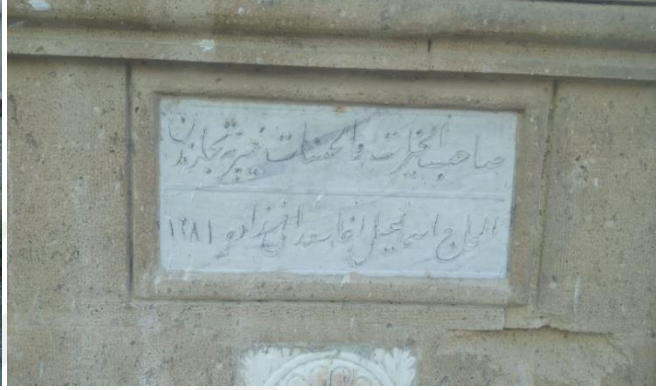
7. RECEP CAMİ ÇEŞMESİ KİTABESİ

Çeşme kitabesine göre Sadenzade Hacı İsmail tarafından H. 1281 M. 1864-65 yılında inşa edilmiştir. Varlıklı ve hayırsever bir zaat olan Sadenzade İsmail Ağa'nın 19. yüzyılın ikinci yarısında 17.000 altın harcayarak uzak su kaynaklarından Burdur'a su getirdiği ve Burdur'da toplam 35 çeşme yaptırdığı kayıtlardan da bilinmektedir.⁷² Zamanla suyu kesilen çeşmeye günümüzde şehir suyu bağlanmıştır. Çeşme 2008 yılında Burdur Belediyesi tarafından restore edilerek günümüzdeki son halini almıştır. Çeşme düzgün kesme taştan inşa edilmiş küçük boyutlardaki bir duvar çeşmesidir. Haznesi olmayan çeşmenin cephe yüzeyinde kitabesi, ayna taşı ve orijinal olmayan musluğu

⁷¹ <http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/yazdir?249190F41CBC76883ABA626BC088AE41> (15.07.2019)

⁷² Bozcu, 2013, s.169

bulunmaktadır. Çeşmenin üst kısmında çarkifelek motifine benzeyen bir motif bulunmaktadır. Kitabesi iki paftaya ayrılmış talik hattıyla yazılmıştır.(Şekil3.8)

Şekil 3. 8 Recep Cami Çeşmesi

Kitabesi

صاحب الخيرات والحسنات خيريه تجارندان
الحاج اسماعيل آغا صادني زاده ١٢٨١

Metni

Sâhib'ül hayrât vel hasenât Hayriye tüccârından
Elhac İsmâîl Ağa Sadenizâde 1281

8. HATİCE HANIM ÇEŞMESİ KİTABESİ

Çeşme, inşa kitabesine göre Terkizadelerden Hatice Hanım'ın adına H. 1318 / M. 1901-02 tarihinde yaptırılmıştır.⁷³ Şehir suyu şebekesinin yenilenmesiyle suyu kesilen ve atıl duruma düşen çeşme, zaman içerisinde üzerinde bulunduğu yolun kot seviyesinin yükselmesi sebebiyle yarıya kadar toprak altında kalmıştır. Çeşme, daha sonra arkasında bulunan konutun sahibi tarafından kapatılarak, konutun alt katına dâhil edilmiştir. Günümüzde çeşmenin kitabesi dışındaki tüm bölümleri kaplama taşlarıyla kapatılmış durumdadır.(Şekil3.9)

⁷³ Bozcu, 2013, s.153

Şekil 3. 9 Hatice Hanım Çeşmesi

Kitabesi

صاحب الخيرات والحسنات بيت الجنة والدرجات

اوچ ديبك مجلسيندن تركى افندى خليلسى حاديجه خيراتيدير ۱۳۱۸

Metni

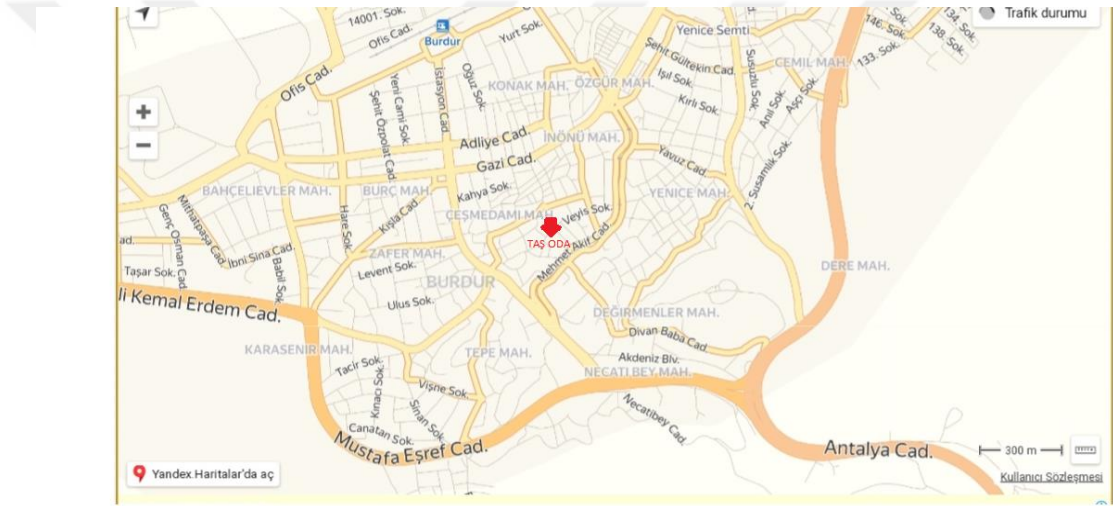
Sâhibül hayrât velhasenât beytül cennete vedderecât

Üçdibek Mahallesi'nden Terkî Efendi Halîlesi Hatîce Hayrâtıdır 1318

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BURDUR SİVİL KONUT KİTABELERİ: TAŞODA KİTABELERİ

Sivil konutlar, coğrafya, tarih, kültür ve ekonominin biçimlendirildiği yapılardır. Globalleşen dünyada kültürlerinin yaşatılmasının önemi daha iyi anlaşılmakta ve bu nedenle var olan kültürümüzün sonraki nesillere aktarılması gün geçtikçe daha çok önem kazanmaktadır.⁷⁴Burdur merkezdeki sivil konutlardan Pazar Mahallesi'nde bulunan Taş Oda'da bulunan baş odadaki pencere üzerlerinde kitabeler bulunmaktadır. Sivil konutlarda çok nadir görülen bu kitabelerin bir benzeri de Isparta'daki Tahir Paşa Konağı'nda bulunmaktadır.

Şekil 4. 1 Burdur Sivil Konut Kitabeleri Taş Oda'nın Harita Üzerinde Gösterilmesi⁷⁵

1. TAŞ ODA TARİHÇESİ

Burdur Merkez Pazar mahallesinde yer almaktadır. Yapının inşa tarihini gösteren herhangi bir belge bulunmamakla birlikte; süsleme özelliklerinden konutun 17.yüzyılda inşa edildiği anlaşılmaktadır. Kınalı Aşireti'nden Emin Bey tarafından yaptırılmıştır. Kültür Bakanlığınca 1978 yılında restorasyon çalışmaları başlatılmış ve 1988 yılında da bitirilmiştir. Bina iki katlıdır. Birinci kat taş, ikinci kat kerpiç ve ahşap yapı malzemesi ile inşa edilmiştir. Özellikle baş odanın doğu duvarı ve altındaki sivri kemerli iki yanı açık ahır kısmı kesme küfeki taşındandır. Ev, bahçenin batı kısmına

⁷⁴ Bahattin Yaman, "Isparta' da Yok Olan Bir Kültür: Tahir Paşa Konağı" ,*Bilge*, Mart 2007, Cilt:13, Sayı:50, s.96

⁷⁵ https://www.haritalar.web.tr/burdur_haritasi.html (23.05.2019)

yerleştirilmiştir. Birinci kata çıkışı sağlayan merdiven sahanlığının altı, aynı zamanda çeşmedir. Kesme taş bloklardan yapılan bu çeşme, bugünde kullanılmaktadır. Evin zemin katında sivri kemerli ahırdan başka, iki büyük, bir de küçük oda vardır. Ahşap korkuluklu merdivenle önce ikinci kattaki sofaya çıkılır. Dikdörtgen biçimdeki sofanın güney ve batı cephesi boyunca odalar sıralanır. Kuzey kısmında ise bir köşkü bulunur. Bu sofa çıtalarla oluşturulmuş kafesler ile dışa kapatılmıştır. Sofanın çatı kısmı ahşap çıtalarla çakma tekniğinde yapılmış olup, çıtalar ve çıtalar arasındaki büyüklü küçüklü üçgenler; mavi, kırmızı ve yeşil renklerle boyanmıştır. Sofanın kuzey kısmında baş oda yer almaktadır.⁷⁶

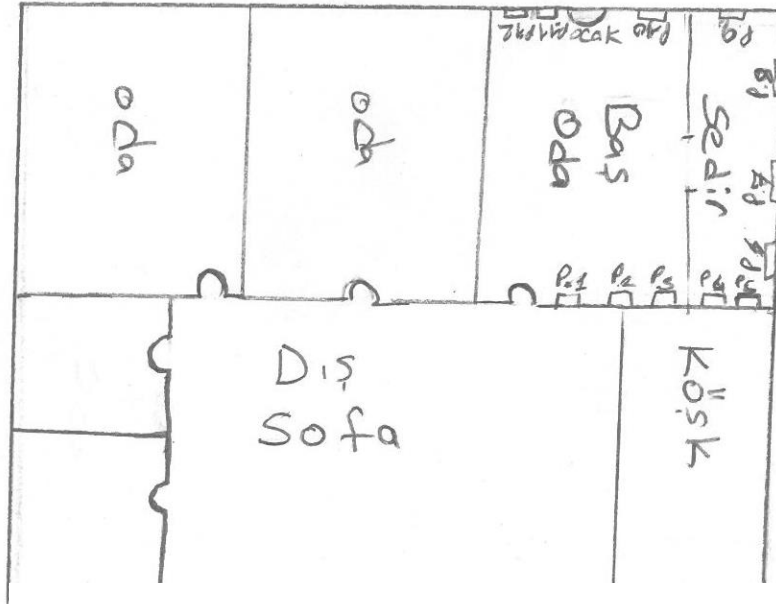
Şekil 4. 2 Taş Oda Genel Görünümü

2. TAŞ ODA PENCERE ALINLIK YAZILARI

Taş Oda'da bulunan misafirlerin ağırlandığı baş odada, on iki adet pencere bulunmaktadır. (Şekil4.3) Bunlardan on bir tanesinin üzerinde kitabesi bulunmaktadır. Bir tanesinin kitabesi silinmiş durumdadır. Odanın dış sofa kısmındaki duvarda yan yana beş adet, odanın sedir kısmında üç adet ve odanın giriş kapısının karşısında bulunan ocağın solunda iki, sedir tarafında iki adet olmak üzere toplamda on iki adet pencere bulunmaktadır. Bulunan her bir pencerenin üzerinde misafire hitaben yazılmış

⁷⁶ Bozcu, 2013, s.9-10

Osmanlıca metinler bulunmaktadır. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Osmanlı Kültür ve Medeniyetleri Topluluğu tarafından Taş Oda'da bulunan pencerelerin üzerinde yazılı olan Osmanlıca metinler, ziyaretçilerin yazıları daha rahat okuyabilmesi amacıyla Türkçe çevirisi yapılmıştır. (Şekil4.4)

Şekil 4. 3 Taş Oda Çizimi

Şekil 4. 4 Taş Oda Pencere Yazı Transkripsiyonları

2.1.Pencere Alınlık Yazısı No:1

Giriş kapısının karşısında ocağın hemen solunda kalan ilk penceredir (Şekil4.5). Pencere iki kanatlı ahşap kepenklerle kaplıdır. Ahşap üzeri bordürlerle süslenmiştir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır.

Şekil 4. 5 No:1 Pencere Resmi

Kitabesi

کدردن سالم اول همان اوتور شول صاحن شاهانه

Metni

Kederden sâlim ol heman otur şol sahn-ı şâhâna

Tercümesi

Şu şahlara layık yere otur ve kederden kurtul

2.2.Pencere Alınlık Yazısı No:2

Giriş kapısının karşısında ocağın sol tarafında kalan ikinci penceredir.(Şekil4.6) Pencere ahşap üzeri bordürler ile süslenmiştir. Kitabesi zaman içerisinde yok olmuştur. Kayıtlı olan verilerden kitabesinde yazan metin çevirisi bir levha üzerine yazılarak odaya konulmuştur.

Şekil 4. 6 No:2 Pencere Resmi

Metni

Mihmân ol cennetün kamusıdur cennet-i firdevsi

Tercümesi

Cennetin misafiri ol, hepsi Firdevs cennetinin incisidir

2.3.Pencere Alınlık Yazısı No:3

Giriş kapısının karşısında ocağın sağ tarafında sedir yanındaki penceredir. (Şekil4.7). Pencere iki kanatlı ahşap kepenklerle kaplıdır. Ahşap üzeri bordürlerle süslenmiştir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır.

Şekil 4. 7 No:3 Pencere Resmi

Kitabesi

رفع ایدوب جمله کدری تماماً قوی بر یانه

Metni

Ref' idüp cümle kederi tamamen koy bir yana

Tercümesi

Bütün kederlerini kaldır tamamen koy bir yana

2.4.Pencere Alınlık Yazısı No:4

Giriş kapısının karşısında ocağın sağ tarafında sedir yanındaki penceredir. (Şekil4.8). Pencere iki kanatlı ahşap kepenklerle kaplıdır. Ahşap üzeri bordürlerle süslenmiştir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır.

Şekil 4. 8 No:4 Pencere Resmi

Kitabesi

کی خوی جاوس صدره ایتدکده بوتون ویردی ریحانه

Metni

Ki huy cülus-ı sadra itdükde bütün virdi reyhana

Tercümesi

(O) başköşeye oturduğunda, (onun) teri reyhanın (kokusuna) tamamlandı

2.5.Pencere Alınlık Yazısı No:5

Odanın sedir bölümünde yer alan pencerelerdendir.(Şekil4.9). Diğer üç pencereden farklı olarak ahşap kepenkleri dışarıdadır ve kapalı şekildedir. Ahşap üzeri bordürler ile süslenmiştir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır.

Şekil 4. 9 No:5 Pencere Resmi

Kitabesi

انون هم چار اطرافى چمنزارو گلستاندر

Metni

Onun hem çar(4) etra çemenzâr'u(çimenle örtülü) gülistandır(gül bahçesi, güllük)

Tercümesi

Onun dört bir yanı yeşillik ve gülistandır

2.6.Pencere Alınlık Yazısı No:6

Odanın sedir kısmındaki ortadaki penceredir. (Şekil4.10). Dördüncü pencere gibi beşinci pencerenin de ahşap kepenkleri dış kısımdadır. Pencere demir parmaklıklar ile kaplıdır. Ahşap üzeri bordürler ile süslenmiştir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır.

Şekil 4. 10 No:6 Pencere Resmi

Kitabesi

کورنجه غیری منزللر کموس دوندی کل خانه

Metni

Görünce gayrı menziller kâmûsı döndü gül hâna

Tercümesi

Başka yerler görünce hepsi gül bahçesine döndü

2.7.Pencere Alınlık Yazısı No:7

Odanın sedir bölümündeki pencerelerdendir. (Şekil4.11). Aynı şekilde ahşap iki kepenkle ile kapalıdır. Kepenkleri dış kısımda yer almaktadır. Demir parmaklıklar ile kaplıdır. Her biri ahşap üzeri bordürler ile süslenmiştir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır

Şekil 4. 11 No:7 Pencere Resmi

Kitabesi

مهمان اول جنتن کموسیدر جنتی فردوسی

Metni

Mihmân (konuk) ol cennetün kumusıdur (fakir-yoksul) cennet-i firdevsi

Tercümesi

Cennetin misafiri ol, hepsi Firdevs cennetinin incisidir

2.8.Pencere Alınlık Yazısı No:8

Odanın dış sofaya bakan duvarında sedir bölümünde bulunan pencerelerden biridir (Şekil4.12). Pencere ahşap kepenkle kaplıdır. Kepenkler diğerlerinden farklı olarak dış sofaya bakar. Pencere demir parmaklıklar ile kaplıdır. Ahşap üzeri bordürler ile süslenmiştir. Pencere zemine kadar inmektedir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır.

Şekil 4. 12 No:8 Pencere Resmi

Kitabesi

اخوانینی کور بتون کون باقدقه طوانه

Metni

İhvânını gör bütün gün bakdıkda tavana

Tercümesi

Tavana baktığında bütün gün dostlarını gör

2.9.Pencere Alınlık Yazısı No:9

Giriş kapısının sağında kalan dış sofaya bakan duvardaki sedir yanındaki penceredir. (Şekil4.13). Pencere ahşap kepenler ile kaplıdır. Kepenkler dış sofadadır. Pencere diğerleri gibi demir parmaklıklar ile kaplıdır. Ahşap üzeri bordürler ile süslenmiştir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır.

Şekil 4. 13 No:9 Pencere Resmi

Kitabesi

معمرولسون بادى عجب شك اولدى بو خانه

Metni

Muammer (ömürlü) olsun bâdî aceb şek (şüphe) oldu bu hâne

Tercümesi

Şaşılabak şey oldu, bu evin rüzgarı (devri) sürekli olsun

2.10.Pencere Alınlık Yazısı No:10

Giriş kapısının sağında kalan dış sofaya bakan duvardaki üçüncü penceredir (Şekil4.14). Pencere iki ahşap kepenkler ile kaplıdır. Kepenkler dış sofadadır. Ahşap üzeri bordürler ile süslenmiştir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır.

Şekil 4. 14 No:10 Pencere Resmi

Kitabesi

دیدى اعوان وانصار مناسبدر مونرى شاده

Metni

Dedi a'vân-u ve ensâr münasibdür mür-ı bi- şada

Tercümesi

Tâbi olanlar ve yardımcılar bu neşesiz karıncaya münasiptir dedi

2.11.Pencere Alınlık Yazısı No:11

Giriş kapısının sağında dış sofaya bakan duvardaki dördüncü penceredir (Şekil4.15). Pencere iki ahşap kepenkler ile kaplıdır. Kepenler dış sofadadır. Ahşap üzeri bordürler ile süslenmiştir. Kitabesi ahşap üzerine çerçeve içerisinde altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır.

Şekil 4. 15 No:11 Pencere Resmi

Kitabesi

ولكن اولدى سردار دخی دینک علمداري

Metni

Velâkin oldu serdar dahî dînün alemdarı

Tercümesi

Velâkin dinin kumandanı hatta alemdarı (sancaktarı) oldu

2.12.Pencere Alınlık Yazısı No:12

Odanın dış sofaya bakan tarında bulunan beşinci penceredir. Pencere ahşap üzeri bordürler ile süslenmiştir. Dış sofa tarafında iki ahşap kepenk kanatları vardır. Pencere demir parmaklıklar ile kaplıdır. Kitabesi altın varak ile sülüs hattında yazılmıştır. (Şekil4.16)

Şekil 4. 16 No:12 Pencere Resmi

Kitabesi

کورنجه غیری منزللر قموسی دوندی کل خانه

Metni

Görünce gayrı menziller kamusı döndi gül hana

Tercümesi

Başka yerler görünce hepsi gül bahçesine döndü

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Tarihimizi, kökenlerimizi, yaşam şekillerimizi, birçok kültürel mirasımızı öğrenmemize yardım eden en önemli kaynaklardan biri kitabelerdir.

Geçmişimizden günümüze kadar gelen birçok kültürel mirasımız vardır. Bunlar camiler, çeşmeler, hamamlar, kütüphaneler, kervansaraylar, mezar anıtları gibi başlıca olmak üzere daha sayabileceğimiz birçok kültür envanterlerimizdir. Bu kültürel miraslarımızın tanınmanın en önemli kaynağı kitabelerdir. Kitabeler sayesinde geçmişimiz hakkında ve kültürel miraslarımız hakkında birçok bilgiye sahip olabiliriz.

Kitabeler, yapıların kimlik kartları olarak kabul edilirler ve yapılar öncelikle, üzerlerinde bulunan kitabelerin yardımı ile tanınırlar. Kitabeler sayesinde biyografik bilgiler elde etmenin yanında, sosyal ve idari tarih, dini yapı, dil ve edebiyat, tarihsel topografya, tasavvuf tarihi, demografik yapı, aile yapısı, göç ve yerleşim biçimleri, afetler, salgın hastalıklar gibi çeşitli konularda bilgiler elde etmek mümkün olacaktır. Kitabeler aynı zamanda bir bölgenin ve dönemin mimari tarzını anlamada da önemli rol oynar.

Burdur İli merkez ve ilçelerinde toplamda otuz dokuz adet mezar taşına, iki adet cami kitabesine, sekiz adet çeşme kitabesine ve bir de sivil mimari örneklerimizden biri olan Taş Oda'daki baş odada yer alan on iki adet pencere alınlık kitabeleri olmak üzere toplamda altmış bir adet kitabelerin özellikleri, tarihi ve kişileri hakkında bilgiler mevcuttur. Bunlar sadece kitabeleri olan ya da kitabeleri okunabilir durumda olan eserlerimizdir. Daha birçok eserlerimiz mevcuttur lakin kitabeleri olmadığı için çalışmada kitabeleri olan eserler değerlendirilmiştir.

Her toplum gibi Türk Toplumunun da geçmişinde olup bitenleri, faaliyetleri, hayat tarzını ve genel olarak uygarlık gelişimini takip etmek için ilk müracaat edilecek kaynaklar maddi kültür unsurlarıdır. Bunlar arasında mezar taşları da ayrı bir önem taşırlar. Bu taşlar sadece mermer veya taş bloklar olmayıp aynı zamanda birer tarihi vesika niteliğindedir.

Burdur Merkez'de Yenice, Eski Değirmen, Müze, Taş Cami, Eski Yeni Cami, Şeyh Sinan Cami, Yeşilova İlçesi Niyazlar Köyü toplamda otuz dokuz adet mezar taşı kitabesi bulunmaktadır. Kitabesi en fazla olan mezarlar Ağıl Mezarlığı'ndadır.

Yenice Mahallesi'nde bulunan 300 yıllık tarihi geçmişli olan Ağıl Mezarlığı'nda toplamda elli tane eski mezar bulunmaktadır. Bunlardan yalnızca on iki tanesinin

kitabesi mevcut ve okunabilir durumdadır. Birçok mezar taşının kitabesi ne yazık ki yok olmuştur. Mezar taşları küfeki taşından yapılmıştır. Mezar taşlarının birçoğunda sanduka bulunmamaktadır. Baş taşları ve ayak taşları direkt toprağa saplanmış şekildedir. Kitabeler mezar taşına sonradan mermer levha üzerine yazılarak eklenmiş şeklindedir. Nadir görülen bir mezar taşı şeklidir. Kaynak araştırmalarımız sırasında benzer mezar taşlarına rastlanmamıştır. Mezar taşları küfeki taşından yapılmıştır. Genel olarak celi sülüs ve sülüs hattı kullanılmıştır. Kitabesinin sonradan baş taşına eklenmesinden dolayı zaman içerisinde doğal ve beşeri sebeplerden birçoğunun kitabesi yok olmuştur. Yerleşim alanına yakın olmasından dolayı tarihimizin bu eşsiz tanıkları, nadir görülen bu özel yapıdaki mezar taşları bilinçsizce halk tarafından ne yazık ki çöplük olarak kullanılmaktadır. Bu sebepten nadir görülen bu tür mezar taşlarının koruma altına alınarak incelenmesi ve hatta halkın bu konuda bilinçlendirilmesi gelecek nesillere ışık tutabilmesi için büyük önem taşır. Ağıl Mezarlığı'nda incelemiş olduğumuz kitabesi okunabilen on iki adet mezar taşlarının en erken tarihli mezar taşı 1299 tarihli Fatima Hanım'a aittir. Küfeki taşından yapılmış mezarın sandukası yoktur. Ayak taşı ve baş taşı direkt toprağa saplı şekildedir. Kitabesi beş paftaya ayrılarak sülüs hattıyla kabartma tekniğinde yazılmıştır. En geç tarihli mezar taşı da M.1938 tarihli İsmail Bey'e aittir. Baş taşı ve ayak taşı arasında toprağı çevreleyen sandukası bulunmaktadır. Küfeki taşından yapılmıştır. Ayak taşında yazı bulunmamaktadır. Baş taşın ön yüzünde altı paftalı celi sülüs hattıyla yazılmış kitabesi vardır. Süsleme unsurlarına yer verilmemiştir. (Tablo D.1)

Eski Değirmen Mahallesi'nde bulunan mezarlıkta dört adet mezar taşı bulunmaktadır. Bunlardan yalnızca bir tanesinin kitabesi okunur vaziyettedir. Mezar taşları küfeki taşından yapılmıştır. Baş taşları ve ayak taşları vardır. Burdur Müze Müdürlüğü'nden ve Burdur İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nden edindiğimiz bilgiler doğrultusunda bu mezarların bir aileye ait olabileceği düşünülmektedir. Yol kenarında olmasından dolayı ve bakımsızlıktan mezar taşları yok olma derecesine gelmiştir. Koruma altına alınarak incelenmesi yok olmalarını önlemek için büyük önem taşımaktadır. (Tablo D.1)

Müze bahçesinde ve kayıtlarında olan on bir adet mezar taşı mevcuttur. Diğer mezar taşlarına oranda müzede oldukları için tahribatları az olmuştur. Tespit etmiş olduğumuz mezar taşlarının bazılarında kavuk bulunmaktadır. Geneline Kâtibi kavuk

kullanılmıştır. Araştırmalar sonucunda bulduğumuz kaynaklar içinden Bolu Müzesi'ndeki Osmanlı Dönemi mezar taşları ile benzer kavuk şekillerinin kullanıldığı görülmektedir. Türkiye geneline bakıldığında birçok yöremizde karşımıza çıkabilecek mezar taşı örneklerindendir. Bunlardan en erken tarihli olanı 302 tarihli Muhammed'e aittir. Küfeki taşından yapılmış olan taş üç paftaya ayrılmış celi sülüs hattıyla yazılmıştır. En geç tarihli olanı 1322 tarihli Vesile Hanım'a ait olan taş küfeki taşından yapılmıştır. Kitabesi beş paftaya ayrılarak celi sülüs hattıyla yazılmıştır.(Tablo D.1)

Eski Yeni Cami bahçesinde bulunan altı adet mezar taşı bulunmaktadır. Bunlardan dört tanesi bahçe giriş kapısının sağında ve solunda ikişer şekilde toprağa saplı haldedir. Sonradan oraya getirildiği düşünülmektedir. Diğer ikisi de caminin arka cephesinde boş halde bir köşeye konulmuştur. Cami bahçesinde bulunan üç adet mezar taşında kavuk formu kullanılmıştır. Bunlar Nezbeki, Örfi Destari ve Hamidi fes şeklindedir. Türkiye genelinde karşımıza çıkabilecek mezar taşı formlarındandır. Bir diğer mezar taşında ise cami ve lale figürleri işlenmiştir. Bu figürler Osmanlı Dönemi'nde bayanların mezar taşlarına işlenirdi. Bu tip mezar taşları Türkiye genelinde en çok Ege Bölgesi, Tire, Çeşme, Kuşadası, Gördes, İzmir, Bergama taraflarında yoğun olarak kullanılmıştır. Cami bahçesindeki en erken tarihli mezar taşı 1259 tarihli Mehmed'e aittir. Bahçe giriş kapısının sağ tarafında torağa saplı şekilde olan taş küfeki taşından yapılmıştır. Hamidi kavuklu baş taşı buraya ait değildir. Kitabesi yedi paftaya ayrılmış celi sülüs hattıyla yazılmıştır. En geç tarihli mezar taşı 1301 tarihli Süleyman'a aittir. Taş caminin arka tarafında yerde atıl vaziyettedir. Küfeki taşından yapılmıştır. Kitabesi on bir paftaya ayrılmış sülüs hattıyla yazılmıştır. Cami bahçesinde bulunan bu mezar taşları gün geçtikçe daha fazla tahribata uğramaktadır. Bahçenin arka tarafında bulunan mezar taşları bilinçsizce yere atılmış ve kaderine terk edilmiş durumdadır. Bu sebepten buradaki mezar taşlarının incelenmesi, koruma altına alınarak kayıtlara geçmesi son derece önemlidir.(Tablo D.1)

Şeyh Sinan Cami bahçesinde beş adet eski mezar bulunmaktadır. Bunlardan yalnızca iki tanesinin kitabesi mevcuttur. Cami girişinin sağ tarafında bahçede toprağa gömülü şekilde olan tarihi bilinmeyen Es'ad-Zade Hacı Mehmed'e ait olan mezar taşı özellikleri bakımından Ağıl Mezarlığı'ndaki mezar taşları ile aynıdır. Küfeki taşından yapılmış olan baş taşına kitabe sonradan monte edilen mermer levha üzerine yazılarak eklenmiştir. Kitabesi yedi paftaya ayrılmış talik hatla yazılmıştır. Zaman içerisinde

doğal ve beşeri faktörlerden dolayı beş adet mezar taşından sadece iki tanesinin kitabesi günümüze kadar gelebilmiştir. Bu sebepten elde kalan envanterlerin korunması ve incelenmesi önemlidir. (Tablo D.1)

Taş Cami bahçesinde iki adet eski mezar taşı bulunmaktadır. Bunlardan birinin kitabesi Allah'a yakarış şeklindedir. Taşlardan bir tanesi bahçede toprağa gömülü şekildedir. Bir diğeri ise kırılmış ve bahçede atıl durumdadır. Her iki mezar taşı da küfeki taşından yapılmıştır. Zaman içerisinde ağır tahribata uğrayarak yok olmaya ve kırılıp bir kenara atılmasının önlenmesi için incelenmesi ve koruma altına alınmaları son derece önemlidir. (Tablo D.1)

Yeşilova İlçesi Niyazlar Köyü Niyazi Baba Türbe bahçesindeki hazirede dokuz adet eski mezar bulunmaktadır. Bunlardan iki tanesinin kitabesi mevcut ve okunabilir durumdadır. Üç tanesinin kitabesi yosun tuttuğu ve yazılar okunamayacak durumda oldukları için çevirisi mermer bir levha üzerine yazılarak önüne konulmuştur. Dört tanesinin de kitabesi tamamen yok olmuş ve okunamayacak durumdadır. Mezar taşları sadece baş taşından ibaretlerdir. Ayak taşları ve sandukaları yoktur. Genel olarak bütün mezar taşları kavukludur. Mezar taşlarındaki yazılardan da anlaşılacağı gibi mevtalar türbede yaşamış şeyhlerdendir. Türbe Haziresi'nde bulunan bu envanterlerimiz doğanın sert koşullarına karşı koyamamış zamanla yosunlaşarak kitabeleri kaybolmuştur. Koruma altına alınarak kayıtlara geçirilmesi bir nebze olsun yok olmalarına engel olabilmek için önemlidir.(Tablo D.1)

Mezar Taşı No	İsim	Cinsiyet	Tarih	Miladi Takvim	Ayaktaşı	Yazı Türü
Y-1	Havva	Kadın	1321	1903	Var	Talîk
Y-2	İsmail	Erkek	1331	1912	Var	Celi Sülûs
Y-3	Şerife	Kadın	1332	1913	Var	Celi Sülûs
Y-4	İsmail	Erkek	.....	1938	Var	Celi Sülûs
Y-5	Hasan	Erkek	1315	1897	Var	Celi Sülûs
Y-6	Hacer	Kadın	.....	.....	Var	Celi Sülûs
Y-7	Yakub	Erkek	1337	1918	Var	Talîk
Y-8	Mehmet	Erkek	1313	1895	Var	Celi Sülûs
Y-9	Fatima	Kadın	1299	1881	Var	Sülûs
Y-10	Mehmet Ali	Erkek	1315	1897	Var	Celi Sülûs
Y-11	Ali Rıza	Erkek	1320	1902	Var	Talîk
Y-12	Veli	Erkek	1317	1899	Var	Sülûs
A-1	Ali	Erkek	1327	1909	Yok	Sülûs
Y-1	.....	.....	.....	.....	Yok	Sülûs
Y-2	Ahmed	Erkek	.....	.....	Yok	Sülûs
Y-3	Mehmed	Erkek	.....	1858	Yok	
Y-4	Hüseyin	Erkek	1171	1757	Yok	
Y-5	Mutafa	Erkek	.....	1885	Yok	Talîk
M-1	Seyyid Ahmed	Erkek	1196	1781	Var	Sülûs
M-2	Şerife Esma	Kadın	1166	1752	Yok	Sülûs
M-3	Şakir	Erkek	1204	1789	Var	Sülûs
M-4	Mehmed	Erkek	.....	.....	Yok	Sülûs
M-5	Ümmühan	Kadın	1225	1810	Yok	Celi Sülûs
M-6	Seyyid Yakub	Erkek	1183	1769	Var	Sülûs
M-7	Muhammed	Erkek	302	.....	Yok	Celi Sülûs
M-8	Vesile	Kadın	1322	1904	Yok	Celi Sülûs
M-9	Tevfik	Erkek	1321	1903	Yok	Celi Sülûs
M-10	Muhammed	Erkek	.....	.....	Yok	
M-11	Zeliha	Kadın	1213	1798	Yok	Sülûs
Ü-1	Seyyid Ali	Erkek	1237	1821	Yok	Celi Sülûs
Ü-2	Mehmed	Erkek	1259	1843	Yok	Celi Sülûs
Ü-3	Emine	Kadın	1264	1847	Yok	Sülûs
Ü-4	.....	.....	1294	1877	Yok	Sülûs
Ü-5	Mehmed Raşid	Erkek	1266	1849	Yok	Sülûs
Ü-6	Süleyman	Erkek	1301	1883	Yok	Sülûs
S-1	Ömer	Erkek	1313	1895	Yok	Celi Sülûs
S-2	Mehmed	Erkek	.....	.....	Yok	Talîk
Y-1	Muhammed İzzet	Erkek	1289	1872	Yok	Celi Sülûs
Y-2	.....	.....	.....	.....	Yok	

Tablo D. 1 Burdur İli ve İlçelerindeki Mezar Taşı Kitabelerinin Genel Özellikleri

Burdur Merkez Değirmenler Mahallesi ve Pazar Mahallesinde iki adet kitabesi mevcut olan cami bulunmaktadır. Burdur' un en erken tarihli olan camisi Ulu Cami'dir. Cami inşa kitabesine göre Feleküddin Dündar Bey tarafından H.700 M. 1300 yılında inşa edilmiştir. Cami en son çarşıda çıkan yangında büyük hasar görmesi üzerine caminin mütevellisi Hacı Mehmed Efendi' nin de içerisinde bulunduğu on iki kişilik bir heyet oluşturularak caminin yeniden inşası için halktan yardım, hazineden de destek alınarak 1851 yılında cami yeniden inşa edilmiştir. 25x25 metre ebatlarında kare planlı ve üzeri kiremit kaplı ahşap çatı ile örtülü bir yapıdır. Ana beden duvarları düzgün

kesme taştan yapılmıştır. Kuzey, doğu ve batı olmak üzere üç cephe giriş kapısı bulunmaktadır. Yapının cephe duvarlarına iki sıra halinde ve tamamı sivri kemerli açıklıklar şeklinde pencereler açılmıştır. Değirmenler Mahallesi'ndeki Saden Cami'de Burdur'un en eski tarihli camilerinden birisidir. Cami Saden Zade İsmail Ağa tarafından H.1278 M.1861 yıllarında inşa edilmiştir. Yapı Burdur'un 1914 depreminde tamamen yıkılmayan yegâne camisidir. Cami son olarak 2006 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce restore edilmiştir. Boyuna yatık dikdörtgen planlı ve üzeri kiremitle kaplı çatıyla örtülü bir yapıdır. Caminin inşa kitabesi giriş açıklığının hemen üzerindedir. Yapının yığma taştan inşa edilmiş ve içte-dışta tamamen sıvanmış ana beden duvar yüzeylerinde iki sıra halinde pencere açıklıkları mevcuttur. Minare yapının doğu cephesinin kuzey köşesindedir. Kare kesitli kaidesi düzgün kesme taştan, çokgen kesitli gövdesi ve şerefesi ahşaptan, boğumlu sivri külahı ise ahşap üzerine kurşundan inşa edilmiştir. 1914 depremin de birçok yapı yıkılmıştır. Zaman içerisinde tekrar restore edilmişlerdir. Fakat kitabeleri günümüze kadar gelememiştir. Günümüze kadar gelebilen bu yapıtlarımızın korunması ve hakkında bilgiler edinebilmemiz için kitabelerinin incelenmesi son derece önemlidir.(Tablo D.2)

	Kitabesi	Hayrat Sahibi	Tarih	Miladi	Yazı	Restorasyon
Değirmenler	Var	Saden Zade İsmail Ağa	1278	1861		Var
Pazar	Var	Feleküddin Dünder Bey	700	1300	Sülüs	Var

Tablo D. 2 Burdur İli ve İlçelerindeki Cami Kitabelerinin Genel Özellikleri

Burdur Merkez'de Yukarı Pazar, Üçdibek'de iki, Akıncı, Değirmenler, Yeni Hamam, Recep Cami Sokağı, Çeşme Damı mahallelerinde toplamda sekiz adet çeşme bulunmaktadır. İnsanların su ihtiyaçlarını karşılamak için mahalle ortalarına inşa edilen küçük ölçekli yapılardır. Bunlardan en erken tarihli olanı Ali Bin Hamza tarafından H.907 M.1502 tarihinde yaptırılmış olan Çeşme Damı Çeşmesi'dir.(Tablo D.3) Çeşme Damı Çeşmesi, Sultan Korkut Han'ın Antalya' ya gidişi esnasında Burdur'dan geçmesi esnasında yaptırılmış olmalıdır. Çeşme son olarak 1997 hayırseverlerce restore ettirilmiştir. Çeşme kesme taşlardan inşa edilmiştir. Yalak ve muslukları sonradan değiştirilmiştir. Yalağın üst kısmında deposuna girilecek demir kapı bulunmaktadır. Kitabesi iki paftaya ayrılmış sülüs hattıyla yazılmıştır. En geç tarihli çeşme Üçdibek Mahallesi İstiklal Caddesi çay kenarındaki Hatice Hanım Çeşmesi'dir.(Tablo D.3) Çeşme inşa kitabesine göre Terkizadelerden Hatice Hanım' ın adına H.1318 M.1901

tarihinde yaptırılmıştır. Çeşme zaman içerisinde yol seviyesinin yükselmesinden dolayı kaybolmuş ve arkasında bulunan konut sahibi tarafından duvar içine katılmıştır. Şuan sadece kitabesi görülmektedir. Kitabesi beş paftaya ayrılmıştır. (Tablo D.3) Bu küçük ölçekli yapılar zaman içerisinde nüfusun artması, şehirleşmenin hızlanması ve doğal sebeplerden dolayı zaman içerisinde yok olmuş ya da başka bir yere taşınarak orijinal halini kaybetmiştir. Bu sebepten, zaman içerisinde günümüze kadar gelebilmiş olan bu yapıtlarımızın incelenmesi ve koruma altına alınması son derece önemlidir.

	Kitabesi	Hayrat Sahibi	Tarih	Miladi	Yazı	Restorasyon
Çeşmedamı	Var	Ali Bin Hamza	907	1502	Sülüs	Yok
Yukarı Pazar	Var	.....	974	1566	Sülüs	Var
Üçdibek 1	Var	Hacı Hüseyin Ağa	1245	1829	Sülüs	Var
Üçdibek 2	Var	.....	1318	1901		Var
Akıncı	Var	.....	1261	1845	Sülüs	Var
Değirmenler	Var	.....	1279	1862	Talikh	Var
Yeni Hamam	Var	.....	.....	.....	Talikh	Var
Recep Cami Sokağı	Var	Saden Zade Hacı İsmail	1281	1864	Sülüs	Var

Tablo D. 3 Burdur İli ve İlçelerindeki Çeşme Kitabelerinin Genel Özellikleri

Burdur Merkez Pazar Mahallesi'nde bulunan Taş Oda'nın inşa tarihini gösteren herhangi bir belge bulunmamakla birlikte; süsleme özelliklerinden konutun 17.yüzyılda inşa edildiği anlaşılmaktadır.⁷⁷. Taş Oda Kınalı Aşireti'nin ileri gelenlerinden birisi olan Emin Bey tarafından yaptırılmıştır. Kültür Bakanlığı tarafından 1978 yılında restorasyon çalışmaları başlatılmış ve 1988 yılında da bitirilmiştir. Zaman içinde yapılan eklemelere rağmen konutun orijinalliğinin bozulmamış olduğu görülür. Yapının zemin katı taş, üst katı ise ahşap karkas sistemiyle kerpiçten yapılmıştır. Ahşap bir merdivenle yapının üst katına çıkılır. Burada geniş bir sofa bulunmaktadır ve yapının baş odasıyla birlikte toplam beş odanın kapısı bu sofaya açılır. Konutun özellikle baş odası son derece yoğun bir şekilde bezenmiş; ahşap işçiliği, kalem işi, hat, vitray ve alçı kabartma gibi farklı teknikler ve çeşitli süslemeler ile oldukça ihtişamlı bir dekorasyon meydana getirilmiştir. Taş Oda'da bulunan baş odada on iki adet pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerin üst kısımların da nadir görülen kitabeler bulunmaktadır. Bu kitabelerde gelen misafirlere hitaben yazılar, beyitler bulunmaktadır. Buna benzer özellikteki sivil mimari yapıların bir benzeri yapı da Isparta'daki Tahir Paşa Konağı'dır. Bahattin YAMAN'ın "Isparta'da yok olan bir kültür Tahir Paşa Konağı" adlı çalışmasında yer alan bilgilere göre benzer şekilde Tahir Paşa Konağı'nda da kapı üzeri

⁷⁷ Bozcu, 2013, s.9

kitabelere rastlanmıştır. Nadir rastlanan tarihimizin bu eşsiz tanıkları yıllar içerisinde günümüze kadar gelebilmiştir. Gelecek nesillere ışık tutabilmesi adına incelenmesi son derece önemlidir.

Genel olarak Burdur İli sınırları içerisinde yirmi dört adet cami, dört adet mezar anıtı, üç adet kütüphane, dokuz adet hamam, yirmi iki adet çeşme ve beş adet ticari yapı bulunmaktadır. Ne yazık ki bilinçsizlik, bakımsızlık, ilgisizlik ve doğal faktörlerden dolayı geçmişimizin bu eşsiz tanıklarından günümüze kitabeleri ile birlikte gelebilen altmış bir adet yapı bulunmaktadır.

Bu sebepten doğa ve beşeri faktörlerin etkilerine karşı meydan okuyarak günümüze kadar ulaşmayı başarabilmiş olan, mezar taşları, camiler, çeşmeler her biri kültürel mirasımız olan yapıtlarımıza ilgisizliği, kendi hallerine terk edilmişliği bir nebze olsun dile getirmek ve gelecek kuşaklara yazılı bir vesika bırakabilmek adına böyle bir tez çalışması yapılmıştır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Alpaslan, A., *Kitabe*, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt: XXVI., Ankara 2002.
- Aslanapa, O., *Türk Sanatı*, Remzi Kitapevi, İstanbul, 2000.
- BOZCU, M., Murat, *Burdur İlinde Türk Mimarisi Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı Eserleri*, Burdur Ticaret ve Sanayi Odası, Ocak 2013.
- Çay, M. A., *Anadoluda Türk Damgası Koç, Heykel Taşları ve Türklerde Koç Koyun Meselesi*, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayını, Ankara, 1983.
- Çetin, H., *Bozyazı'da Sonun Başlangıcı, İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defin Geleneği*, C. II. Ankara, 1989.
- El-Cürcani, A. b. M., *Kitabu't-Ta'rifat, Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye*, Beyrut, 1308.
- Ekinci, H. A., *Geçmişten Günümüze Burdur Kültür Varlıkları*, Burdur Belediye Başkanlığı Yayını, Burdur, 2009.
- Haseki, M., *Plastik Açından Türk Mezar Taşları*, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayını, İstanbul, 1997.
- Kalafat, Y., *Doğu Anadolu da Eski Türk İnançlarının İzleri*, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara, 1999.
- Kofoğlu, S., *Hamitoğulları Beyliği*, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2006.
- Ögel, B., *İslamiyet'ten Önce Türk Kültür Tarihi*, Babil Ankara, 1991.
- Örnek, S., *Veyis, Yüz Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsanesi*, Bilge Yayıncılık, İstanbul, 1988.
- Özcan, A.R., *İstanbul'un 100 Kitabesi*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul, 2011.
- Özata, M., *İlk Çağlardan Kurtuluş Savaşı'na Burdur Tarihi*, Umay Yayınları, İzmir, 2008.
- Pakalın, M. Z., *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1983.
- Yücedağ, İ., *Osmanlı Epigrafisi Kitabeler ve Mezar Taşları*, İdeal Kültür ve Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Makaleler

- Akdemir, Sadık, “ Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığı Altında XIX. Yüzyıl Burdur Vakıfları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Isparta, 2007/1, ss. 91-118.
- Aktaş, Yasa, Azize, Kaya, Yiğit, Bilge, Yazar, Turgay, “*Bolu Müzesi'nde Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*”, *21. Yüzyıl Köroğlu ve Bolu Araştırmaları Uluslar Arası Köroğlu, Bolu Tarihi ve Kültürü Sempozyumu Bildirileri*(17,18 Ekim 2009),AİBÜ Bamer Yayınları No:9 Bolu, 2011, ss.68-107.

- Çıplak, Nilgün, “Anadolu’da Ölüm Sonrası Mezarlıklar Çevresinde Oluşan İnanç ve Pratikler”, *Türk Kültürü*, Y.XL, S.474, Ankara, 2002, ss.605-614.
- Dağlıoğlu, H.T., “Sanat Bakımından Mezarlar ve Mezar Taşları”, *I. Milletler Arası Türk Sanatları Kongresi*, C.1, İstanbul, 1962 , ss. 120-123.
- Demir, Aydoğan, “Bir Mezar Taşının Düşündürdükleri”, *Tarih ve Toplum*, XIII/74 Ankara, 1990., ss. 40-41.
- Diyarbakirli, Nejat, “Türklerde Mezar Yapısı ve Defin Merasimleri”, *Türk Kültürü Araştırmaları*, C. XXVIII S.1-2, Ankara, 1992, ss. 53-61.
- Kazan, Şevkiye, Göçmen, Muammer, “ Burdur Müzesi İle Merkez Cami Hazirelerindeki Ata Yadigârı Eserlerimiz: Osmanlı Mezar Taşları”, *1. Burdur Sempozyumu*.
- Özkan, Haldun, “Erzincan ve Çevresinde Orta Asya Türk Geleneğini Sürdüren Bezemeli Mezar Taşları”, *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.15, Erzurum, 2000, ss.31-47.
- Tuncel, Gül, “Türklerde Mezar Taşı Geleneğine Kısa Bir Bakış” *Bilge (Nevruz 96/Bahar 8)*, Ankara Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Dergisi, 1996, ss. 16-18.
- Yaman, Bahattin, “Isparta’da Bir Mezar Taşı ve Hatırlattıkları”, *Türk Kültür ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi- Research Quarterly- ISSN:1306-8253*, Isparta, 2007, ss. 165-239.
- Yaman, Bahattin, “Isparta’da Yok Olan Bir Kültür: Tahir Paşa Konağı”, *Bilge*, Mart 2007, Cilt:13, Sayı:50, ss. 96-107.

Tezler

- Açıkgözoğlu, A.S., “ Eyüp Sultan Civarında İmzalı Mezar Taşı Kitabeleri, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1995, s.15.
- Efe, B.N.”Mezar Taşlarında Plastik Düzen”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1995, s.9.
- Elitez, Gülgün, ”Türk Mezar Taşlarında Bitki Motifleri, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 1996, s.1.
- Ekmekçi, Mustafa, “ Burdur Merkezdeki Osmanlı Dönemi Çeşmeleri”, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yüksek Lisans Tezi), Denizli, 2012.
- Demirel, Feray, “Besni Mezar Taşları”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Türk Dünyası ve Ortaçağ Kültürleri Arkeolejisi Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2008.
- Keskin, Candaş, ”İstanbul’da Bulunan Osmanlı Dönemi Armalı ve Madalyalı Mezar Taşları”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoleji Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Sanat Tarihi Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 2002, s.6.

Özer, Cebe, “Edirne’de Osmanlı Dönemi Natürmort Süslemeli Mezar Taşları”,Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi), Ankara, 1993 s.9.

Özcan, Özlem, “Ahlât Anadolu Selçuklu Mezar Anıtlarının Çizgisel Analizi”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir, 1993 s.7.

İnternet

<http://www.turizmhaberleri.com/koseyazisi.asp?ID=2801> (16.07.2019).

<https://burdur.ktb.gov.tr/TR-155558/ulu-cami.html> (15.07.2019).

<http://www.burdurkulturturizm.gov.tr/yazdir?249190F41CBC76883ABA626BC088AE41> (15.07.2019).

<https://islamansiklopedisi.org.tr/cuhadar> (14.07.2019).

<http://www.kusadasikulturelmiras.com/?pnum=127&pt=Cami+Fig%C3%BCrl%C3%BC> (14.06.2019).

<https://www.tarihduragi.com/2016/07/osmanli-mezar-taslarinin-sembolleri-ve-anlamlari.html> (14.06.2019).

<https://islamansiklopedisi.org.tr/cami>(13.05.2019)

https://www.academia.edu/37595617/Burdur_%C4%B0sminin_Men%C5%9Fei_Cenne_t_buradad%C4%B1r._BURda_DUR_BURDUR Osman, Koçbay, Yeni Gün Gazetesi, (08.02.2019).

https://www.haritalar.web.tr/burdur_haritasi.html (23.05.2019).

<http://www.burdurmuzei.gov.tr/> (12.09.2018).

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı / Soyadı : Senem KORKMAZ
Doğum Yılı ve Yeri : 1984, Yeşilova/BURDUR
Cep Telefonu : (+90) 546 234 58 92
E-posta : senemk333@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Lise: Yeşilova Çok Programlı Lisesi, Yeşilova/ Burdur, 2002.

Lisans: El Sanatları Bölümü, Güzel Sanatlar Fakültesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta – 2009.

YABANCI DİL SEVİYESİ

İngilizce : Orta düzey
Osmanlıca Başlangıç seviyesi

İŞ TECRÜBESİ

Tezhip, Ebru, Minyatür, Baskı, Karakalem, Kırkyama, Kumaş Boyama, Usta Öğretici, Halk Eğitim Merkezi, DENİZLİ, Bozkurt Halk Eğitim Merkezi aracılığı ile Bozkurt Kadın Açık Ceza ve İnfaz Kurumu Usta Öğretici, 2018- 2019 devam ediyorum.

Ebru, Tezhip, Dokuma, Hat hocası, usta öğretici, Halk Eğitim Merkezi, DENİZLİ, Pamukkale Halk Eğitim Merkezi, 2017- 2018.

Ebru, Hat, Tezhip hocası, usta öğretici, Halk Eğitim Merkezi, Eğirdir/ ISPARTA, 2015 – 2016.

Tübitak araştırma projesi, (Proje adı: Osmanlı Dönemine ait yazma eserlerde geçen mürekkep yapım tekniklerinin uygulanabilirliğinin araştırılması (Proje no: 114K288), Projede görevli burslu öğrenci. ISPARTA, SDÜ, 2014.

Ebru hocası, usta öğretici, Halk Eğitim Merkezi, Eğirdir/ ISPARTA, 2012.

Ana sınıfı, Genç Ali İlköğretim Okulu, Genç Ali Köyü Senirkent/ ISPARTA, 2010-2011.

Desinatör, süpervizör, dokuma alanında arge ve geliştirme, ipek dokuma, portre dokuma ve dokumanın bütün tekniklerinde kendimi geliştirme, ISPARTA, Albayrak Halı, 2009 – 2011.

Kaymakamlık desteğinde proje yazarlığı ve yürütücülüğü, (Proje adı: Minyatür ipek halı dokumacılığı, Kazım Akdağ ile birlikte), Yeşilova/ BURDUR, 2009-2010.

Desinatör ve süpervizör, restorasyon ve konservasyon, Nergiz Halı dokumacılık, Isparta, 2008-2010.

KURSLAR VE SERTİFİKALAR

II. Türk İslam Sanatları Sergisi katılım belgesi, ISPARTA, SDÜ, 01-04 Haziran 2015.

III. Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı Koordinasyon Toplantısı ve Çalıştayı, Katılım belgesi, ISPARTA, SDÜ, 5-6 Haziran 2014.

Kurs bitirme belgesi, Kadın üst giysileri dikimi-2, ISPARTA, Merkez Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu, 21/02/2014 – 28/05/2014.

Kurs bitirme belgesi, Kadın üst giysileri dikimi-1, ISPARTA, Merkez Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu, 05/11/2013 – 13/02/2014.

Resim yapma kursu, karakalem-yağlıboya, Halk eğitim merkezi, Denizli, 2004.

Ebru sergisi katılım belgesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, 2007.

Usta Ebru öğretici sertifikası, Eğirdir Halk Eğitim Merkezi, 2012.